

Nr 32.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1930 fattade beslut; given Stockholms slott den 14 januari 1931.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande angående de i nämnda protokoll omförmälda, av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1930 vid dess fjortonde sammanträde fattade besluten.

GUSTAF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för handelsdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson:

Fredsfördraget i Versailles av den 28 juni 1919 mellan de allierade och associerade makterna, å ena, samt tyska riket, å andra sidan, vars del I omfattar förbundsakten för nationernas förbund, innehåller i del XIII ett socialpolitiskt reformprogram samt tillika bestämmelser om den institution, internationella arbetsorganisationen, som har till uppgift att förverkliga detta program.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 27 häft. (Nr 32.)

18 31 1

Av berörda bestämmelser framgår bland annat, att organisationens beslutande församling, den internationella arbetskonferensen, har ett beträffande förslag, som äro uppförda på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller ock skall det utmytna i en rekommendation, avsedd att leda till lagstiftnings- eller andra åtgärder.

I fråga om verkställighet av konferensens beslut stadgas, att varje medlem av organisationen skall vara förbunden att inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna rekommendationer och konventionsförslag den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden respektive frågor höra, för deras omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder. Om det till följd av exceptionella omständigheter är omöjligt att fullgöra nyss berörda förpliktelse inom ett år, skall den fullgöras snarast möjligt och under intet förhållande senare än 18 månader från sammanträdets avslutande. Därest en rekommendation ej leder till någon lagstiftningsåtgärd eller annat åtgörande för dess genomförande eller om ett konventionsförslag icke vinner vederbörande myndighets eller myndigheters bifall, skall respektive medlem av organisationen icke vara underkastad någon vidare förpliktelse med hänsyn därtill.

Närmare upplysningar om internationella arbetsorganisationen och dess verksamhet hava lämnats i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag. Därutinnan kan även hänvisas till ett genom delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet på Kungl. Maj:ts uppdrag år 1928 utgivet arbete »Internationella arbetsorganisationen. I. Allmän del».

Den internationella arbetsorganisationens fjortonde sammanträde hölls i Genève under tiden 10—28 juni 1930. Antalet representerade stater utgjorde 51, av vilka 35 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetsgivar- och arbetarsidorna. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.¹⁾ Konferensen antog *dels* förslag till två konventioner, nämligen angående tvångs- eller obligatoriskt arbete samt angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda, *dels ock* fem rekommendationer, nämligen angående indirekt arbetstvång, angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete, angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag, angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlusteställen samt angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka.

Med skrivelse från utrikesdepartementet den 10 september 1930 har till socialdepartementet överlämnats en av generalsekreteraren hos nationernas

¹⁾ Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1930 hade att deltaga i konferensen från svensk sida utsetts: såsom *regeringsombud* statssekreteraren B. G. Hj. Hammarskjöld och byråchefen J. A. E. Molin med yrkesinspektrisen K. Hesselgren och socialrådet E. R. Sjöstrand såsom experter, såsom *arbetsgivarombud* direktören O. I. Larson med ombudsmannen hos järnbruksförbundet, e. o. hovrättsnotarien K. Wistrand såsom expert samt såsom *arbetarombud* landsorganisationens ordförande K. E. Johanson med förtroendemannen för svenska handelsarbetarförbundet J. A. son Lundgren och redaktören A. G. F. Vougt såsom experter.

förbund i enlighet med Versaillesstraktaten insänd bestyrkt avskrift av ifrågasvarande konventionsförslag och rekommendationer.

Originaltexterna till konferensens beslut ävensom genom delegationens för det internationella socialpolitiska samarbetet försorg utarbetade översättningar av desamma torde få såsom bilagor (*Bilagor A och B*) fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. I fråga om beslutens innehåll får jag, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till nämnda bilagor.

Av konferensbesluten anholder jag att först få till behandling upptaga *konventionsförslaget angående tvångs- eller obligatoriskt arbete*¹⁾ och de i samband med detta konventionsförslag stående *rekommendationerna angående indirekt arbetstvång*²⁾ samt *angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete*³⁾.

Tvångs- eller obligatoriskt arbete.

Det huvudsakliga innehållet i nämnda konventionsförslag är följande. Varje stat, som ratificerat konventionen, förbinder sig att inom så kort tid som möjligt upphäva användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla dess former. Under övergångsperioden, tills dylikt undertryckande skett, må ifrågasvarande arbete användas endast för offentliga ändamål och i undantagsfall, allt under i konventionsförslaget närmare angivna villkor och stadgade garantier. Efter en tid av fem år skall arbetsbyråns styrelse undersöka möjligheten att helt och hållet utan vidare övergångsperiod förbjuda allt tvångs- eller obligatoriskt arbete. Med dylikt arbete förstås i konventionsförslaget allt arbete, som kräves av en person under straffhot och vilket vederbörande icke frivilligt erbjuder sig att utföra. Från det sålunda bestämda begreppet finnas dock upptagna vissa undantag, bland vilka må nämnas arbete som kräves på grund av lagar om obligatorisk militärtjänst och som avser arbete av rent militär natur, arbete som ingår som led i de normala medborgerliga skyldigheterna för invånarna i ett land med full självstyrelse, arbete som utkräves av någon som följd av en i judiciell väg meddelad dom, såvida detta arbete utföres under offentlig myndighets övervakning och kontroll och vederbörande icke ställes till förfogande för enskilda eller för privata bolag eller juridiska personer, samt vidare arbete som utföres under krig eller vid inträffade eller hotande katastrofer såsom eldsvåda, översvämning m. m.

I rekommendationen angående indirekt arbetstvång fastslås vissa principer, som medlemsstaterna uppmanas att taga i betraktande vid förvaltningen av territorier på ett primitivt utvecklingsstadium och som syfta till att icke genom omvägar sådana bördor skola läggas på befolkningen, som kunna medföra ett indirekt arbetstvång. Rekommendationen angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete innehåller vissa principer och regler för dylikt arbete, vilka arbetskonferensen ansett vara av natur att göra tillämpningen av nyssnämnda konvention mera effektiv.

¹⁾ Svensk översättning, se sid. 65.

²⁾ " " " " 73.

³⁾ " " " " 74.

I enlighet med gällande bestämmelser utsände internationella arbetsbyrån före konferensens sammanträde ett frågeformulär till de olika regeringarna rörande spørsmålet angående tvångs- eller obligatoriskt arbete. Ändamålet härmed var, att de svar, som inkommo från regeringarna, skulle bilda grundval för utarbetande inom arbetsbyrån av en rapport i frågan ävensom av förslag till konvention. Över nämnda frågeformulär avgav delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet infortrat utlåtande och överlämnade därvid av delegationen inhämtade yttranden i ämnet från svenska arbetsgivareföreningen och landssekreteriatet.

Svenska arbetsgivareföreningen anförde, att här i landet tvångsarbete, såvitt föreningen hade sig bekant, förekomme endast i rikets straffanstalter samt såsom påföljd för lösdriveri och vissa därmed jämförliga förseelser. Den av arbetskonferensen ifrågasatta internationella regleringen utav användandet av tvångsarbete syntes icke avse dylika fall utan i huvudsak angå åläggandet av dylikt arbete å infödda arbetare i kolonier eller protektorat. Då denna senare fråga icke hade någon betydelse för Sverige, vilket som bekant icke ägde vare sig någon koloni eller något protektorat, ansåge föreningen det vara riktigtast, att de svenska statsmyndigheterna ställde sig helt utanför frågans behandling.

Landssekreteriatet besvarade en del av frågeformulärets frågor, och framgick av svaren bland annat, att sekretariatet ansåg tvångsarbete i alla former böra internationellt förbjudas samt att sekretariatet ogillade »reglering av tvångsarbetet», enär nationernas förbunds medlemmar därigenom skulle erkänna tvångsarbetets berättigande under nuvarande former.

I sitt svar på internationella arbetsbyråns formulär anförde *svenska regeringen* — i huvudsaklig överensstämmelse med det av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet avgivna yttrandet — följande.

Svenska regeringen funne det ur allmän humanitär synpunkt önskvärt, att tvångs- eller obligatoriskt arbete i den utsträckning, som kunde finnas möjlig, upphävdes eller inskränktes, och önskade därför all framgång åt de strävanden i sådant syfte, som genom internationella arbetsorganisationens försorg kunde åvägbringas.

I saknad av erfarenhet på området ansåge sig svenska regeringen emellertid icke böra ingå på ett detaljerat besvarande av de särskilda frågorna i frågeformuläret. Regeringen ville dock framhålla, att den i frågeformuläret ifrågasatta definitionen å tvångs- eller obligatoriskt arbete, »varje arbete eller tjänst, som avfordras en person under hot om något slag av straff och till vars utförande ifrågavarande person icke erbjudit sig av fri vilja», icke kunde anses på ett tillfredsställande sätt avgränsa den tillämnade konventionens tillämpning från en del i flertalet länder förekommande arbeten, vilka inginge i vanliga former för straff, förbättringsvård eller undervisning eller ock utgjorde föremål för en allmän, medborgerlig skyldighet för landets invånare.

Över det sedermera av arbetskonferensen antagna konventionsförslaget — i vilket, såsom framgår av den föregående redogörelsen, intagits vissa begränsningar i viss anslutning till vad som framhållits i svenska regeringens svar — och de därtill anslutna rekommendationerna i frågan har *delegationen*

för det internationella socialpolitiska samarbetet avgivit infordrat yttrande, vilket är av i huvudsak följande innehåll.

Vad först anginge konventionsförslaget kunde det synas vara i viss mån tveksamt, huru de svenska statsmakterna lämpligen borde förhålla sig. Till förmån för ratificering kunde åberopas medlemsstaternas förpliktelse att såvitt möjligt stödja internationella arbetsorganisationens verksamhet genom anslutning till dess konventioner. Något hinder därför med hänsyn till de skyldigheter, ratificeringen skulle medföra, förefunnes givetvis ej heller. Å andra sidan syntes det ej kunna förnekas, att ratificering av en konvention, vars bestämmelser uppenbarligen icke berörde den ratificerande statens förhållanden eller intressen, förefölle tämligen menings- och värdelös. Exempel på ratificering under dylika omständigheter föreläge emellertid i en del fall och bland annat i avseende å internationella arbetsorganisationens konventioner. Å ledande håll inom nämnda organisation syntes man också anse det vara lämpligt och önskvärt, att Sverige, sedan ett antal mer direkt av konventionen berörda stater ratificerat, anslöte sig till densamma.

Efter övervägande av här anförda skäl och synpunkter hade delegationen enats om den meningen, att konventionen ej för närvarande borde ratificeras för vårt lands del.

Beträffande därefter de båda rekommendationerna i ämnet syntes det vara uppenbart, att de ej kunde föranleda någon åtgärd från Sveriges sida.

Såsom framgått av den föregående redogörelsen, har ifrågavarande konventionsförslag i den slutliga utformningen erhållit en sådan lydelse, att den helt och hållet saknar praktisk betydelse för vårt lands vidkommande. Sådant arbete, som det i vissa fall enligt svensk lag kan åläggas någon att fullgöra, såsom exempelvis deltagande i släckning av skogseld eller i vinterväghållning, innefattas sålunda icke under konventionen, och avsikten är tydligen även, att lösdrivare och andra i administrativ väg ådömt tvångsarbete icke skall falla under konventionen. Vad angår i det svenska regeringssvaret avsett arbete i samband med undervisning torde detsamma hava ansetts icke innefattas under den allmänna definitionen.

Med hänsyn till Sveriges ställning som ledamot av internationella arbetsorganisationen lär det emellertid, enligt den gängse uppfattningen inom organisationens ledning och skilda medlemsstater, vara önskvärt och lämpligt, att även i fall sådana som det förevarande ratifikation kommer till stånd såsom ett uttryck för landets principiella inställning till själva rättsfrågan. Jag vill erinra, att Sverige tidigare givit sin anslutning till en internationell konvention mot slaveri. I enlighet med det anförda anser jag, att ifrågavarande konvention bör av Sverige ratificeras. Såsom antytts i den socialpolitiska delegationens yttrande, torde emellertid sådan åtgärd icke lämpligen böra nu vidtagas. utan torde man böra avvakta, att någon eller några av de större kolonialländer, för vilka konventionen framför allt är av praktisk betydelse, tagit ståndpunkt till densamma.

Vad härefter beträffar de till det nu behandlade konventionsförslaget anslutna rekommendationerna angående indirekt arbetstvång samt angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete, sakna desamma fullständigt betydelse för Sveriges vidkommande och böra följaktligen icke föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Departements-
chefen.

Reglering av
arbetstiden
för affärs- och
kontors-
anställda m. fl.
Förslag till
konvention.

Jag övergår härefter till *konventionsförslaget angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda*¹⁾ samt *rekommendationerna angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag*²⁾, *angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlusteställen*³⁾ samt *angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka*⁴⁾.

Detta konventionsförslag är av i huvudsak följande innehåll. Konventionen avser, såsom framgår av dess titel, att reglera arbetstiden i handeln och för kontorsanställda inom andra verksamhetsområden. Enligt sin första artikel har konventionen tillämpning på följande företag, såväl enskilda som offentliga, nämligen alla kommersiella företag, därunder inbegripet post, telegraf och telefon, liksom även kommersiella avdelningar av alla företag av annat slag, alla företag och förvaltningar, där arbetet huvudsakligen består i kontorsarbete, samt alla företag, som hava på samma gång kommersiell och industriell karaktär, såvida de icke äro att anse som industriella företag. Inom varje land skall det tillkomma vederbörande myndighet att uppdraga gränslinjen mellan nu avsedda företag, å ena sidan, och, å andra sidan, industriella och jordbruksföretag.

Från konventionsförslagens sålunda bestämda tillämpningsområde finnas stadgade dels vissa allmänna undantag, dels ock vissa möjligheter till undantag, som vederbörande myndighet i varje särskilt land kan utnyttja. Först avsedda undantag angå företag, som hava till ändamål behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka, samt hotell, restauranger, pensionat, klubbar, kaféer och andra företag, där förtäring tillhandahålles, ävensom teatrar och andra förlusteställen. De undantag, som kunna göras i varje särskilt land, angå dels företag, i vilka endast medlemmar av arbetsgivarens familj äro sysselsatta, dels sådana offentliga organ, i vilka den anställda personalen handlar såsom företrädare för statsmakten, dels personer, som intaga en ledande eller förtroendepost, och dels slutligen handelsresande och andra representanter, i den mån de utföra sitt arbete utanför företagets lokaler.

Som arbetstid räknas i allmänhet den tid, under vilken personalen står till arbetsgivarens förfogande. Huvudregeln är, att arbetstiden för den personal, som konventionen avser, icke får överstiga 48 timmar i veckan och 8 timmar om dagen, dock med de undantag som närmare angivas i konventionen. Av dessa undantag må här anföras följande. Arbetstiden kan så förläggas, att den dagliga arbetstiden icke överstiger 10 timmar. Under särskilda, i artikel 5 närmare angivna omständigheter kan vidare en förlängning av den dagliga arbetstiden företagas för att ersätta förlorad arbetstid, dock under närmare angivna villkor, bland vilka märkes, att den dagliga arbetstiden icke får förlängas med mer än en timme och i sin helhet icke får överstiga 10 timmar. Genom författningar, utfärdade av offentlig myndighet, kunna enligt artikel 7 vidare medgivas undantag för vissa kategorier av personal eller under

1) Svensk översättning, se sid. 76.

2) " " " " 80.

3) " " " " 80.

4) " " " " 81.

vissa omständigheter. De undantag, som röra visst slag av personal, avse dels personal, vars arbete till sin natur är intermittert, såsom portvakter, vaktpersonal m. fl., dels personal, som direkt sysselsättes med förberedelse- eller avslutningsarbeten, vilka nödvändigtvis måste utföras utanför gränserna för den arbetstid, som är bestämd för företagets övriga personal, och dels butiker och andra företag, när arbetets natur, befolkningens storlek eller antalet av anställda personer göra den fastslagna arbetstidsregleringen otillämplig. De tillfällen, då övertid får förekomma, äro dels vid olyckshändelse eller force majeure o. d., i den mån så är nödvändigt för att undvika allvarlig rubbning av företagets normala drift, dels då så erfordras till förebyggande av förlust av förstörbart gods eller för att undvika äventyrandet av arbetets tekniska resultat, dels då övertidsarbete är behöfligt för vissa speciella arbeten såsom inventering eller bokslut, likvider m. m. samt slutligen då dylikt arbete erfordras på grund av sådan extraordinär ökning av arbetet, som beror på speciella omständigheter, under förutsättning att man icke kan normalt vänta av arbetsgivaren, att han skall anlita andra åtgärder.

Vid sålunda medgivet övertidsarbete skall förhöjning av den normala avlöningen utgå med minst 25 % därav.

I artikel 8 föreskrives, att de här behandlade undantagen från de normala arbetstidsreglerna skola fastställas, sedan man rådfrågat vederbörande arbetare- och arbetsgivareorganisationer och särskild hänsyn tagits till existerande kollektivavtal. I artikel 10 förekommer en regel därom, att konventionen icke skall rubba sådan sedvänja eller sådant avtal, som medfört en kortare arbetstid eller högre ersättning för övertid, än som stadgas i konventionen.

Konventionsförslaget innehåller slutligen bestämmelser, avsedda att möjliggöra en effektiv kontroll över iakttagande av arbetstidsregleringen.

De rekommendationer, som avse reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag, vid teatrar och andra förlusteställen samt i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sjuksjuka, anbefalla samtliga de medlemsstater, som icke redan genomfört en reglering av arbetstiden för personalen i de angivna slagen av företag, att skrida till speciell undersökning rörande de arbetsvillkor, som gälla i dylika företag, därvid hänsyn bör tagas till de principer, som fastslagits i konventionsförslaget om anställdas arbetstid. De medlemsstater åter, som redan hava en arbetstidsreglering på området, uppmanas att företaga en speciell undersökning rörande tillämpningen av denna lagstiftning, därvid jämväl hänsyn bör tagas till principerna i nyssnämnda konventionsförslag. I båda fallen uppmanas slutligen medlemsstaterna att inom 4 år och efter en enhetlig plan, fastställd av arbetsbyråns styrelse, lämna detaljerade upplysningar rörande resultaten av de företagna undersökningarna, varefter styrelsen skall upprätta en speciell rapport i frågan. På grundval därav skall man sedan taga under övervägande, huruvida det kan vara lämpligt att på dagordningen för ett sammanträde med konferensen upptaga frågan om reglering av arbetstiden för visst slag av personal genom en internationell konvention.

Rekommendationer.

Förberedande
behandling.

I enlighet med den för arbetskonferensen antagna arbetsordningen har förevarande fråga två gånger varit föremål för konferensens behandling. Vid konferensens tolfte sammanträde i maj—juni 1929 förekom ärendet till förberedande behandling, därvid det gällde dels att avgöra, huruvida regeringarna borde tillfrågas rörande lämpligheten av antagande av konvention i ämnet samt angående innehållet i en dylik konvention, och dels att fastställa lydelsen av det frågeformulär, som i händelse av positivt beslut i den första frågan borde utsändas till regeringarna. Under en förberedande diskussion inför konferensen, innan spörsmålet hänsköts till utskottsbehandling, framhöll en av svenska regeringens representanter i huvudsak följande.

Ifrågasätts kunde, om tiden vore mogen att behandla denna fråga internationellt. Det gällde här ett område, där nationella särdrag hade större betydelse, än vad fallet vore i fråga om industriarbetarnas arbetsvillkor. Innan utvecklingen i olika länder nått någon större grad av överensstämmelse, förefölle det osäkert, om man skulle kunna åstadkomma en konvention, som utan längre uppskov bleve godtagen i avsevärd omfattning och förty bleve av verklig betydelse.

Vidare sysselsatte man sig för det dåvarande i flera länder med förberedande undersökningar för en ny eller utvidgad reglering i ämnet. Så vore fallet bland annat i Sverige beträffande ett flertal slag av anställda.

För övrigt förefölle det att bli va svårt, åtminstone för de regeringar, som ansåge sig icke kunna ansluta sig till Washingtonkonventionen rörande arbetstiden inom industrien utan att den i vissa avseenden bleve reviderad, att dessförinnan taga ställning till motsvarande frågor beträffande här ifrågasvarande anställda.

Ytterligare framhölls, att redan för det dåvarande de anställdas arbetstidsförhållanden ofta vore lika fördelaktiga som de, vilka fastställts för industriarbetarna genom Washingtonkonventionen. Utvecklingen skedde i flera länder genom överenskommelser på frivillighetens väg. Svenska regeringen ansåge, att en sådan utveckling vore att föredraga framför en lagstiftning, som måhända skulle genomföras trots motstånd från ena eller andra sidan.

Slutligen tillades som möjligen ännu ett skäl för uppskov med behandlingen av denna fråga, att den kanske icke kunde anses hava samma internationella betydelse som arbetstidsregleringen för industriarbetarna.

I svar den 23 december 1929 å frågeformulär från internationella arbetsbyrån rörande regleringen av anställdas arbetstid förklarade sedermera *svenska regeringen*, under hänvisning till här angivna, av regeringens ombud anförda skäl, att regeringen ansåge, att nämnda fråga för det dåvarande icke borde upptagas till internationell reglering. Med hänsyn härtill och till övriga i ombudets anförande framhållna omständigheter fann sig regeringen icke böra ingå i besvarande av de särskilda frågorna i frågeformuläret. Liknande uppfattning i principfrågan uttalades i svaren från regeringarna i Storbritannien, Sydafrika och Japan, medan regeringarna i Estland, Indien, Rumänien och Island förordade antagande av en rekommendation i ämnet. 18 länders regeringar voro i övervägande mån till förmån för ett konventionsförslag.

Vid behandlingen å arbetskonferensens fjortonde sammanträde år 1930 av frågan om utvidgning av den internationella arbetstidsregleringen sökte det svenska regeringsombud, som närmast deltog i vederbörande utskotts arbete, enligt erhållna instruktioner att göra gällande vissa synpunkter, vilka ursprung-

ligen framförts av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i ett över förenämnda frågeformulär avgivet yttrande. Delegationen hade i detta yttrande föreslagit en utvidgning av den internationella arbetstidsregleringen, dock begränsad till att avse sjukvårdspersonal, hotell-, restaurang- och kafépersonal samt butiksbiträden, ävensom — med hänsyn till bland annat önskvärdheten av att den ifrågasatta regleringens tillämpning måtte kunna i erforderlig mån anpassas efter skiftande förhållanden — förordad, att regleringen skulle avfattas i form av en rekommendation. För dessa synpunkter lyckades emellertid ifrågavarande regeringsombud endast i mindre mån vinna gehör; den viktigaste ändringen på svenskt initiativ torde vara den, enligt vilken från konventionen kunna undantagas butiker och andra företag av mindre omfattning (artikel 7: 1c). Före omröstningen om konventionsförslaget i konferensens plenum förklarade också samma ombud, att de svenska regeringsombuden visserligen, för att medverka till en lösning av den föreliggande frågan, ämnade rösta för konventionsförslaget, men att, då den från svenska regeringens sida påyrkade inskränkningen av konventionens tillämpningsområde ej blivit godtagen, det vore mycket ovisst, om Sverige skulle kunna biträda konventionen.

Över det av arbetskonferensen antagna konventionsförslaget och rekommendationerna i frågan har delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet avgivit infortrat yttrande. Delegationen har därvid jämväl överlämnat av delegationen inhämtade utlåtanden från socialstyrelsen och kommerskollegium. Vid kommerskollegii utlåtande voro fogade yttranden i ämnet från Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och Svenska bankföreningen samt från handelskamrarna i riket, med undantag för de i Borås, Visby och Sundsvall.

I alla de av kommerskollegium åberopade yttrandena avstyrkes Sveriges ratificering av konventionsförslaget.

Sveriges industriförbund har sålunda anfört i huvudsak följande.

Den reglering av arbetstiden för industriarbetare, som Washingtonkonventionen avsett att åstadkomma, hade icke kunnat genomföras i avsedd omfattning; allt fortfarande hade denna konvention icke vunnit tillämpning i flertalet industristater, och för vårt lands vidkommande gällde en lagstiftning, som i ett flertal punkter så avveke från densamma, att en ratifikation icke kunnat äga rum. De krav, som föranledde tillkomsten av denna konvention, hade likväl — i motsats till nu föreliggande förslag — varit grundade på en i stora folklager förefintlig uppfattning om dess nödvändighet som en social skyddsåtgärd, och de förhållanden, som den avsåge att reglera, erbjöde långt mera enhetlighet och överskådlighet än de, som behandlades i nu förevarande konvention.

Konventionsförslaget biträdades icke av 14 regeringsdelegationer vid arbetskonferensen, bland dem Storbritanniens, Irlands, Sydafrikas och Nya Zeelands; det engelska imperiet hade alltså redan från början till sin huvudsakliga del och så auktoritativt som möjligt ställt sig utanför denna frågas internationella reglering.

Vid sådant förhållande kunde redan från början anses fastslaget, att en allmän lösning av denna fråga på internationell väg icke kunde åstadkommas — ett förhållande, som i samband med konventionens behandling för vårt lands vidkommande klart borde hållas i sikte.

Yttranden.
Av kommerskollegium
hörda institutioner.

Det återstode då att undersöka, huruvida i vårt land förefunnes olägenheter eller missbruk, vilkas avhjälpande vore en inhemsk angelägenhet av sådan vikt, att ett svenskt biträdande av en även ofullständigt genomförd internationell reglering måste anses av behovet påkallat.

Förbundet erinrade härvidlag, att det endast syntes vara i ett begränsat antal fall, som en längre arbetstid än den i konventionsförslaget föreskrivna regelmässigt tillämpades, och att i dessa fall den längre arbetstiden vanligen syntes vara betingad av starkt sakliga skäl.

Utan att alltså för den alldeles övervägande delen av avsedda personal-kategorier medföra någon förkortning av arbetstiden skulle emellertid en på konventionen baserad lagstiftning vara ägnad att i näringslivets allmänna rörelsefrihet införa så många hinder jämte därmed förenade svårigheter och nya utgifter, att den ur denna synpunkt innebure en avsevärd belastning.

Genom sina schematiska bestämmelser försvårade varje arbetstidslagstiftning den snabba och smidiga anpassning efter dagens växlande behov, som kontorsarbetet framför varje annan gren av ett företags verksamhet hade att möta. I särskild grad vore detta fallet med den föreliggande konventionen, vilken icke — på sätt här i landet redan gällande arbetstidslag medgäve — förutsatte en allmän rätt att i viss utsträckning begagna övertidsarbete. De undantag från lagens bestämmelser, som förutsattes efter vederbörlig prövning kunna medgivas, betingade en besvärlig och byråkratisk procedur, som vid hastigt uppkommande fall av brådska i regel omöjlig kunde anlitas. Varje person med kännedom om kontorsarbetets natur visste emellertid, huru växlande detsamma i vissa fall kunde vara och huru det för korta perioder, vilkas infallande ofta nog icke läte sig förutses, kunde vara nödvändigt utsträcka en under normala förhållanden mera begränsad arbetstid.

Även i andra fall kunde man finna, att bestämmelser i gällande svensk lagstiftning, som avsåge att underlätta arbetstidslagens tillämpning, icke återfunnes i konventionsförslaget. Man kunde t. ex. icke gärna giva bestämmelserna i artikel 7 en sådan innebörd, att desamma lämnade möjlighet till befrielse från konventionens tillämpning för alla sådana mindre arbetsställen, vilka vore undantagna från tillämpningen av vår hittillsvarande arbetstidslagstiftning. Ratifikation av ifrågavarande konvention skulle alltså för vårt lands del medföra skyldighet att genomföra en rigorösare lagstiftning för den personal, som avsåges i förevarande konvention, än den som gällde för de befolkningsgrupper, vilkas arbetstid vore reglerad genom nu gällande lag om arbetstidens begränsning.

Uppmärksammas borde bland andra även bestämmelsen, att lönen för övertidsarbete skulle utgå med lägst 25 % tillägg å den normala lönen — en bestämmelse, som icke återfunnes i arbetstidslagen och som fullständigt avveke från här i landet tillämpad praxis. Sådant kontorsarbete, som delvis måste utföras å övertid, vore i regel redan på förhand avlönat med hänsyn tagen till denna omständighet.

En lagstiftning i enlighet med konventionsförslaget skulle, förutom att den beredde näringslivet svårigheter, föranleda ökade utgifter även för det allmänna genom nödvändigheten att upprätta kontroll- och övervakningsorgan.

Ifrågasättas kunde slutligen, om de anställda hade något att vinna genom en lagstiftning av ifrågavarande slag. Alldeles självfallet komme i samband med en sådan allmän arbetstidsreglering uppsikt och kontroll att skärpas, och det vore icke ägnat att förväna, om den uppstod en tendens hos företagen att uttaga lagstiftningens maximitid även i de fall, där detta hittills icke förekommit. En dylik tendens vore i varje fall förklarlig med hänsyn till önskvärldheten av att, så långt sig göra läte, kompensera verkningarna

av de svårigheter, lagstiftningen komme att medföra för personalens rationella utnyttjande vid tillfälligt uppkommande behov.

Den på lagens bokstav stödda kontrollen komme att skapa en obehaglig anda på kontoret och leda till en stelhet i anställningssystemet, som i längden medförde icke önskvärda verkningar även för de anställda. Individuella lättnader av olika slag, som hittills kunnat beredas, måste falla bort, och samarbetet mellan över- och underordnade komme att glida in i stramare former. Tvister komme lätt att uppstå om behovet av övertidsarbete och vid bristande samförstånd härom föranleda slitningar mellan arbetsgivare och anställda.

Vad butiksanställda beträffade syntes icke föreligga något behov att ytterligare reglera arbetstiden, då lagen om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse av den 30 maj 1919 eller den s. k. butikstängningslagen redan gäve för svenska förhållanden lämpade bestämmelser.

Varken internationella hänsyn eller inländskt behov påkallade alltså enligt förbundets mening en ratifikation från Sveriges sida av den föreliggande konventionen.

Svenska bankföreningen har anfört följande.

En av byråchefen i socialstyrelsen Bertil Nyström under år 1929 verkställd utredning angående bankpersonalens anställningsförhållanden utvisade, att medelarbetstiden i de svenska bankerna avsevärt understeg den arbetstid, som i konventionsförslaget angäves. Emellertid vore förhållandena i bankverksamheten sådana, att det vore av stor betydelse, att frihet funnes att ordna arbetet med hänsyn till dess säregna krav. En reglering av arbetstiden genom lag skulle föranleda olägenheter, för vilka något rimligt fog icke syntes kunna åberopas. En dylik reglering skulle leda till arbetstidens schematiska fixerande med olägenheter för å ena sidan bankledningarna, vilkas dispositioner med hänsyn till periodvis återkommande eller tillfälligt inträffande förändringar i göromålens myckenhet skulle försvåras, och å andra sidan personalen, vars bundenhet vid arbetsplatsen skulle till tiden ökas.

Stockholms handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare samt *Skånes handelskammare* hava framhållit, att den personal, vars arbetstid reglerades genom konventionen, utförde arbete av väsentligt olika natur och under vitt skiftande förhållanden. En reglering av denna personals arbetstid medelst enhetliga rättsregler ansåges därför olämplig. Anslutning till konventionen betydde vidare en inskränkning av den frihet, vars upprätthållande vore ett grundläggande villkor för näringslivets utveckling.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län anser likaledes konventionen innebära en synnerligen betänklig kringskärning av näringslivets frihet.

Smålands och Blekinge handelskammare har påpekat, att förhållandena inom de yrkesgrupper, vilka hos de särskilda nationerna varit föremål för arbetstidsreglering, vore vitt skilda från förhållandena i nu ifrågavarande yrkesgrupper och att arbetstiden för affärs- och kontorsanställda icke lämpligen kunde internationellt ordnas.

Handelskammaren i Göteborg har anfört, att själva arbetets natur inom de avsedda områdena av näringslivet ställde stora svårigheter i vägen mot införandet av de åsyftade tidsbegränsningarna, ett förhållande, som också

funnit uttryck i de under artikel 7 medgivna undantagen från bestämmelsernas tillämpning. Ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna skulle också förr eller senare intvinga såväl de anställda som arbetsgivarna i organisationer, vilka ofta komme att stå emot varandra och som skulle äventyra det intima och förtroendefulla samarbetet inom kontoren, vilket handelskammaren ansåge vara en förutsättning för uppnåendet av ett gott resultat av företagets verksamhet.

Handelskammaren i Karlstad samt *Norrbottnens och Västerbottnens läns handelskammare* anse, att förhållandena i vårt land redan på frivillighetens väg utvecklats så, att de i betydelsefulla delar överensstämde med konventionens anda. Ett accepterande av denna med dess omfattande och detaljerade bestämmelser skulle under sådana omständigheter egentligen endast innebära ökade utgifter för nya kontroll- och inspektionsorgan.

Handelskammaren i Gävle har framhållit, att förhållandena inom de grenar av näringslivet, som handelskammaren närmast företrädde, med hänsyn till mängden av olikartade arbetsuppgifter vore av så mångskiftande natur, att en enhetlig reglering av arbetstiden för de i respektive företag anställda icke läte sig göra. I regel syntes väl arbetstiden för hithörande personalgrupper icke överstiga den i konventionen föreslagna, men de för skilda företag nödvändiga avstegen härifrån täcktes icke av konventionens undantagsbestämmelser. Inom vissa industrier vore exempelvis kontorsarbetet starkt säsongmässigt betonat. Så vore fallet inom trävaru- och cellulosa-industrierna, där skeppningen vore koncentrerad kring vissa tidsperioder. Inom andra näringsformer påkallades en ökning av arbetstiden periodvis av andra grunder såsom pågående utvidgnings- och nybyggnadsarbeten. Dessa svårigheter att allmängiltigt ordna hithörande förhållanden måste göra sig än mer gällande vid en internationell reglering av desamma.

Kommers-
kollegium.

Kommerskollegium har i sitt utlåtande till en början hänvisat till sin skrivelse till socialpolitiska delegationen den 2 november 1929, däri anförts i huvudsak följande.

Olika kategorier av inom industri, handel o. s. v. »anställda» intoge i socialt hänseende en sinsemellan så olika ställning, att en reglering av deras arbetstid medelst gemensamma rättsregler måste bli utomordentligt opraktisk. I allt fall måste detta visa sig, därest en dylik reglering skulle omfatta ett flertal av de berörda grupperna av anställda.

Beträffande ett flertal av de yrkesgrupper, som skulle ifrågakomma till inordnande under en eventuell lagstiftning av ifrågavarande slag, torde säkerligen för vårt lands vidkommande en betydande majoritet av de anställda själva bestämt betacka sig för ett klavbindande i sin verksamhet genom lagbestämmelser, som för dem skulle kännas uteslutande såsom ett onödigt tvång.

I själva verket syntes för vårt lands vidkommande i de fall, där den enskilde »anställda» till äventyrs kunde anses behöva ett visst stöd till förhindrande av att hans arbetskraft på ett otillbörligt sätt utnyttjades av arbetsgivaren, dylikt stöd numera i erforderlig grad kunna lämnas av de anställdas egna organisationer.

Kollegium hade så mycket större skäl till ett avvisande ställningstagande i fråga om ytterligare förslag till internationell reglering av arbetstiden genom

konvention, som 1919 års Washingtonkonvention rörande reglering av kroppsarbetarnas arbetstid ännu nått endast mycket begränsad internationell avslutning.

Någon anledning att för Sveriges del biträda en rekommendation för en internationell lagstiftning av nu ifrågasatt slag kunde kollegium icke heller finna.

Kollegium har därefter i sitt nu avgivna utlåtande förklarat, att kollegium ansåge sig alltjämt böra vidhålla den uppfattning, varåt kollegium givit uttryck i sin refererade skrivelse. De begränsningar beträffande företag och personal, som enligt förslaget skulle iakttagas beträffande konventionens tillämpning, syntes ej heller i väsentlig grad kunna eliminera de olägenheter av arbetstidslagstiftningens utsträckning till affärs- och kontorsanställda, som kollegium förut framhållit. Såsom av de införskaffade yttrandena framginge, vore också motståndet från ledande affärskretsar mot den ifrågasatta utsträckningen av arbetstiden synnerligen kraftigt och enhälligt.

Socialstyrelsen har till en början hänvisat till skrivelse från styrelsen den 27 november 1929 till socialpolitiska delegationen, i vilken skrivelse socialstyrelsen förordat, att svenska regeringen ställde sig tillmötesgående till en ifrågasatt reglering av anställdas arbetstid, åt vilken reglering dock allenast borde givas formen av en rekommendation och vilken borde begränsas till att avse butiksbiträden, hotell-, restaurang- och kafépersonal samt sjukvårdspersonal. Därefter har styrelsen anfört i huvudsak följande. Socialstyrelsen.

En granskning av det ifrågavarande konferensbeslutet gäve vid handen, att detsamma föga överensstämde med den reglering, styrelsen sålunda förordat. Först och främst vore att märka, att åt densamma givits formen ej av en rekommendation utan av ett förslag till konvention. Skillnaden i rättsverkan mellan dessa båda slag av beslut vore grundväsentlig. Vidare vore konventionsförslagets tillämpningsområde ett helt annat och mycket mer omfattande, än det styrelsen ansett lämpligen kunna ifrågakomma.

Ehuru konventionen lämnade rätt avsevärda möjligheter till undantag, måste dess tillämpningsområde anses synnerligen vidsträckt. Under konventionen inbegreps samhällsgrupper, som vitt skilde sig från varandra i avseende å arbetsuppgifter, intressen och social ställning. För ett icke obetydligt antal av här åsyftade arbetstagare skulle också en lagstadgad arbetstidsbegränsning komma helt opåkallad och sannolikt i en del fall av dem anses vara av tvivelaktigt värde.

I vilket fall som helst måste väl ett ställningstagande till konventionens förverkligande för vårt lands del föregås av utredningar rörande arbetstidsförhållandena för de arbetstagargrupper, som omfattades av konventionen, och om behovet eller önskvärdheten av en förändring till överensstämmelse med konventionen av berörda förhållanden — utredningar som givetvis skulle bliva ganska omfattande och tidskrävande.

Redan med hänsyn till nu framhållna omständighet syntes det icke kunna ifrågakomma, att Sverige för närvarande skulle ratificera konventionen. För socialstyrelsen, som icke haft anledning ändra sin tidigare, i den åberopade skrivelsen angivna mening rörande internationell reglering av anställdas arbetstid, måste tydligtvis även det förevarande konferensbeslutets form och innehåll i vissa delar vara ägnat att väcka starka betänkligheter.

Av de tre grupper av arbetstagare, för vilka styrelsen förordat internatio-

nell reglering av arbetstiden, vore butiksbiträdena den enda, som inbegreps under konventionen; de två övriga vore undantagna från konventionens tillämpning genom bestämmelser i artikel 1: 2 a) och b).

Ehuru socialstyrelsen sålunda icke kunde förorda konventionens ratificering, ansåge sig styrelsen likväl, med hänsyn såväl till de förpliktelser, det internationella socialpolitiska samarbetet medförde, som till önskemålet om en skälig begränsning av arbetstiden i allmänhet böra i detta sammanhang påkalla åtgärder till åvägabringande av lämplig, lagstadgad reglering av arbetstiden för butiksbiträden. En sådan reglering syntes emellertid icke kunna genomföras utan en utredning av dessa arbetstagares arbetstidsförhållanden.

Av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet hörda korporationer.

I det av *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* avgivna yttrandet hänvisas inledningsvis till att, då delegationen hösten 1929 fått till sig remitterat det i nu förevarande ämne till medlemsstaternas regeringar kringstända frågeformuläret, delegationen i sin ordning vänt sig till ett stort antal myndigheter och korporationer, som kunde anses äga något mer beaktansvärt intresse för ämnet, med anhållan om yttrande över formuläret. I betraktande härav hade delegationen ansett sig kunna begränsa sig till att beträffande nu ifrågavarande konferensbeslut, utöver inhämtandet av yttranden från kommerskollegium och socialstyrelsen, inbjuda representanter för Sveriges köpmannaförbund, Sveriges järnhandlareföreningars centralförbund, svenska handelsarbetareförbundet, svenska bankmannaföreningen, svenska kontoristföreningarnas förbund, kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm och Stockholms kvinnliga expeditförening att vid sammanträde med delegationen uttala sig i ämnet. De därvid i ärendet avgivna meningsyttringarna överensstämde i stort sett nära med dem, som avgivits hösten 1929. Företrädarna för näringarnas och arbetsgivarnas intressen hade mer eller mindre kraftigt avstyrkt lagstiftningsåtgärder till begränsning av de anställdas arbetstid samt Sveriges biträdande av konventionen. Arbetstagarnas representanter åter hade förordat dylika åtgärder, ehuru med erkännande att för stora grupper av kontorsanställda den normala arbetstiden vore kortare än den i konventionen medgivna.

Innan jag redogör för delegationens ståndpunkt i ratifikationsfrågan, torde jag böra dels i korthet referera innehållet i vissa av de yttranden, som avgivits till delegationen vid dess behandling av nyssnämnda frågeformulär, dels ock återgiva innehållet i de å arbetsgivare- och arbetarorganisationernas vägnar hållna anförandena vid omförmälda sammanträde med delegationen.

Vid behandlingen av frågeformuläret inhämtades yttranden såväl från kommerskollegium och socialstyrelsen och de statliga verk, vilka inom sitt förvaltningsområde hava anställda större personalgrupper, som från svenska stadsförbundet, svenska landstingsförbundet och arbetsgivare- och arbetarorganisationerna. *Myndigheterna, med undantag av socialstyrelsen och telegrafstyrelsen*, ställde sig avvisande till tanken på en internationell reglering av arbetstiden för anställda, åtminstone i vad anginge respektive myndigheters eller korporationers verksamhetsområden. *Socialstyrelsen* däremot förordade,

att regeringen måtte ställa sig tillmötesgående till en dylik reglering, dock allenast i form av en rekommendation, begränsad till butiksbiträden, hotell-, restaurang- och kafépersonal samt sjukvårdspersonal. *Telegrafstyrelsen* gjorde icke något uttalande i ämnet. *Svenska stadsförbundet* framhöll, att inom kommunalförvaltningarna ej förefunnes någon mer framträdande önskan att internationellt fastslå bestämmelser rörande kommunaltjänstemännens ställning.

Svenska arbetsgivareföreningen framhöll, att enligt dess uppfattning här i landet icke funnes något behov av en rättslig reglering av de anställdas arbetstid och ej heller någon mera utbredd önskan därom. En dylik reglering skulle ej heller kunna genomföras utan betydande svårigheter och olägenheter för en mängd företag av växlande natur. Föreningen avstyrkte därför såväl konvention som rekommendation.

Sveriges köpmannaförbund fann en konvention icke vara önskvärd, i det att olika länders skilda förhållanden nödvändiggjorde frihet att ordna sig efter som de kunde finna lämpligt. På ett flertal områden vore det absolut nödvändigt, att de anställda fullföljde arbetet utöver arbetstiden för andra verksamhetsgrenar. Det hade ej varit möjligt att genomföra likformiga bestämmelser i fråga om arbetstiden inom detaljhandeln. Genom butikstängningslagen hade det sörjts för de handelsanställdas arbetstidsförhållanden, och deras arbetstid hade under de senare åren alltmer begränsats genom tidigare stängning dels på grund av frivilliga överenskommelser och dels genom kommunala beslut. Det syntes önskvärt, att denna utveckling finge fullföljas på frivillighetens väg.

Sveriges industriförbund anförde, att det för näringslivet vore av utomordentlig betydelse att såvitt möjligt bliva lämnat obundet av reglerande lagstiftning. Inga bärande skäl funnes för reglering av de anställdas arbetstid; obehörigt exploaterande förekomme icke, och arbetet vore ej för hårt eller långt. De anställda intoge inbördes alltför olikartad ställning för en gemensam reglering, och från en dylik måste alltså göras alltför många undantag.

Liknande synpunkter hava framkommit från övriga representanter för arbetsgivare, vilka yttrat sig i frågan.

Vad angår *ytrandena från arbetarsidan* ställde man sig i allmänhet tillmötesgående till de ifrågasatta anordningarna och ingick på besvarande i detalj av de framställda frågorna. Sälunda förordades i samtliga dessa yttranden, med undantag av det från Svenska kontoristföreningarnas förbund, antagandet av en konvention, vilken enligt nära nog alla yttranden borde erhålla en mycket vidsträckt omfattning. Nyssnämnda förbund uttalade sig i stället till förmån för en rekommendation, i det att ställningstagandet till frågan om en konvention borde uppskjutas i avbidan på ökad erfarenhet.

Vad härefter angår de anföranden, som höllos vid omförmälda sammanträde med delegationen, må därom anföras följande.

Svenska handelsarbetarförbundets förtroendeman ansåg det nödvändigt att få till stånd en reglering av arbetstiden för butiksbiträdena, vilka i regel hölles sysselsatta betydligt utöver respektive butikers stängningstid. För de kontorsanställda vore arbetstiden vanligen kortare. Övervägande skäl talade emellertid för en ratificering av konventionen.

Ombudet för *svenska bankmannaföreningen* framhöll, att det föreliggande förslaget visserligen icke motsvarade bankpersonalens anspråk i fråga om den ordinarie arbetstiden, vilken för nämnda kategori numera sällan uppginge till mer än sju timmar, men att detsamma likväl erbjöde stora fördelar för nämnda personal. Förutom det ordinarie arbetet förekomme nämligen åtskilliga gånger under året ett avsevärt övertidsarbete, för vilket ersättning ej lämnades. Tillämpning av konventionsförslaget skulle uppenbarligen medföra övertidsersättning och framtvinga en effektivare organisation av arbetet.

Ombuden för *svenska kontoristföreningarnas förbund* och *kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm* ansågo, att beträffande de kontorsanställda kunde i stort sett, även om den ordinarie arbetstiden vore relativt kort, samma synpunkter anläggas som de från svenska bankmannaföreningen anförda.

Ombudet för *Sveriges järnhandlareföreningars centralförbund* anförde, att det mötte svårigheter för järnhandlarna att medgiva en arbetstid understigande $8\frac{1}{2}$ à 9 effektiva arbetstimmar. En väsentlig del av järnhandlarnas kundkrets, såsom byggmästare, hantverkare o. d., behövde göra sin inköp redan kl. 8 f. m., och den övriga allmänheten skulle sannolikt ha svårt att finna sig i en stängning av butikerna före kl. 6 e. m. Ratificering av konventionen kunde således icke tillstyrkas.

Ombudet för *Sveriges köpmannaförbund* framhöll, att förbundet tidigare ställt sig avvisande till tanken på en lagstiftning av här åsyftat slag. Samma ståndpunkt intoges fortfarande av förbundet. Olikhet i förhållandena på skilda platser och inom skilda branscher skulle sannolikt försvåra ett genomförande av de ifrågasatta bestämmelserna. Däremot hade övertidsersättning i icke ringa utsträckning införts på frivillighetens väg, och denna tendens hade för övrigt gynnats av förbundet.

Ombudet för *Stockholms kvinnliga expeditförening* uppgav, att föreningens medlemmar nog i regel hade 8 timmars arbetsdag, men att de givetvis önskade få en lagstadgad arbetstidsbegränsning.

I ett sedermera avgivet yttrande har *svenska handelsarbetarförbundet* närmare utvecklat sin ståndpunkt i fråga om konventionens ratificering och därvid anfört följande.

Kontors- och handelsanställda hade i Sverige icke erhållit samma sociala skydd som övriga lönearbetare. Den svenska lagen om arbetstidens begränsning omfattade sålunda icke handelsbiträden och kontorister. Till följd av utvecklingen stode emellertid dessa socialt och ekonomiskt på samma nivå som kroppsarbetarna och vore i lika eller kanske i ännu högre grad i behov av sociala skyddsåtgärder.

Ehuru konventionen ur förbundets synpunkt icke vore fullt tillfredsställande, emedan förbundet önskat, att konventionen innehållit längre gående bestämmelser, ville förbundet dock varmt förorda dess antagande. Samma skäl, som varit avgörande vid begränsning av kroppsarbetarnas arbetstid genom lag, talade med större styrka för samma begränsning av de kontors- och handelsanställdas arbetstid, när kollektivavtalet ännu icke vunnit så stor utbredning på detta område, att arbetstiden därigenom kunnat begränsas. Endast för cirka 10,000 kontors- och butiksanställda funnes för närvarande kollek-

tivavtal upprättade, men genom dessa avtal hade arbetstiden begränsats till i regel 48 timmar per helgfri vecka för de därav berörda.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har i sitt senaste yttrande anfört bland annat följande.

Delegationen
för det inter-
nationella
socialpolitiska
samarbetet.

Konventionsförslaget syntes kunna sägas i främsta rummet kännetecknas av tvenne förhållanden, å ena sidan dess synnerligen vidsträckta, i viss mån kanske även något obestämda tillämpningsområde och å den andra de mycket stora möjligheter till undantag och eftergifter, som den beredde.

Vad först anginge den talrika, under artikel 1: 1) a) i förslaget inbegripna gruppen av handelsanställda, erinrades till en början, att de i de fall, då de uppginge till minst fem i samma företag och icke vore att räkna till butiksbiträden eller kontorspersonal, redan vore underkastade lagstadgad arbetstidsbegränsning enligt lagen om arbetstidens begränsning (arbetstidslagen). De grupper, som på grund härav hade begränsad arbetstid, utgjordes huvudsakligen av lager- och transportarbetare.

Butiksbiträdenas arbetstid begränsades nu indirekt i viss mån genom bestämmelserna i lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse (butikstängningslagen), men denna lag medgäve butikernas öppethållande mellan kl. 8 f. m. och 7 e. m., d. v. s. under 11 timmar, och dessutom kunde tiderna för öppnande och stängande genom kommunalt, av länsstyrelsen godkänt beslut förskjutras, så att tiden för öppethållande kunde bli utsträckt för stad eller köping till 13 och för landsbygden till 15 timmar. Därtill komme, att biträdenas arbetstid i regel icke begränsades av de fastställda öppnings- och stängningstiderna, i det de mycket ofta togs i anspråk för diverse arbeten, såsom varornas ordnande, skyltning, kassagöromål o. d., jämväl före butikens öppnande och efter dess stängande.

Emot en lagstadgad arbetstidsbegränsning för butiksbiträdena kunde visserligen invändas, att deras arbete vanligen icke, i olikhet mot t. ex. fabriksarbetarnas, innebure en permanent sysselsättning utan vore av mer eller mindre intermittent natur. Detta vore möjligen riktigt, men gemälas kunde från den sociala rättvisans synpunkt, att många arbeten, som vore inbegripna under 8-timmarslagen, också vore av intermittent beskaffenhet ävensom att arbetstidsbegränsningen ej blott åsyftade arbetstagarnas skyddande mot överansträngning utan även hade till ändamål, och detta såsom det icke minst betydelsefulla, att tillförsäkra dem ett för skäligt tillgodoseende av familje- och samhällslivets krav m. m. tillfyllestgörande mått av ledighet.

Givetvis komme en utsträckning av arbetstidsbegränsningen till att även avse butiksbiträdena att möta vissa svårigheter. Särskilt skulle detta antagligen bli fallet beträffande de helt små företagen, där bristande arbetskraft omöjliggjorde anordnande av skiftarbete, samt en del företag å landsbygden, i vilka tillämpades utsträckt tid för öppethållandet. Många av de helt små affärerna sköttes emellertid helt eller väsentligen av innehavaren, eventuellt med bistånd av familjens medlemmar, och även i de fall, där han hölle ett eller annat biträde, torde ofta han eller någon hans familjemedlem rycka in i fall av behov. Även lejd reservpersonal syntes ej sällan förekomma. Enligt konventionen skulle det för övrigt finnas åtskilliga möjligheter till undantag. Bland annat kunde framhållas bestämmelsen i artikel 7: 1) c), vilken syntes vara avsedd att möjliggöra undantagande från den lagstadgade arbetstidsbegränsningen av såväl de minsta handelsföretagen, oberoende av deras belägenhet, som även av handelsföretag i allmänhet i orter med gles befolkning.

Delegationen ansåge sålunda, att lagstadgad arbetstidsbegränsning borde åvägbringas för butiksbiträdena. Då den övriga personalen i butikshandelsföretagen i stor utsträckning redan vore underkastad dylik begränsning och konventionens bestämmelser rörande begränsningens gestaltning kunde anses måttfulla, skulle enligt delegationens mening vårt land i vad anginge butikshandelsföretagen kunna ansluta sig till konventionen.

Av socialstyrelsens yttrande i ärendet framginge emellertid bland annat, att man saknade tillförlitlig upplysning om butiksbiträdenas nuvarande arbetstidsförhållanden, sådana de gestaltade sig inom olika branscher och orter. Då man utan tillgång till sådan upplysning icke gärna kunde lagstifta i ämnet, syntes, om delegationens förut angivna mening skulle beaktas, i första hand en utredning av berörda förhållanden böra företagas. Med hänsyn till att i de mindre företagen jämväl övriga arbetstagare (lager- och transportarbetare till mindre antal än fem) vore undantagna från arbetstidslagens tillämpning, borde utredningen måhända även avse dessa arbetstagares arbetstidsförhållanden.

Såge man därefter till — anför delegationen vidare — vilka slag av företag ytterligare vore att inbegripa under uttrycket »handelsföretag» i konventionsförslagets artikel 1:1 a), syntes de väsentligen utgöras av *grosshandels- och agenturföretag*, d. v. s. företag, vilkas personal väl huvudsakligen sysselsattes med kontorsarbete. För den antagligtvis större delen av arbetstagarna i dylika företag syntes den normala arbetstiden per dag icke uppnå den i konventionsförslagets artikel 3 angivna begränsningen eller 8 timmar utan ofta stanna vid 7 timmar. Visserligen syntes ej sällan för här åsyftade personalgrupp förekomma betydande övertidsarbete, mot vilket konventionsförslaget otvivelaktigt, kanske särskilt genom bestämmelsen i artikel 7:4) om 25 % lönetillägg för dylikt arbete, skulle innebära ett verkningfullt korrektiv. Å andra sidan syntes det icke kunna bestridas, att konventionens tillämpning på nu ifrågasvarande verksamhetsområde skulle kunna, trots den däremot riktade bestämmelsen i artikel 10, leda till förlängning av den normala arbetstiden. Det hade sålunda från arbetsgiversidan framhållits, att om man genom konventionen bleve tvungen att inskränka övertidsarbetet, det vore möjligt, att man funne sig nödsakad söka ersättning därför genom utsträckning av tiden för det ordinarie arbetet. Det uppgäves även, att på sina ställen i utlandet normeringen av anställdas arbetstid till likhet med kroppsarbetarnas skulle för de förra ha lett till oförmånliga resultat.

Från arbetsgiversidan hade man starkt och enstämmigt reagerat mot tanken på lagstadgad arbetstidsreglering för kontorsanställda. Bland skälen för denna uppfattning förtjänade måhända nämnas, att de här åsyftade arbetstagarna, som i regel stode ledningen nära och utgjorde dess omedelbara organ, borde olindrade av lagstiftning kunna anlitas i den mån företagets drift, med hänsyn tagen till växlande förhållanden, så kunde kräva.

I betraktande av de talrika och långtgående undantagsbestämmelser, som konventionen innehöle, syntes de å arbetsgivarhåll befarade olägenheterna sannolikt vara i viss mån överdrivna, men även om lagstadgad arbetstidsbegränsning för de kontorsanställda skulle låta sig genomföras utan alltför stora praktiska svårigheter för arbetsgivarna, syntes dock dessa svårigheter tillika med det arbete och den kostnad, regleringens genomförande och kontrollerande skulle medföra, knappast uppvägas av de, såsom förut framhållits, tämligen osäkra sociala fördelarna.

Anmärkas borde måhända i detta sammanhang, att de arbetstagargrupper inom grosshandels- och agenturföretagen som sysselsattes med kroppsarbete, d. v. s. lager- och transportpersonalen, i de fall där de uppginge till minst fem redan genom arbetstidslagen vore tillförsäkrade en mot den här ifrågakommande likvärdig arbetstidsbegränsning.

Under »handelsföretag» inbegreps enligt konventionsförslaget, ehuru något oegentligt, jämväl *post-, telegraf- och telefonväsen*. Dessa slag av verksamhet vore visserligen, såsom bedrivna av staten, undantagna från arbetstidslagens tillämpning, men vore arbetstiden inom dem, i väsentlig överensstämmelse med nämnda lag, reglerad på administrativ väg. Med hänsyn till dem skulle således ej föreligga något mera avsevärt hinder för Sveriges biträdande av konventionen, men talade å andra sidan ej heller därför några starkare praktiska skäl.

Vad slutligen anginge det i förevarande moment jämväl upptagna slag av *handelsverksamhet, som inginge såsom en gren i företag av annat slag*, syntes det tvivelaktigt, om det kunde vara lämpligt att i avseende å arbetstidsbegränsningen lösrycka det från huvudverksamheten. Erfarenheter från arbetstidslagens tillämpning gäve stöd för sådan tvekan. Anmärkas kunde för övrigt, att den här till synes komna tendensen till separatreglering, som även komme till uttryck i sista stycket av artikel 1: 2), strede emot den till enhetlig reglering syftande princip, som finge anses ligga till grund för artikel 1: 1) c).

Under artikel 1: 1) b) inbegreps allehanda slag av arbetsställen, där personalen huvudsakligen sysselsattes med kontorsarbete och som icke vore att hänföra till handelsverksamhet eller något sådant slag av verksamhet, som omförmäldes i mom. 2) a)–c). Av sista stycket i mom. 1) och Washingtonkonventionen angående begränsning av arbetstiden i industriella företag framginge, att här ej heller åsyftades några arbetsställen inom industrien. Inom den förevarande bestämmelsens något osäkra tillämpningsområde syntes falla bl. a. en del *med handelsföretagen i viss mån besläktade affärsföretag*, såsom banker och försäkringsbolag, annons- och reklamföretag, skeppsmäkleri- och speditionsfirmor, företag för plats- och hyresförmedling samt pantlåne- och varubelåningsföretag, statliga och kommunala myndigheter och andra tjänsteorgan av olika slag, advokatkontor, patentbyråer, sjuk- och pensionskassor, tidningsredaktioner samt byråer för maskinskrivnings-, översättnings- och revisionsarbete. Vad förut anförts om möjligheten och behovet av anslutning till konventionen med hänsyn till grosshandels- och agenturföretagen syntes i stort sett och möjligen med ännu mera skäl gälla beträffande här ifrågakommande, brokiga grupp av verksamhetsgrenar.

Vad därefter anginge de i artikel 1: 1) c) åsyftade *företagen av på samma gång handels- och industriell karaktär*, syntes till denna grupp huvudsakligen vara att hänföra en del mindre företag, vari varor såväl tillverkades eller reparerades som försålles. Exempel på dylika företag lämnade bagerier och konditorier samt modist-, skomakeri-, damsömnads-, urmakeri- och paraplyaffärer. Dessa företag erbjöde ofta svårigheter, när det gällde att avgöra, huruvida eller i vilken mån de för industrien respektive för handeln avsedda reglerna skulle tillämpas å dem. I de fall, då de olika slagen av verksamhet icke lämpligen läte sig särskilja, torde man, såsom här syntes vara meningen, å hela företaget böra tillämpa de bestämmelser, som vore avsedda för det huvudsakliga eller mer betydande slaget av verksamhet. Förevarande bestämmelse syntes således icke behöva anses lägga hinder i vägen för konventionens biträdande.

Beträffande konventionens tillämpningsområde borde måhända slutligen även framhållas, att bestämmelserna i artikel 1: 2) innebure en viss utvidgning av

nämnda område. Enligt detta moments sista stycke skulle nämligen under konventionen inbegripas jämväl sådana avdelningar av de eljest från konventionens tillämpning undantagna, i momentet uppräknade företagen, vilka, om de vore självständiga, skulle falla under konventionen, d. v. s. skulle höra till några av de i mom. 1 angivna slag av verksamhet. Då dylika avdelningar, om de avsåge handelsverksamhet, redan enligt mom. 1 a) skulle vara underkastade konventionen, syntes den genom mom. 2 åvägabragta utvidgningen väsentligen hänföra sig till *avdelningar med sådant kontorsarbete, som icke kunde räknas till handelsverksamhet*. Vad delegationen vid mom. 1 a) anfört beträffande det betänkliga i att på skilda avdelningar inom samma företag tillämpa olika reglering av arbetstiden ägde giltighet jämväl i här förevarande fall.

Med hänsyn till de resultat, vartill delegationen sålunda kommit vid sin granskning av de grundläggande bestämmelserna rörande konventionens tillämpning, hade delegationen ansett sig sakna anledning att ingå på någon närmare undersökning av konventionens övriga bestämmelser. De syntes, ehuru konventionen knappast kunde anses väl avfattad, på det hela taget icke föranleda några allvarligare betänkligheter mot en eventuell anslutning till densamma.

Såsom en *sammanfattning* av vad som anförts rörande möjligheten av tillämpning i vårt land av konventionen angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda å olika under densamma inbegripna slag av verksamhet har delegationen ansett kunna sägas, att konventionen, med hänsyn bland annat till sina många och vittgående undantagsbestämmelser, i stort sett sannolikt skulle låta sig utan alltför stora svårigheter förverkliga. Beträffande åter behovet eller önskvärdheten av en dylik åtgärd bleve omdömet olika i avseende å de skilda slagen av verksamhet. Allenast i fråga om ett arbetsområde eller butiksbiträdenas hade delegationen ansett arbetstidsförhållandena vara sådana, att tillämpning av konventionen skulle vara av något egentligt behov påkallad. Vad övriga under konventionen inbegripna verksamhetsområden anginge, syntes arbetstidsbegränsningen redan, i vissa fall tack vare arbetstidslagen, i allmänhet rätt väl motsvara eller t. o. m. överträffa konventionens, men skulle otvivelaktigt ett genomförande av konventionens bestämmelser å dessa verksamhetsområden, förutom arbete och kostnader för lagstiftnings- och kontrollåtgärder, medföra en del besvärande olägenheter.

Med hänsyn till vad sålunda anförts funne delegationen sig icke kunna tillstyrka ratificering av konventionen för Sveriges del.

Mot detta beslut anmälde delegationens medlemmar, herrar *von Sydow* och *Wistrand*, reservation under anförande av följande.

Ehuru de gillade den slutmening, vartill delegationen i sitt yttrande kommit beträffande frågan om ratificering för Sveriges del av konventionen angående reglering av arbetstiden för butiks- och kontorsanställda, kunde de icke biträda vissa i yttrandet förekommande uttalanden.

Sålunda delade de icke delegationens uppfattning om behovet av en lagstadgad arbetstidsbegränsning för butiksbiträdena. Såsom vid upprepade tillfällen framhållits, innebure dessa arbetstagares sysselsättning i regel ej

den permanenta ansträngning, som ansetts motivera kroppsarbetarnas 8-tim-marsdag. Genom den s. k. butikstängningslagen hade för övrigt lagstiftaren, om än indirekt, redan åvägabragt en viss begränsning av butiksbiträdenas arbetstid. Anmärkas kunde också, att lagen om arbetstidens begränsning, ehuru ej tillämplig på butiksbiträdenas arbete, genom den allmänna tendens till arbetstidsförkortning, som den medfört, verkat och fortfarande torde verka inskränkande på ifrågavarande arbetstagares arbetstid. En lagstadgad begränsning därav till 8 timmar skulle däremot otvivelaktigt ej blott möta stora svårigheter att genomföra, t. ex. för de helt små företagen och handelsbodarna på landsbygden, utan även genom inskränkning av tiden för en del butikers öppethållande förorsaka olägenheter för allmänheten. Med denna mening i fråga om lagstadgad begränsning av butiksbiträdenas arbetstid kunde de givetvis ej heller biträda delegationens påkallande av en undersökning av butiksbiträdenas arbetstidsförhållanden.

Delegationen hade i fråga om flera arbetstagargrupper, som inbegreps under konventionen men ej under den svenska arbetstidslagen, framhållit, att konventionens tillämpning å dem ej skulle behöva medföra några större svårigheter. Enligt von Sydows och Wistrands mening vilade denna delegationens uppfattning på ett underskattande av de olägenheter, som lagstadgad reglering av arbetstidsförhållandena alltid måste framkalla på näringslivets områden.

Mot delegationens beslut anmäldes reservation jämväl av medlemmarna *Johansson* och *Bergman*, vilka anförde följande.

Delegationen hade i sitt yttrande efter en bärande motivering uttalat sig till förmån för den stora butiksbiträdeskårens inbegripande under den lagstadgade arbetstidsbegränsningen. Vidare hade delegationen påvisat, att avsevärda grupper av de arbetstagare, som inbegreps under konventionen, redan åtnjöt dylik arbetstidsbegränsning tack vare arbetstidslagen. Vad de övriga i konventionen åsyftade arbetstagarna anginge, hade delegationen yttrat, att en tillämpning av konventionen icke skulle medföra några större praktiska svårigheter men att olägenheterna med lagstiftning och kontroll m. m. ej skulle uppvägas av de något osäkra sociala fördelarna. Enligt *Johanssons* och *Bergmans* mening hade delegationen, med tillbörligt beaktande av de förpliktelser till samarbete, som medlemskapet i internationella arbetsorganisationen ålade, bort komma till en annan konklusion och förorda konventionens ratificering.

Vad angår rekommendationerna angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag, angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlusteställen, samt angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka innehålla de avgivna yttrandena i huvudsak följande.

Socialstyrelsen har anført:

Vårt land hade redan i avsevärd mån vidtagit de åtgärder, som rekommendationerna åsyftade. Sålunda hade nyligen inom socialstyrelsen slutförts en på uppdrag av Kungl. Maj:t företagen undersökning av arbetstidsförhållandena inom det verksamhetsområde, som den första av ifrågavarande rekommendationer avsåge, eller hotell, restauranger och liknande företag. Resultatet av denna undersökning hade preliminärt publicerats, och komme en definitiv redogörelse därför att utgivas inom kort. Anmärkas borde måhända, att av personalen vid berörda företag de befattningshavare vore under-

Rekommendationerna angående reglering av arbetstiden vid vissa företag.

kastade lagen om arbetstidens begränsning, som ej vore anställda för allmänhetens direkta betjänande.

I fråga om rekommendationen angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka hade medicinalstyrelsen i samråd med socialstyrelsen enligt uppdrag av Kungl. Maj:t den 3 juli 1930 påbörjat en undersökning rörande arbetstiden vid olika slag av anstalter för vård av kroppssjuka. För att tillgodose rekommendationens krav skulle denna undersökning kompletteras med upplysningar om arbetstiden för personalen vid hospital, fattigvårds- och alkoholistanstalter samt vårdhem av skilda slag. En dylik kompletterande undersökning syntes icke sakna skäl för sig, då här åsyftade anstalter, liksom vårdanstalter över huvud taget, vore undantagna från arbetstidslagen och det syntes kunna befaras, att inom dem på sina håll förekomme en betänkligt lång arbetstid.

Vad slutligen anginge rekommendationen angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlustelseställen vore till en början att framhålla, att det syntes något osäkert, huruvida den tillämnade regleringen och sålunda även undersökningen på området skulle avse jämväl de uppträdande artisterna. Skulle även artistpersonalen medtagas, syntes arbetstidsförhållandena inom förevarande verksamhetsgren ställa sig mycket växlande och detta ej blott med hänsyn till olika företag utan jämväl för olika arbetstagare inom samma företag ävensom för samma företag vid skilda tider. Vad åter anginge den grupp av personalen vid ifrågavarande företag, vilken utgjordes av arbetare, vore densamma i regel underkastad lagen om arbetstidens begränsning. Ehuru det sålunda möjligen kunde synas tveksamt, huruvida en för här ifrågavarande arbetstagargrupp gemensam reglering av arbetstiden lämpligen skulle kunna åvägabringas, syntes det få anses önskvärt, att Sverige efterkomme rekommendationen, d. v. s. tillmötesginge den hemställan om utredning och rapportering, som rekommendationen innebure.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har i sitt yttrande anslutit sig till socialstyrelsens uppfattning, att vårt land borde söka att efterkomma de hemställandena, som rekommendationerna innebure, och vidare anført följande.

Beträffande de två rekommendationerna angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag, respektive i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka, syntes sålunda åtgärder böra vidtagas till erforderlig komplettering av de upplysningar, som redan förefunnes eller tack vare igångsatta utredningar kunde förväntas bliva tillgängliga. Vidkommande därefter den tredje rekommendationen, angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlustelseställen, borde samtliga de därunder inbegripna slagen av verksamhet göras till föremål för en utredning rörande arbetstidsförhållandena. I betraktande av de svårigheter, sistberörda utredning med hänsyn till utredningsmaterialets mångskiftande beskaffenhet antagligen skulle medföra, och den tvekan man, såsom socialstyrelsen framhölle, med skäl kunde hysa om möjligheten att på detta område få till stånd en gemensam arbetstidsbegränsning, skulle det emellertid måhända vara motiverat att låta denna utredning få en i viss mån summarisk karaktär.

Mot detta yttrande anmälde två av delegationens medlemmar, herrar *on Sydow* och *Wistrand*, reservation, under framhållande att de med hän-

syn till de olägenheter, som lagstadgad reglering av arbetstidsförhållandena måste framkalla på näringslivets områden, ej kunde biträda delegationens åsikt om önskvärdheten av kompletterande utredningar till efterkommande av de hemställanden, som innehölles i rekommendationen angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag. Ännu mindre skäl ansågo de föreligga för att med hänsyn till rekommendationen angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlustelseställen upptaga en utredning av arbetstidsförhållandena på ett helt nytt och antagligen svårbehandlat verksamhetsområde.

Den föregående redogörelsen har utvisat, att såväl svenska regeringen som också de hörda myndigheterna vid behandlingen av denna fråga allmänt ställt sig tveksamma till lämpligheten av införande av lagstadgad arbetstidsreglering för de personalkategorier, om vilka här är fråga. En dylik tveksamhet synes också naturlig, då det här gäller arbetstidsreglering för en personal, vars arbete i allmänhet får anses vara av mindre ansträngande och riskfylld beskaffenhet än det för kroppsarbetarna vanliga och som därjämte inom stora områden genom praxis eller avtal fått sin arbetstid bestämd på ett för dem förmånligare sätt, än som skulle behöva följa av anslutning till konventionen. Givetvis måste man i princip ansluta sig till den uppfattningen, att reglering av arbetstiden för ifrågavarande personalgrupper bör ske, i den mån så erfordras till förhindrande av missförhållanden i avseende å arbetstiden. Därvid kan emellertid klarhet knappast sägas ännu finnas därom, i vad mån sådana olägenheter i praktiken förekomma, som motivera en lagstiftning i ämnet, och i varje fall kan icke nu avgöras, om dylik lagstiftning bör erhålla den utsträckning, som avses i konventionsförslaget. Under den förberedande behandlingen av ärendet har även på sina håll hänvisats till att frågan lämpligen bör få sin lösning genom frivilliga överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetare. Det lär ock vara anledning förvänta, att den redan på många håll utan lagstiftning genomförda arbetstidsregleringen alltjämt skall kunna utvidgas till nya områden.

Redan av sålunda anförda skäl har jag kommit till den uppfattningen, att en ratifikation av konventionen för Sveriges del icke gärna för närvarande bör äga rum. Härtill kommer, att konventionen — såsom också påvisats i de avgivna yttrandena — på ett flertal punkter innehåller bestämmelser, vilka vad angår arbetstidsregleringen för industriarbetare icke för närvarande ansetts kunna införas i vårt land och vilka på här ifrågavarande område måste möta än större betänkligheter; jag syftar här bland annat på regleringen av rätten till övertidsarbete och ersättningen därför.

Det må i detta sammanhang ånyo erinras, att under behandlingen av konventionsförslaget inom den internationella arbetsorganisationen från svensk sida i vissa punkter påyrkades modifikationer, vilka framhöllos såsom nära nog nödvändiga villkor för ratifikation från svensk sida, men att endast i mindre utsträckning ändringar gjordes i enlighet med de svenska yrkandena.

Vad jag sålunda anfört innebär emellertid icke, att jag skulle mena, att förevarande fråga skall lämnas åsido. Tvärtom delar jag den av socialstyrelsen och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet uttalade meningen, att förevarande konventionsförslag och de till detsamma anslutna rekommendationerna böra utgöra en ytterligare anledning att påskynda och komplettera de utredningar, som redan verkställts eller pågå beträffande arbetstiden för sådana personalkategorier, som innefattas under konventionsförslaget eller rekommendationerna. Jag syftar härvid närmast på butikspersonalen, för vars del, för vårt lands vidkommande, behovet av arbetstidsreglering synes vara störst, men anser därjämte särskilt angeläget, att verkställda utredningar rörande arbetstiden på sjukhusen i olika hänseenden fullständigas. Det är därför min avsikt att vid senare tillfälle föreslå vidtagande av sådana åtgärder, som kunna erfordras för åstadkommande av nödig ytterligare utredning även rörande andra personalgrupper. När sådan utredning föreligger, torde frågan om arbetstidsreglering på hithörande områden böra upptagas till förnyat övervägande. Därvid bör givetvis, i den mån lagstiftning finnes lämplig och nödig, de i konventionsförslaget fastslagna principerna följas, så långt sådant utan olägenhet låter sig göra.

Revision av
internationella arbets-
organisa-
tionens kon-
ventioner.

Vid behandling den 21 november 1930 av fråga rörande inhämtande av lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd hade jag anledning att i olika sammanhang beröra frågan om revision av de av intrenationella arbetskonferensen antagna konventionerna. Jag erinrade därvid även om att från svenska regeringens sida yrkande framställts om revision av vissa av nämnda konventioner och anförde, att jag i annat sammanhang torde få tillfälle att återkomma med en närmare redogörelse för revisionsfrågans behandling hos arbetsorganisationen och svenska regeringens ställning till denna behandling. Det torde vara lämpligt, att den sålunda avsedda redogörelsen framlägges i samband med behandlingen av de nya konventionsförslag, varom här är fråga, och jag anhåller därför att nu få övergå till att lämna en översikt i dessa hänseenden.

I samtliga av internationella arbetskonferensen antagna konventioner förekommer en bestämmelse, enligt vilken internationella arbetsbyråns styrelse med viss tidsintervall, i allmänhet en gång vart tionde år, skall tillställa konferensen en rapport rörande respektive konventions tillämpning samt taga under övervägande, huruvida på konferensens dagordning bör upptagas frågan om total eller partiell revision av konventionen. Dessa bestämmelser hava i gällande arbetsordning närmare utformats på följande sätt. Inom internationella arbetsbyrån upprättas en preliminär rapport angående lagstiftningen och praxis beträffande viss konvention i de stater, som ratificerat densamma, ävensom rörande lagstiftningen och tillämpningen därav i motsvarande ämne i sådana stater, som icke ratificerat konventionen. Arbetsbyråns styrelse har därefter att fastställa rapportens lydelse, därvid styrelsen tillika skall undersöka, huruvida det finnes anledning att förbereda

upptagande av frågan om revision av konventionen eller modifikation av densamma på konferensens dagordning. Om styrelsen finner, att så icke är fallet, framlägges den fastställda rapporten för konferensen. Om däremot styrelsen skulle anse, att det finnes anledning att överväga revision helt eller delvis skall arbetsbyrån sända rapporten till samtliga medlemsstaters regeringar och efter anvisningar från styrelsen tillspörja dem om deras mening i revisionsfrågan och därvid tillkännagiva de punkter, som vid den förberedande behandlingen särskilt tilldragit sig styrelsens uppmärksamhet. Efter viss tidsintervall skall styrelsen sedan behandla de svar, som ingått från regeringarna, och då fastställa den slutliga lydelsen av den rapport, som skall föreläggas konferensen. Därvid bestämmer styrelsen slutligt, vilken eller vilka frågor rörande revision, som skola upptagas på konferensens dagordning. Konferensen är därefter bunden av detta styrelsens beslut, så att densamma icke kan besluta om revision i andra än sålunda förelagda frågor, dock att konferensen kan besluta, att vid ett följande sammanträde upptaga även andra revisionsfrågor beträffande konventionen.

I överensstämmelse med dessa föreskrifter utsände internationella arbetsbyrån en rapport rörande tillämpningen av de konventioner, beträffande vilka revisionsfrågan borde bli föremål för behandling under år 1930. Dessa voro dels konventionerna angående arbetstiden i industriella företag, arbetslösheten, kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd, kvinnors nattarbete inom industrien, minimiålder för barn i industriella företag samt barns nattarbete inom industrien, samtliga dessa beslutade vid konferensens första sammanträde i Washington år 1919, och dels konventioner angående minimiålder för barn i arbete till sjöss, ersättning för arbetslöshet till följd av fartygs förlisning samt sjömäns anställningsförhållanden, sistnämnda tre konventioner antagna vid sammanträde år 1920 i Genua. Beträffande innehållet i dessa konventioner får jag hänvisa till propositionen nr 361 år 1921, varigenom riksdagens yttrande inhämtades däröver, samt till de av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet utarbetade redogörelserna (»Internationella arbetsorganisationen del II»).

På inbjudan av svenska regeringen hölls därefter i april 1930 ett nordiskt expertmöte för behandling bland annat av dessa revisionsfrågor. Det ansågs bland annat vara av betydelse, att, eftersom svenska regeringen för närvarande är den enda av de nordiska ländernas regeringar, som är direkt representerad i arbetsbyråns styrelse, den svenske regeringsrepresentanten skulle erhålla kännedom om den uppfattning, som man inom de övriga länderna hyste i dessa frågor.

Revisionsfrågan förekom därefter till behandling för första gången vid sammanträde av internationella arbetsbyråns styrelse i Paris i april 1930. Den svenske regeringsrepresentanten framställde därvid förslag, att beträffande samtliga vid sammanträdet i Washington antagna konventioner utom den angående arbetslösheten frågan om revision icke måtte utan vidare avföras utan upptagas till förberedande behandling. Sedan den svenske representanten ställt i utsikt, att regeringen skulle i ett memorandum närmare

utveckla sin syn på frågan, uppskötts ärendets vidare behandling till nytt sammanträde i juni 1930.

Med skrivelse den 16 maj 1930 överlämnades därefter till arbetsbyråns direktör en i anledning av vad sålunda förekommit upprättad promemoria rörande svenska regeringens ställning till frågan om revision av ifrågavarande konventioner. I denna promemoria anfördes rörande revisionsfrågan i allmänhet i huvudsak följande synpunkter.

Fullgörandet av den uppgift, som enligt Versaillesstraktaten åläge den internationella arbetsorganisationen, nämligen att söka åstadkomma en enhetlig internationell reglering av arbetsvillkoren, måste nödvändigt möta stora svårigheter till följd av de skiljaktigheter, som funnes mellan de olika länderna i fråga om existensvillkor och arbetsförhållanden liksom beträffande lagstiftnings- och förvaltningsprinciper. Fredstraktaten erkände också uttryckligen, att det måste bli svårt att omedelbart uppnå en fullkomlig enhetlighet i fråga om arbetsvillkoren. Redan av dessa skäl förefölle det önskvärt, att den internationella regleringen av ifrågavarande förhållanden tid efter annan kunde jämka sina bestämmelser efter då föreliggande förhållanden. Behovet av en dylik möjlighet framträdde ännu tydligare med hänsyn till att såväl de sociala som de tekniska arbetsvillkoren befunde sig i en ständig utveckling. I samma mån som de regler, vilka erhållit internationell stadfästelse, vore detaljerade, i samma mån löpte dessa bestämmelser risken att bli föråldrade och stå i vägen för en önskvärd utveckling.

Redan på sålunda anförda grunder vore de bestämmelser rörande revision, som intagits i arbetsorganisationens konventioner, enligt svenska regeringens uppfattning icke blott väl motiverade utan rent av nödvändiga. Även andra omständigheter talade till förmån för en periodisk revision av konventionerna. Det arbete, som påginge inom arbetsorganisationen i syfte att åstadkomma en internationell social lagstiftning, utgjorde väsentligen en nyhet. Beträffande många av de frågor, varmed organisationen särskilt under de första åren sysselsatt sig, hade man till följd därav icke haft tillräcklig erfarenhet rörande lagstiftningens inflytande på de praktiska förhållandena i olika länder. Möjligen hade man också till en början hyst alltför stora förhoppningar, att man skulle lyckas att reglera arbetsvillkoren genom konventionerna på ett lika detaljerat sätt, som vore möjligt genom den nationella lagstiftningen.

Som erfarenheten visat, hade följden därav blivit den olägenheten, att även länder, vilkas lagstiftning, sedd ur social synpunkt och med hänsyn till effektiviteten i det arbetarna lämnade skyddet, stode på samma nivå som en konvention, antagen av arbetsorganisationen, till följd av konventionstextens stela avfattning på en viss punkt eller till följd av speciella, nationella förhållanden förhindrats att ratificera konventionen och därigenom bidra till den internationella utvecklingen på arbetslagstiftningens område. Utan att här ingå på den ofta diskuterade frågan, huruvida i vissa fall s. k. principkonventioner borde äga företräde, måste man beklaga de hinder, som sålunda uppstått för ratifikationsarbetet. De, som gärna skulle se, att detta arbete fortginge i snabbare takt, hade därför hyst den förhoppningen, att tillämpningen av revisionsbestämmelsen i konventionerna skulle leda till att dylika ur principiell synpunkt föga betydelsefulla hinder skulle undanröjas. Att ernå en mera allmän ratifikation av konventionerna hade ansetts vara av betydligt större vikt än den olägenhet, som en revision skulle kunna medföra.

Man hade därför — hette det vidare i oförmälda promemoria — tidigare hyst den förhoppningen, att vid utgången av den tidsperiod, inom vilken revisionsfrågan borde upptagas till behandling, alla stater skulle erhålla uppmaning att lämna redogörelse för sina erfarenheter och sina önskemål rörande var och en av konventionerna och att internationella arbetsbyrån, först efter det så skett, skulle utarbeta den rapport rörande konventionernas tillämpning, varom bestämmelser meddelats. Visserligen hade nya bestämmelser antagits rörande proceduren för behandling av revisionsfrågor hos arbetsbyråns styrelse och internationella arbetskonferensen. Denna omständighet borde dock i det nu behandlade fallet icke anses innebära, att genom ett beslut av styrelsen revisionsfrågan skulle redan på ett förberedande stadium praktiskt sett utslutas från konferensens dagordning, utan att alla regeringar haft tillfälle att taga ståndpunkt till denna fråga, innan rådet definitivt fattade sitt beslut. Den svenska regeringen trodde sig därför i överensstämmelse med den sålunda uttalade uppfattningen böra hemställa om att förberedande behandling av revisionsfrågan måtte påbörjas. Styrelsen borde alltså påkalla regeringarnas uppmärksamhet beträffande vissa punkter, rörande vilka revision kunde ifrågasättas. Svenska regeringen, som länge hyst förhoppning om att revisionsförfarandets tillämpning skulle bereda Sverige tillfälle att i större omfattning än hittills ansluta sig till konventionerna och på ett kraftigare sätt giva sitt stöd åt internationella arbetsbyråns arbete, och som för övrigt fått denna väg sig anvisad under den diskussion, som ägt rum med arbetsbyrån rörande icke ratificerade konventioner, hade också velat redan nu angiva de väsentliga hinder, som mött för Sveriges anslutning till vissa av konventionerna vid de grundliga överväganden, som ratifikationsfrågan i förekommande fall underkastats.

Efter angivande av de fem konventioner, beträffande vilka revisionsyrkande sålunda framställdes, heter det vidare i promemorian på följande sätt.

Anledningen till att svenska regeringen föreslagit påbörjande av revisionsförfarandet vore framför allt principiella skäl och icke en förhoppning om och ännu mindre en avsikt att begära, att konventionerna skulle till alla delar jämkas så, att de komme i överensstämmelse med den svenska lagstiftningen. Denna innehölle, förutom sådana skiljaktigheter, som torde kunna undanröjas vid ett revisionsförfarande, vissa avvikande bestämmelser, som de lagstiftande myndigheterna av olika skäl sannolikt icke skulle vilja ändra.

Men eftersom det för närvarande endast vore fråga om huruvida man borde fästa regeringarnas uppmärksamhet på vissa punkter, där revision skulle vara önskvärd, hade svenska regeringen trots sig böra föreslå övervägande av revision även beträffande vissa särskilda bestämmelser, nämligen sådana, som syntes vara av intresse ur internationell synpunkt. Enär man för närvarande befunne sig på ett rent förberedande stadium av frågans behandling, syntes det knappast vara anledning att alltför mycket begränsa de frågor, på vilka man fäste regeringarnas uppmärksamhet. Svenska regeringen utginge för övrigt självklart därifrån, att motsvarande revisionskrav kunde framställas från andra länder. Ett positivt beslut beträffande en viss punkt skulle icke i någon mån föregripa frågans behandling av styrelsen, när det, sedan regeringarnas uppfattning i frågan inhämtats, eventuellt bleve fråga om att fastställa de punkter, som borde uppföras på konferensens dagordning. Om i promemorian alltså föresloges några modifikationer i konventionerna eller uppmärksamheten fästes på vissa därmed sammanhängande punkter, så vore det å ena sidan tydligt, att man icke därigenom

velat angiva den ståndpunkt, vid vilken svenska regeringen kunde önska binda sig efter att hava erhållit kännedom om de synpunkter, som anförts från andra regeringar, liksom det också å andra sidan vore klart, att man icke avsett att inskränka svenska regeringens yttrandefrihet efter mottagandet av de rapporter, som kunde komma att överlämnas från internationella arbetsbyrån.

Rörande de beträffande de särskilda konventionerna från svensk sida förberedelsevis framlagda revisionskraven torde jag, i den mån de nu äro av intresse och icke i det följande omnämnas, kunna hänvisa till statsrådsprotokollet i arbetarskyddsfrågan den 29 november 1930.

Svenska regeringens nu i korthet återgivna promemoria delgavs samtliga medlemmar av internationella arbetsbyråns styrelse tillika med en rapport från byrån.

Då revisionsfrågan upptogs till behandling vid styrelsens junisammansträde, visade det sig föreligga en ganska allmän obenägenhet att närmare ingå på revisionsfrågornas behandling. Visserligen erkändes från olika håll, att konventionernas avfattning blivit sådan, att jämkningar däri vore befogade, liksom även att det vore angeläget att undanröja sådana alltför specialiserade bestämmelser, som förhindrade ratifikation utan att vara av någon väsentlig betydelse. Motståndet mot revisionen föreföll emellertid att framför allt grunda sig på allmänt politiska skäl, detta särskilt vad angick konventionen angående den s. k. 8-timmarsdagen. Från debatten må anmärkas, att den finske adjungerade ledamoten understödde den svenska principståndpunkten.

Beträffande en av de konventioner, som omnämndes i den svenska promemorian, beslöt emellertid arbetsbyråns styrelse att till förberedande behandling upptaga revisionsfrågan, nämligen konventionen angående kvinnors nattarbete. De punkter i denna konvention, vilka svenska regeringen velat bringa under diskussion, voro dels huruvida med bibehållande av bestämmelsen om minst 11 timmars oavbruten nattvila den tid, under vilken kvinnoarbete icke under några förhållanden finge förekomma, borde reduceras från 10 e. m.—5 f. m. till 11 e. m.—4 f. m., dels huruvida möjligheten att medge tillfälliga dispenser skulle kunna något utvidgas. Arbetsbyråns styrelses beslut rörande denna konvention innebar nu, att medlemsstaternas regeringar skulle delgivas en av arbetsbyrån utarbetad redogörelse för lagstiftning och praxis i fråga om konventionens genomförande och att deras yttranden skulle inhämtas i revisionsfrågan ävensom deras uppmärksamhet fästas vid de punkter, som styrelsen ansett särskilt värda att beaktas. Dessa punkter voro följande, nämligen dels, i anledning av yrkandet i svenska regeringens promemoria, frågan om den tidsintervall, som den fastställda vilotiden av 11 timmar alltid måste innefatta, skulle kunna förläggas mellan andra klockslag än de nu i konventionen angivna, och dels, i anledning av yrkande från engelska regeringens representant, frågan om åtskillnad mellan arbeterskor och övervakande kvinnlig personal. Sedermera har arbetsbyråns direktör med skrivelse den 18 augusti 1930 underställt revisionsfrå-

gan regeringarnas prövning och därvid i överensstämmelse med arbetsordningen påpekat nyssberörda båda punkter. Vid skrivelsen från arbetsbyråns direktör har bland annat fogats den svenska regeringens promemoria i hithörande del.

Med skrivelse den 13 december 1930 har svenska regeringen efter inhämtande av yttrande från delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet — som berett arbetsgivare- och arbetarorganisationer m. fl. tillfälle att uttala sig i frågan och i ärendet verkställt kompletterande utredning — å sistnämnda skrivelse avgivit svar av i huvudsak följande innebörd.

Regeringen hade efter tagen del av det nu föreliggande utredningsmaterialet blivit än ytterligare befast i sin uppfattning om önskvärdheten av att i konventionen vidtoges de ändringar, vilka påkallats i regeringens promemoria, och vilka avsåge dels den punkt, som upptagits av arbetsbyråns styrelse, dels ock frågan om möjlighet för vederbörande myndigheter att jämväl i andra trängande fall än de fåtaliga, som konventionen förutsåge, i nödig mån lämna medgivande till tillfälliga kortvariga undantag. Med hänsyn till att de elva timmarnas ledighet skulle upprätthållas, torde den föreslagna förkortningen av tiden för absolut förbud för nattarbete icke kunna anses innebära någon nämnvärd försämring i socialt avseende. I vissa fall skulle den till och med, såsom de verkställda utredningarna visat, tydligtvis vara till fördel med hänsyn till arbeterskornas arbets- och levnadsförhållanden. Möjligen skulle det emellertid vara lämpligt att föreskriva särskilt medgivande av vederbörande myndighet till kvinnornas sysselsättande under nu åsyftade tider, d. v. s. kl. 10—11 e. m. och 4—5 f. m. Jämväl den andra från regeringens sida påkallade ändringen kunde anses väl försvarbar från social synpunkt och skulle under närmare angivna förhållanden kunna bli till direkt fördel för arbeterskorna. Det kunde emellertid ifrågasättas, att dispensmöjligheten ganska snävt begränsades, exempelvis, såsom i regeringens promemoria föreslagits, till 20 dagar om året för varje arbetare. Vad anginge den från engelskt håll väckta frågan, ansåge svenska regeringen — som med tillfredsställelse skulle se, att frågan, om revision av ifrågavarande konvention även i andra än nu nämnda avseenden upptoges till övervägande — att denna fråga även för Sveriges del ägde intresse.

Vid sammanträde den 28 januari 1931 skall arbetsbyråns styrelse taga definitiv ståndpunkt till frågan huruvida revision av en eller annan punkt i konventionen angående kvinnors nattarbete skall upptagas på dagordningen för årets sammanträde med internationella arbetskonferensen.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört rörande de år 1930 antagna konventionsförslagen och rekommendationerna, får jag hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående omförmälda, av den internationella arbetsorganisationens konferens vid dess fjortonde sammanträde i Genève år 1930 antagna konventionsförslag och rekommendationer.

Kungl. Maj:ts proposition nr 32.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Spångberg.

*Bilaga A.***Originaltexterna.****Projet de convention concernant le travail forcé ou obligatoire.**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930 en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au travail forcé ou obligatoire, question comprise dans le premier point de l'ordre du jour de la session, et

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un projet de convention internationale,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, le projet de convention ci-après à ratifier par les Membres de l'Organisation internationale du Travail conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

Article 1.

Tout Membre de l'Organisation internationale du Travail qui ratifie la présente convention s'engage à supprimer l'emploi du travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes dans le plus bref délai possible.

En vue de cette suppression totale, le travail forcé ou obligatoire pourra être employé, pendant la période transitoire, uniquement pour des fins publiques et à titre exceptionnel, dans les conditions et avec les garanties stipulées par les articles qui suivent.

A l'expiration d'un délai de cinq ans à partir de l'entrée en vigueur de

Draft convention concerning forced or compulsory labour.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to forced or compulsory labour, which is included in the first item of the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a draft international convention,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Draft Convention for ratification by the Members of the International Labour Organisation, in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Article 1.

Each Member of the International Labour Organisation which ratifies this Convention undertakes to suppress the use of forced or compulsory labour in all its forms within the shortest possible period.

With a view to this complete suppression, recourse to forced or compulsory labour may be had, during the transitional period, for public purposes only and as an exceptional measure, subject to the conditions and guarantees hereinafter provided.

At the expiration of a period of five years after the coming into force

la présente convention et à l'occasion du rapport prévu à l'article 31 ci-dessous, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail examinera la possibilité de supprimer sans nouveau délai le travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes et décidera s'il y a lieu d'inscrire cette question à l'ordre du jour de la Conférence.

Article 2.

Aux fins de la présente convention, le terme «travail forcé ou obligatoire» désignera tout travail ou service exigé d'un individu sous la menace d'une peine quelconque et pour lequel ledit individu ne s'est pas offert de plein gré.

Toutefois, le terme «travail forcé ou obligatoire» ne comprendra pas, aux fins de la présente convention:

a) tout travail ou service exigé en vertu des lois sur le service militaire obligatoire et affecté à des travaux d'un caractère purement militaire;

b) tout travail ou service faisant partie des obligations civiles normales des citoyens d'un pays se gouvernant pleinement lui-même;

c) tout travail ou service exigé d'un individu comme conséquence d'une condamnation prononcée par une décision judiciaire, à la condition que ce travail ou service soit exécuté sous la surveillance et le contrôle des autorités publiques et que ledit individu ne soit pas concédé ou mis à la disposition de particuliers, compagnies ou personnes morales privées;

d) tout travail ou service exigé dans les cas de force majeure, c'est-à-dire dans les cas de guerre, de sinistres ou menaces de sinistres tels qu'incendies, inondations, famines, tremblements de terre, épidémies et épizooties violentes, invasions d'animaux, d'insectes ou de parasites végétaux nuisibles, et en général toutes circonstances mettant en danger ou risquant de mettre en danger la vie ou les conditions normales d'existence de l'ensemble ou d'une partie de la population;

of this Convention, and when the Governing Body of the International Labour Office prepares the report provided for in Article 31 below, the said Governing Body shall consider the possibility of the suppression of forced or compulsory labour in all its forms without a further transitional period and the desirability of placing this question on the Agenda of the Conference.

Article 2.

For the purposes of this Convention the term »forced or compulsory labour» shall mean all work or service which is exacted from any person under the menace of any penalty and for which the said person has not offered himself voluntarily.

Nevertheless, for the purposes of this Convention, the term »forced or compulsory labour» shall not include:

(a) any work or service exacted in virtue of compulsory military service laws for work of a purely military character;

(b) any work or service which forms part of the normal civic obligations of the citizens of a fully self-governing country;

(c) any work or service exacted from any person as a consequence of a conviction in a court of law, provided that the said work or service is carried out under the supervision and control of a public authority and that the said person is not hired to or placed at the disposal of private individuals, companies or associations;

(d) any work or service exacted in cases of emergency, that is to say, in the event of war or of a calamity or threatened calamity, such as fire, flood, famine, earthquake, violent epidemic or epizootic diseases, invasion by animal, insect or vegetable pests, and in general any circumstance that would endanger the existence or the well-being of the whole or part of the population;

e) les menus travaux de village, c'est-à-dire les travaux exécutés dans l'intérêt direct de la collectivité par les membres de celle-ci, travaux qui, de ce chef, peuvent être considérés comme des obligations civiques normales incombant aux membres de la collectivité, à condition que la population elle-même ou ses représentants directs aient le droit de se prononcer sur le bien-fondé de ces travaux.

Article 3.

Aux fins de la présente convention, le terme «autorités compétentes» désignera soit les autorités métropolitaines, soit les autorités centrales supérieures du territoire intéressé.

Article 4.

Les autorités compétentes ne devront pas imposer ou laisser imposer le travail forcé ou obligatoire au profit de particuliers, de compagnies ou de personnes morales privées.

Si une telle forme de travail forcé ou obligatoire au profit de particuliers, de compagnies ou de personnes morales privées existe à la date à laquelle la ratification de la présente convention par un Membre est enregistrée par le Secrétaire général de la Société des Nations, ce Membre devra supprimer complètement ledit travail forcé ou obligatoire dès la date de l'entrée en vigueur de la présente convention à son égard.

Article 5.

Aucune concession accordée à des particuliers, à des compagnies ou à des personnes morales privées ne devra avoir pour conséquence l'imposition d'une forme quelconque de travail forcé ou obligatoire en vue de produire ou de recueillir les produits que ces particuliers, compagnies ou personnes morales privées utilisent ou dont ils font le commerce.

Si des concessions existantes comportent des dispositions ayant pour conséquence l'imposition d'un tel travail forcé ou obligatoire, ces disposi-

(e) minor communal services of a kind which, being performed by the members of the community in the direct interest of the said community, can therefore be considered as normal civic obligations incumbent upon the members of the community, provided that the members of the community or their direct representatives shall have the right to be consulted in regard to the need for such services.

Article 3.

For the purposes of this Convention the term »competent authority» shall mean either an authority of the metropolitan country or the highest central authority in the territory concerned.

Article 4.

The competent authority shall not impose or permit the imposition of forced or compulsory labour for the benefit of private individuals, companies or associations.

Where such forced or compulsory labour for the benefit of private individuals, companies or associations exists at the date on which a Member's ratification of this Convention is registered by the Secretary-General of the League of Nations, the Member shall completely suppress such forced or compulsory labour from the date on which this Convention comes into force for that Member.

Article 5.

No concession granted to private individuals, companies or associations shall involve any form of forced or compulsory labour for the production or the collection of products which such private individuals, companies or associations utilise or in which they trade.

Where concessions exist containing provisions involving such forced or compulsory labour, such provisions shall be rescinded as soon as possible,

tions devront être rescindées aussitôt que possible afin de satisfaire aux prescriptions de l'article premier de la présente convention.

in order to comply with Article 1 of this Convention.

Article 6.

Les fonctionnaires de l'administration, même lorsqu'ils devront encourager les populations dont ils ont la charge à s'adonner à une forme quelconque de travail, ne devront pas exercer sur ces populations une contrainte collective ou individuelle en vue de les faire travailler pour des particuliers, compagnies ou personnes morales privées.

Article 6.

Officials of the administration, even when they have the duty of encouraging the populations under their charge to engage in some form of labour, shall not put constraint upon the said populations or upon any individual members thereof to work for private individuals, companies or associations.

Article 7.

Les chefs qui n'exercent pas des fonctions administratives ne devront pas avoir recours au travail forcé ou obligatoire.

Les chefs exerçant des fonctions administratives pourront, avec l'autorisation expresse des autorités compétentes, avoir recours au travail forcé ou obligatoire dans les conditions visées à l'article 10 de la présente convention.

Les chefs légalement reconnus et ne recevant pas une rémunération adéquate sous d'autres formes pourront bénéficier de la jouissance de services personnels dûment réglementés, toutes mesures utiles devant être prises pour prévenir les abus.

Article 7.

Chiefs who do not exercise administrative functions shall not have recourse to forced or compulsory labour.

Chiefs who exercise administrative functions may, with the express permission of the competent authority, have recourse to forced or compulsory labour, subject to the provisions of Article 10 of this Convention.

Chiefs who are duly recognised and who do not receive adequate remuneration in other forms, may have the enjoyment of personal services, subject to due regulation and provided that all necessary measures are taken to prevent abuses.

Article 8.

La responsabilité de toute décision de recourir au travail forcé ou obligatoire incombera aux autorités civiles supérieures du territoire intéressé.

Toutefois, ces autorités pourront déléguer aux autorités locales supérieures le pouvoir d'imposer du travail forcé ou obligatoire dans les cas où ce travail n'aura pas pour effet d'éloigner les travailleurs de leur résidence habituelle. Ces autorités pourront également déléguer aux autorités locales supérieures, pour les périodes et dans les conditions qui seront stipulées par la réglementation prévue

Article 8.

The responsibility for every decision to have recourse to forced or compulsory labour shall rest with the highest civil authority in the territory concerned.

Nevertheless, that authority may delegate powers to the highest local authorities to exact forced or compulsory labour which does not involve the removal of the workers from their place of habitual residence. That authority may also delegate, for such periods and subject to such conditions as may be laid down in the regulations provided for in Article 23 of this Convention, powers to the

à l'article 23 de la présente convention, le pouvoir d'imposer un travail forcé ou obligatoire pour l'exécution duquel les travailleurs devront s'éloigner de leur résidence habituelle, lorsqu'il s'agira de faciliter le déplacement de fonctionnaires de l'administration dans l'exercice de leurs fonctions et le transport du matériel de l'administration.

Article 9.

Sauf dispositions contraires stipulées à l'article 10 de la présente convention, toute autorité ayant le droit d'imposer du travail forcé ou obligatoire ne devra permettre le recours à cette forme de travail que si elle s'est d'abord assuré:

a) que le service ou travail à exécuter est d'un intérêt direct et important pour la collectivité appelée à l'exécuter;

b) que ce service ou travail est d'une nécessité actuelle ou imminente;

c) qu'il a été impossible de se procurer la main-d'œuvre volontaire pour l'exécution de ce service ou travail malgré l'offre de salaires et de conditions de travail au moins égaux à ceux qui sont pratiqués dans le territoire intéressé pour des travaux ou services analogues; et

d) qu'il ne résultera pas du travail ou service un fardeau trop lourd pour la population actuelle, eu égard à la main-d'œuvre disponible et à son aptitude à entreprendre le travail en question.

Article 10.

Le travail forcé ou obligatoire demandé à titre d'impôt et le travail forcé ou obligatoire imposé, pour des travaux d'intérêt public, par des chefs qui exercent des fonctions administratives devront être progressivement supprimés.

En attendant cette abolition, lorsque le travail forcé ou obligatoire sera demandé à titre d'impôt et lorsque le travail forcé ou obligatoire sera imposé, par des chefs qui exercent

highest local authorities to exact forced or compulsory labour which involves the removal of the workers from their place of habitual residence for the purpose of facilitating the movement of officials of the administration, when on duty, and for the transport of Government stores.

Article 9.

Except as otherwise provided for in Article 10 of this Convention, any authority competent to exact forced or compulsory labour shall, before deciding to have recourse to such labour, satisfy itself:

(a) that the work to be done or the service to be rendered is of important direct interest for the community called upon to do the work or render the service;

(b) that the work or service is of present or imminent necessity;

(c) that it has been impossible to obtain voluntary labour for carrying out the work or rendering the service by the offer of rates of wages and conditions of labour not less favourable than those prevailing in the area concerned for similar work or service; and

(d) that the work or service will not lay too heavy a burden upon the present population, having regard to the labour available and its capacity to undertake the work.

Article 10.

Forced or compulsory labour exacted as a tax and forced or compulsory labour to which recourse is had for the execution of public works by chiefs who exercise administrative functions shall be progressively abolished.

Meanwhile, where forced or compulsory labour is exacted as a tax, and where recourse is had to forced or compulsory labour for the execution of public works by chiefs who

des fonctions administratives, en vue de l'exécution de travaux d'intérêt public, les autorités intéressées devront s'assurer préalablement:

a) que le service ou travail à exécuter est d'un intérêt direct et important pour la collectivité appelée à l'exécuter;

b) que ce service ou travail est d'une nécessité actuelle ou imminente;

c) qu'il ne résultera pas du travail ou service un fardeau trop lourd pour la population actuelle, eu égard à la main-d'œuvre disponible et à son aptitude à entreprendre le travail en question;

d) que l'exécution de ce travail ou service n'obligera pas les travailleurs à s'éloigner du lieu de leur résidence habituelle;

e) que l'exécution de ce travail ou service sera dirigée conformément aux exigences de la religion, de la vie sociale et de l'agriculture.

Article 11.

Seuls les adultes valides du sexe masculin dont l'âge ne sera pas présumé inférieur à 18 ans ni supérieur à 45, pourront être assujettis au travail forcé ou obligatoire. Sauf pour les catégories de travail visées à l'article 10 de la présente convention, les limitations et conditions suivantes devront être observées:

a) reconnaissance préalable, dans tous les cas où cela sera possible, par un médecin désigné par l'administration, de l'absence de toute maladie contagieuse et de l'aptitude physique des intéressés à supporter le travail imposé et les conditions où il sera exécuté;

b) exemption du personnel des écoles, élèves et professeurs, ainsi que du personnel administratif en général;

c) maintien dans chaque collectivité du nombre d'hommes adultes et valides indispensables à la vie familiale et sociale;

exercise administrative functions, the authority concerned shall first satisfy itself:

(a) that the work to be done or the service to be rendered is of important direct interest for the community called upon to do the work or render the service;

(b) that the work or the service is of present or imminent necessity;

(c) that the work or service will not lay too heavy a burden upon the present population, having regard to the labour available and its capacity to undertake the work;

(d) that the work or service will not entail the removal of the workers from their place of habitual residence;

(e) that the execution of the work or the rendering of the service will be directed in accordance with the exigencies of religion, social life and agriculture.

Article 11.

Only adult able-bodied males who are of an apparent age of not less than 18 and not more than 45 years may be called upon for forced or compulsory labour. Except in respect of the kinds of labour provided for in Article 10 of this Convention, the following limitations and conditions shall apply:

(a) whenever possible prior determination by a medical officer appointed by the administration that the persons concerned are not suffering from any infectious or contagious disease and that they are physically fit for the work required and for the conditions under which it is to be carried out;

(b) exemption of school teachers and pupils and of officials of the administration in general;

(c) the maintenance in each community of the number of adult able-bodied men indispensable for family and social life;

d) respect des liens conjugaux et familiaux.

Aux fins indiquées par l'alinéa *c)* ci-dessus, la réglementation prévue à l'article 23 de la présente convention fixera la proportion d'individus de la population permanente mâle et valide qui pourra faire l'objet d'un prélèvement déterminé, sans toutefois que cette proportion puisse, en aucun cas, dépasser 25 pour cent de cette population. En fixant cette proportion, les autorités compétentes devront tenir compte de la densité de la population, du développement social et physique de cette population, de l'époque de l'année et de l'état des travaux à effectuer par les intéressés sur place et à leur propre compte; d'une manière générale, elles devront respecter les nécessités économiques et sociales de la vie normale de la collectivité envisagée.

Article 12.

La période maximum pendant laquelle un individu quelconque pourra être astreint au travail forcé ou obligatoire sous ses diverses formes ne devra pas dépasser soixante jours par période de douze mois, les jours de voyage nécessaires pour aller au lieu de travail et pour en revenir devant être compris dans ces soixante jours.

Chaque travailleur astreint au travail forcé ou obligatoire devra être muni d'un certificat indiquant les périodes de travail forcé ou obligatoire qu'il aura effectuées.

Article 13.

Les heures normales de travail de toute personne astreinte au travail forcé ou obligatoire devront être les mêmes que celles en usage pour le travail libre et les heures de travail effectuées en sus de la durée normale devront être rémunérées aux mêmes taux que les taux en usage pour les heures supplémentaires des travailleurs libres.

Un jour de repos hebdomadaire devra être accordé à toutes les per-

(d) respect for conjugal and family ties.

For the purposes of sub-paragraph *(c)* of the preceding paragraph, the regulations provided for in Article 23 of this Convention shall fix the proportion of the resident adult able-bodied males who may be taken at any one time for forced or compulsory labour, provided always that this proportion shall in no case exceed 25 per cent. In fixing this proportion the competent authority shall take account of the density of the population, of its social and physical development, of the seasons, and of the work which must be done by the persons concerned on their own behalf in their locality and, generally, shall have regard to the economic and social necessities of the normal life of the community concerned.

Article 12.

The maximum period for which any person may be taken for forced or compulsory labour of all kinds in any one period of twelve months shall not exceed sixty days, including the time spent in going to and from the place of work.

Every person from whom forced or compulsory labour is exacted shall be furnished with a certificate indicating the periods of such labour which he has completed.

Article 13.

The normal working hours of any person from whom forced or compulsory labour is exacted shall be the same as those prevailing in the case of voluntary labour, and the hours worked in excess of the normal working hours shall be remunerated at the rates prevailing in the case of overtime for voluntary labour.

A weekly day of rest shall be granted to all persons from whom forced

sonnes soumises à une forme quelconque de travail forcé ou obligatoire et ce jour devra coïncider autant que possible avec le jour consacré par la tradition ou les usages du pays ou de la région.

Article 14.

A l'exception du travail prévu à l'article 10 de la présente convention, le travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes devra être rémunéré en espèces et à des taux qui, pour le même genre de travail, ne devront être inférieurs ni à ceux en vigueur dans la région où les travailleurs sont employés, ni à ceux en vigueur dans la région où les travailleurs ont été recrutés.

Dans le cas de travail imposé par des chefs dans l'exercice de leurs fonctions administratives, le paiement de salaires dans les conditions prévues au paragraphe précédent devra être introduit aussitôt que possible.

Les salaires devront être versés à chaque travailleur individuellement et non à son chef de tribu ou à toute autre autorité.

Les jours de voyage pour aller au lieu de travail et pour en revenir devront être comptés pour le paiement des salaires comme journées de travail.

Le présent article n'aura pas pour effet d'interdire la fourniture aux travailleurs des rations alimentaires habituelles comme partie du salaire, ces rations devant être au moins équivalentes à la somme d'argent qu'elles sont censées représenter; mais aucune déduction ne devra être opérée sur le salaire, ni pour l'acquittement des impôts, ni pour la nourriture, les vêtements et le logement spéciaux qui seront fournis aux travailleurs pour les maintenir en état de continuer leur travail eu égard aux conditions spéciales de leur emploi, ni pour la fourniture d'outils.

Article 15.

Toute législation concernant la réparation des accidents ou des mala-

or compulsory labour of any kind is exacted and this day shall coincide as far as possible with the day fixed by tradition or custom in the territories or regions concerned.

Article 14.

With the exception of the forced or compulsory labour provided for in Article 10 of this Convention, forced or compulsory labour of all kinds shall be remunerated in cash at rates not less than those prevailing for similar kinds of work either in the district in which the labour is employed or in the district from which the labour is recruited, whichever may be the higher.

In the case of labour to which recourse is had by chiefs in the exercise of their administrative functions, payment of wages in accordance with the provisions of the preceding paragraph shall be introduced as soon as possible.

The wages shall be paid to each worker individually and not to his tribal chief or to any other authority.

For the purpose of payment of wages the days spent in travelling to and from the place of work shall be counted as working days.

Nothing in this Article shall prevent ordinary rations being given as a part of wages, such rations to be at least equivalent in value to the money payment they are taken to represent, but deductions from wages shall not be made either for the payment of taxes or for special food, clothing or accommodation supplied to a worker for the purpose of maintaining him in a fit condition to carry on his work under the special conditions of any employment, or for the supply of tools.

Article 15.

Any laws or regulations relating to workmen's compensation for acci-

dies résultant du travail et toute législation prévoyant l'indemnisation des personnes à la charge de travailleurs décédés ou invalides, qui sont ou seront en vigueur sur le territoire intéressé, devront s'appliquer aux personnes assujetties au travail forcé ou obligatoire dans les mêmes conditions qu'aux travailleurs libres.

De toute façon, toute autorité employant un travailleur au travail forcé ou obligatoire devra avoir l'obligation d'assurer la subsistance dudit travailleur si un accident ou une maladie résultant de son travail a pour effet de le rendre totalement ou partiellement incapable de subvenir à ses besoins. Cette autorité devra également avoir l'obligation de prendre des mesures pour assurer l'entretien de toute personne effectivement à la charge dudit travailleur en cas d'incapacité ou de décès résultant du travail.

Article 16.

Les personnes soumises au travail forcé ou obligatoire ne devront pas, sauf dans les cas de nécessité exceptionnelle, être transférées dans des régions où les conditions de nourriture et de climat seraient tellement différentes de celles auxquelles elles ont été accoutumées qu'elles offriraient un danger pour leur santé.

Dans aucun cas, un tel transfert de travailleurs ne sera autorisé sans que toutes les mesures d'hygiène et d'habitat qui s'imposent pour leur installation et pour la sauvegarde de leur santé n'aient été strictement appliquées.

Lorsqu'un tel transfert ne pourra être évité, des mesures assurant l'adaptation progressive des travailleurs aux nouvelles conditions de nourriture et de climat devront être adoptées après avis du service médical compétent.

Dans les cas où ces travailleurs sont appelés à exécuter un travail régulier auquel ils ne sont pas accoutumés, des mesures devront être prises pour assurer leur adaptation à ce

dents or sickness arising out of the employment of the worker and any laws or regulations providing compensation for the dependants of deceased or incapacitated workers which are or shall be in force in the territory concerned shall be equally applicable to persons from whom forced or compulsory labour is exacted and to voluntary workers.

In any case it shall be an obligation on any authority employing any worker on forced or compulsory labour to ensure the subsistence of any such worker who, by accident or sickness arising out of his employment, is rendered wholly or partially incapable of providing for himself, and to take measures to ensure the maintenance of any persons actually dependent upon such a worker in the event of his incapacity or decease arising out of his employment.

Article 16.

Except in cases of special necessity, persons from whom forced or compulsory labour is exacted shall not be transferred to districts where the food and climate differ so considerably from those to which they have been accustomed as to endanger their health.

In no case shall the transfer of such workers be permitted unless all measures relating to hygiene and accommodation which are necessary to adapt such workers to the conditions and to safeguard their health can be strictly applied.

When such transfer cannot be avoided, measures of gradual habituation to the new conditions of diet and of climate shall be adopted on competent medical advice.

In cases where such workers are required to perform regular work to which they are not accustomed, measures shall be taken to ensure their habituation to it, especially as regards

genre de travail, notamment en ce qui concerne l'entraînement progressif, les heures de travail, l'aménagement de repos intercalaires et les améliorations ou accroissements de rations alimentaires qui pourraient être nécessaires.

progressive training, the hours of work and the provision of rest intervals, and any increase or amelioration of diet which may be necessary.

Article 17.

Avant d'autoriser tout recours au travail forcé ou obligatoire pour des travaux de construction ou d'entretien qui obligeront les travailleurs à séjourner sur des lieux de travail pendant une période prolongée, les autorités compétentes devront s'assurer:

1) que toutes les mesures nécessaires ont été prises pour assurer l'hygiène des travailleurs et leur garantir les soins médicaux indispensables, et que, en particulier: a) ces travailleurs subissent un examen médical avant de commencer les travaux et de nouveaux examens à des intervalles déterminés durant la durée de l'emploi; b) il a été prévu un personnel médical suffisant ainsi que les dispensaires, infirmeries, hôpitaux et matériel nécessaires pour faire face à tous les besoins; et c) la bonne hygiène des lieux de travail, l'approvisionnement des travailleurs en au, en vivres, en combustibles et matériel de cuisine ont été assurés d'une manière satisfaisante et des vêtements et un logement satisfaisants ont été prévus s'il est nécessaire;

2) que des mesures appropriées ont été prises pour assurer la subsistance de la famille du travailleur, notamment en facilitant l'envoi d'une partie du salaire à celle-ci, par un procédé sûr, avec l'assentiment ou sur la demande du travailleur;

3) que les voyages des travailleurs pour aller au lieu du travail et pour en revenir seront assurés par l'administration, sous sa responsabilité et à ses frais, et que l'administration facilitera ces voyages en utilisant dans la plus large mesure possible tous les moyens de transport disponibles;

Article 17.

Before permitting recourse to forced or compulsory labour for works of construction or maintenance which entail the workers remaining at the workplaces for considerable periods, the competent authority shall satisfy itself:

(1) that all necessary measures are taken to safeguard the health of the workers and to guarantee the necessary medical care, and, in particular, (a) that the workers are medically examined before commencing the work and at fixed intervals during the period of service, (b) that there is an adequate medical staff, provided with the dispensaries, infirmaries, hospitals and equipment necessary to meet all requirements, and (c) that the sanitary conditions of the workplaces, the supply of drinking water, food, fuel, and cooking utensils, and, where necessary, of housing and clothing, are satisfactory;

(2) that definite arrangements are made to ensure the subsistence of the families of the workers, in particular by facilitating the remittance, by a safe method, of part of the wages to the family, at the request or with the consent of the workers;

(3) that the journeys of the workers to and from the workplaces are made at the expense and under the responsibility of the administration, which shall facilitate such journeys by making the fullest use of all available means of transport;

4) que, en cas de maladie ou d'accident du travailleur entraînant une incapacité de travail d'une certaine durée, le rapatriement du travailleur sera assuré aux frais de l'administration;

5) que tout travailleur qui désirerait rester sur place comme travailleur libre, à l'expiration de sa période de travail forcé ou obligatoire, aura la faculté de le faire sans être déchu, pendant une période de deux ans, de ses droits au rapatriement gratuit.

(4) that, in case of illness or accident causing incapacity to work of a certain duration, the worker is repatriated at the expense of the administration;

(5) that any worker who may wish to remain as a voluntary worker at the end of his period of forced or compulsory labour is permitted to do so without, for a period of two years, losing his right to repatriation free of expense to himself.

Article 18.

Le travail forcé ou obligatoire pour le transport de personnes ou de marchandises, par exemple pour le portage et le pagayage, devra être supprimé dans le plus bref délai possible et, en attendant cette suppression, les autorités compétentes devront édicter des règlements fixant notamment: *a*) l'obligation de n'utiliser ce travail que pour faciliter le déplacement de fonctionnaires de l'administration dans l'exercice de leurs fonctions, ou le transport du matériel de l'administration, ou, en cas de nécessité absolument urgente, le transport d'autres personnes que des fonctionnaires; *b*) l'obligation de n'employer à de tels transports que des hommes reconnus physiquement aptes à ce travail par un examen médical préalable, dans tous les cas où cet examen est possible; dans les cas où il ne sera pas possible, la personne employant cette main-d'œuvre devra s'assurer, sous sa responsabilité, que les travailleurs employés ont l'aptitude physique requise et ne souffrent pas d'une maladie contagieuse; *c*) la charge maximum à porter par les travailleurs; *d*) le parcours maximum qui pourra être imposé à ces travailleurs du lieu de leur résidence; *e*) le nombre maximum de jours par mois ou par toute autre période, pendant lesquels ces travailleurs pourront être réquisitionnés, en comprenant dans ce nombre les journées du voyage de retour; *f*) les personnes qui sont

Article 18.

Forced or compulsory labour for the transport of persons or goods, such as the labour of porters or boatmen, shall be abolished within the shortest possible period. Meanwhile the competent authority shall promulgate regulations determining, *inter alia*, (*a*) that such labour shall only be employed for the purpose of facilitating the movement of officials of the administration, when on duty, or for the transport of Government stores, or in cases of very urgent necessity, the transport of persons other than officials, (*b*) that the workers so employed shall be medically certified to be physically fit, where medical examination is possible, and that where such medical examination is not practicable the person employing such workers shall be held responsible for ensuring that they are physically fit and not suffering from any infectious or contagious disease, (*c*) the maximum load which these workers may carry, (*d*) the maximum distance from their homes to which they may be taken, (*e*) the maximum number of days per month or other period for which they may be taken, including the days spent in returning to their homes, and (*f*) the persons entitled to demand this form of forced or compulsory labour and the extent to which they are entitled to demand it.

autorisées à faire appel à cette forme de travail forcé ou obligatoire ainsi que la mesure dans laquelle elles ont le droit d'y recourir.

En fixant les maxima dont il est question sous les lettres *c)*, *d)*, *e)* du paragraphe précédent, les autorités compétentes devront tenir compte des divers éléments à considérer, notamment de l'aptitude physique de la population qui devra subir la réquisition, de la nature de l'itinéraire à parcourir, ainsi que des conditions climatiques.

Les autorités compétentes devront, en outre, prendre des dispositions pour que le trajet quotidien normal des porteurs ne dépasse pas une distance correspondant à la durée moyenne d'une journée de travail de huit heures, étant entendu que, pour la déterminer, on devra tenir compte non seulement de la charge à porter et de la distance à parcourir, mais encore de l'état de la route, de l'époque de l'année et de tous les autres éléments à considérer; s'il était nécessaire d'imposer aux porteurs des heures de marche supplémentaires, celles-ci devront être rémunérées à des taux plus élevés que les taux normaux.

Article 19.

Les autorités compétentes ne devront autoriser le recours aux cultures obligatoires que dans le but de prévenir la famine ou une disette de produits alimentaires et toujours sous la réserve que les denrées ou les produits ainsi obtenus devront rester la propriété des individus ou de la collectivité qui les auront produits.

Le présent article ne devra pas avoir pour effet, lorsque la production se trouve organisée, suivant la loi et la coutume, sur une base communale et lorsque les produits ou les bénéfices provenant de la vente de ces produits restent la propriété de la collectivité, de supprimer l'obligation pour les membres de la collectivité des acquitter du travail ainsi imposé.

In fixing the maxima referred to under *(c)*, *(d)* and *(e)* in the foregoing paragraph, the competent authority shall have regard to all relevant factors, including the physical development of the population from which the workers are recruited, the nature of the country through which they must travel and the climatic conditions.

The competent authority shall further provide that the normal daily journey of such workers shall not exceed a distance corresponding to an average working day of eight hours, it being understood that account shall be taken not only of the weight to be carried and the distance to be covered, but also of the nature of the road, the season and all other relevant factors, and that, where hours of journey in excess of the normal daily journey are exacted, they shall be remunerated at rates higher than the normal rates.

Article 19.

The competent authority shall only authorise recourse to compulsory cultivation as a method of precaution against famine or a deficiency of food supplies and always under the condition that the food or produce shall remain the property of the individuals or the community producing it.

Nothing in this Article shall be construed as abrogating the obligation on members of a community, where production is organised on a communal basis by virtue of law or custom and where the produce or any profit accruing from the sale thereof remain the property of the community, to perform the work demanded by the community by virtue of law or custom.

Article 20.

Les législations prévoyant une répression collective applicable à une collectivité entière pour des délits commis par quelques-uns de ses membres ne devront pas comporter le travail forcé ou obligatoire pour une collectivité comme une des méthodes de répression.

Article 21.

Il ne sera pas fait appel au travail forcé ou obligatoire pour les travaux souterrains à exécuter dans les mines.

Article 22.

Les rapports annuels que les Membres qui ratifient la présente convention s'engagent à présenter au Bureau international du Travail, conformément aux dispositions de l'article 408 du Traité de Versailles et des articles correspondants des autres Traités de Paix, sur les mesures prises par eux pour donner effet aux dispositions de la présente convention, devront contenir des informations aussi complètes que possible, pour chaque territoire intéressé, sur la mesure dans laquelle il aura été fait appel au travail forcé ou obligatoire dans ce territoire, ainsi que sur les points suivants: fins auxquelles ce travail aura été effectué; taux de morbidité et de mortalité; heures de travail; méthodes de paiement des salaires et taux de ces derniers; ainsi que tous autres renseignements pertinents.

Article 23.

Pour donner effet aux dispositions de la présente convention, les autorités compétentes devront promulguer une réglementation complète et précise sur l'emploi du travail forcé ou obligatoire.

Cette réglementation devra comporter, notamment, des règles permettant à chaque personne assujettie au travail forcé ou obligatoire de présenter aux autorités toutes réclamations relatives aux conditions de travail qui

Article 20.

Collective punishment laws under which a community may be punished for crimes committed by any of its members shall not contain provisions for forced or compulsory labour by the community as one of the methods of punishment.

Article 21.

Forced or compulsory labour shall not be used for work underground in mines.

Article 22.

The annual reports that Members which ratify this Convention agree to make to the International Labour Office, pursuant to the provisions of Article 408 of the Treaty of Versailles and of the corresponding Articles of the other Treaties of Peace, on the measures they have taken to give effect to the provisions of this Convention, shall contain as full information as possible, in respect of each territory concerned, regarding the extent to which recourse has been had to forced or compulsory labour in that territory, the purposes for which it has been employed, the sickness and death rates, hours of work, methods of payment of wages and rates of wages, and any other relevant information.

Article 23.

To give effect to the provisions of this Convention the competent authority shall issue complete and precise regulations governing the use of forced or compulsory labour.

These regulations shall contain, *inter alia*, rules permitting any person from whom forced or compulsory labour is exacted to forward all complaints relative to the conditions of labour to the authorities and

lui sont faites et lui donnant des garanties que ces réclamations seront examinées et prises en considération.

ensuring that such complaints will be examined and taken into consideration.

Article 24.

Des mesures appropriées devront être prises dans tous les cas pour assurer la stricte application des règlements concernant l'emploi du travail forcé ou obligatoire, soit par l'extension au travail forcé ou obligatoire des attributions de tout organisme d'inspection déjà créé pour la surveillance du travail libre, soit par tout autre système convenable. Des mesures devront également être prises pour que ces règlements soient portés à la connaissance des personnes assujetties au travail forcé ou obligatoire.

Article 24.

Adequate measures shall in all cases be taken to ensure that the regulations governing the employment of forced or compulsory labour are strictly applied, either by extending the duties of any existing labour inspectorate which has been established, for the inspection of voluntary labour to cover the inspection of forced or compulsory labour or in some other appropriate manner. Measures shall also be taken to ensure that the regulations are brought to the knowledge of persons from whom such labour is exacted.

Article 25.

Le fait d'exiger illégalement du travail forcé ou obligatoire sera passible de sanctions pénales et tout Membre ratifiant la présente convention aura l'obligation de s'assurer que les sanctions imposées par la loi sont réellement efficaces et strictement appliquées.

Article 25.

The illegal exaction of forced or compulsory labour shall be punishable as a penal offence, and it shall be an obligation on any Member ratifying this Convention to ensure that the penalties imposed by law are really adequate and are strictly enforced.

Article 26.

Tout Membre de l'Organisation internationale du Travail qui ratifie la présente convention s'engage à l'appliquer aux territoires soumis à sa souveraineté, juridiction, protection, suzeraineté, tutelle ou autorité, dans la mesure où il a le droit de souscrire des obligations touchant à des questions de juridiction intérieure. Toutefois, si ce Membre veut se prévaloir des dispositions de l'article 421 du Traité de Versailles et des articles correspondants des autres Traités de Paix, il devra accompagner sa ratification d'une déclaration faisant connaître:

Article 26.

Each Member of the International Labour Organisation which ratifies this Convention undertakes to apply it to the territories placed under its sovereignty, jurisdiction, protection, suzerainty, tutelage or authority, so far as it has the right to accept obligations affecting matters of internal jurisdiction; provided that, if such Member may desire to take advantage of the provisions of Article 421 of the Treaty of Versailles and of the corresponding Articles of the other Treaties of Peace, it shall append to its ratification a declaration stating:

1) les territoires dans lesquels il entend appliquer intégralement les dispositions de la présente convention;

(1) the territories to which it intends to apply the provisions of this Convention without modification;

2) les territoires dans lesquels il entend appliquer les dispositions de la présente convention avec des modifications et en quoi consistent lesdites modifications;

3) les territoires pour lesquels il réserve sa décision.

La déclaration susmentionnée sera réputée partie intégrante de la ratification et portera des effets identiques. Tout Membre qui formulera une telle déclaration, aura la faculté de renoncer, par une nouvelle déclaration, à tout ou partie des réserves contenues, en vertu des alinéas 2 et 3 ci-dessus, dans sa déclaration antérieure.

Article 27.

Les ratifications officielles de la présente convention dans les conditions prévues à la Partie XIII du Traité de Versailles et aux Parties correspondantes des autres Traités de Paix seront communiquées au Secrétaire général de la Société des Nations et par lui enregistrées.

Article 28.

La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du travail dont la ratification aura été enregistrée au Secrétariat.

Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Secrétaire général.

Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 29.

Aussitôt que les ratifications de deux Membres de l'Organisation internationale du Travail auront été enregistrées au Secrétariat, le Secrétaire général de la Société des Nations notifiera ce fait à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail. Il leur notifiera également l'en-

(2) the territories to which it intends to apply the provisions of this Convention with modifications, together with details of the said modifications;

(3) the territories in respect of which it reserves its decision.

The aforesaid declaration shall be deemed to be an integral part of the ratification and shall have the force of ratification. It shall be open to any Member, by a subsequent declaration, to cancel in whole or in part the reservations made, in pursuance of the provisions of subparagraphs (2) and (3) of this Article, in the original declaration.

Article 27.

The formal ratifications of this Convention under the conditions set forth in Part XIII of the Treaty of Versailles and in the corresponding Parts of the other Treaties of Peace shall be communicated to the Secretary-General of the League of Nations for registration.

Article 28.

This Convention shall be binding only upon those Members whose ratifications have been registered with the Secretariat.

It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members of the International Labour Organisation have been registered with the Secretary-General.

Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which the ratification has been registered.

Article 29.

As soon as the ratifications of two Members of the International Labour Organisation have been registered with the Secretariat, the Secretary-General of the League of Nations shall so notify all the Members of the International Labour Organisation. He shall likewise notify them of the re-

registrement des ratifications qui lui seront ultérieurement communiquées par tous autres Membres de l'Organisation.

Article 30.

Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Secrétaire général de la Société des Nations, et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée au Secrétariat.

Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article, sera lié pour une nouvelle période de cinq années, et par la suite pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de cinq années dans les conditions prévues au présent article.

Article 31.

A l'expiration de chaque période de cinq années à compter de l'entrée en vigueur de la présente convention, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail devra présenter à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et décidera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa revision totale ou partielle.

Article 32.

Au cas où la Conférence générale adopterait une nouvelle convention portant revision totale ou partielle de la présente convention, la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant revision entraînerait de plein droit dénonciation de la présente convention sans condition de délai nonobstant l'article 30 ci-

gistration of ratifications which may be communicated subsequently by other Members of the Organisation.

Article 30.

A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Secretary-General of the League of Nations for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered with the Secretariat.

Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of five years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of five years under the terms provided for in this Article.

Article 31.

At the expiration of each period of five years after the coming into force of this Convention, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall consider the desirability of placing on the Agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 32.

Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve denunciation of this Convention without any requirement of delay, notwithstanding the provisions of Article 30 above, if and when the new revi-

dessus, sous réserve que la nouvelle convention portant revision soit entrée en vigueur.

A partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant revision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

La présente convention demeurerait toutefois en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la nouvelle convention portant revision.

Article 33.

Les textes français et anglais de la présente convention feront foi l'un et l'autre.

ing Convention shall have come into force.

As from the date of the coming into force of the new revising Convention, the present Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

Nevertheless, this Convention shall remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 33.

The French and English texts of this Convention shall both be authentic.

Recommandation concernant la contrainte indirecte au travail.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930 en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la contrainte indirecte au travail, question comprise dans le premier point de l'ordre du jour de la session, et

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, la recommandation ci-après à soumettre à l'examen des Membres de l'Organisation internationale du Travail, en vue de lui faire porter effet sous forme de loi nationale ou autrement, conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles

Recommendation concerning indirect compulsion to labour.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to indirect compulsion to labour, which is included in the first item on the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals should take the form of a recommendation,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Recommendation, to be submitted to the Members of the International Labour Organisation for consideration with a view to effect being given to it by national legislation or otherwise, in accordance with the provisions of Part

et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Après avoir adopté un projet de convention concernant le travail forcé ou obligatoire,

Having adopted a Draft Convention concerning forced or compulsory labour, and

Et désirant compléter ce projet de convention par l'exposé des principes qui lui semblent les plus aptes à guider la politique des Membres dans leurs efforts pour éviter toute contrainte indirecte susceptible de peser trop lourdement sur les populations des territoires auxquels ledit projet de convention est applicable,

Desiring to supplement this Draft Convention by a statement of the principles which appear best fitted to guide the policy of the Members in endeavouring to avoid any indirect compulsion to labour which would lay too heavy a burden upon the populations of territories to which the Draft Convention may apply;

La Conférence recommande à chaque Membre de prendre en considération les principes suivants:

The Conference recommends that each Member should take the following principles into consideration:

I.

Les disponibilités en main-d'œuvre, les aptitudes au travail de la population et les effets néfastes qu'une modification trop brusque dans les habitudes d'existence et de travail de cette population peut avoir sur son état social, sont des facteurs dont toute administration devrait tenir compte pour résoudre les problèmes qui se posent en relations avec le développement économique des territoires peu évolués, et, en particulier, pour prendre des décisions relativement à:

I.

The amount of labour available, the capacities for labour of the population, and the evil effects which too sudden changes in the habits of life and labour may have on the social conditions of the population, are factors which should be taken into consideration in deciding questions connected with the economic development of territories in a primitive stage of development, and, in particular, when deciding upon:

a) l'augmentation du nombre et de l'étendue des entreprises industrielles, minières et agricoles dans lesdits territoires;

(a) increases in the number and extent of industrial, mining and agricultural undertakings in such territories;

b) l'établissement des éléments non-autochtones dans ces territoires, s'il y a lieu;

(b) the non-indigenous settlement, if any, which is to be permitted;

c) l'octroi de concessions forestières ou autres ayant ou non le caractère de monopoles.

(c) the granting of forest or other concessions, with or without the character of monopolies.

II.

Il convient d'éviter de recourir aux divers moyens indirects ayant pour effet d'aggraver artificiellement la pression économique qui pousse déjà certains éléments d'une population vers le travail salarié, et notamment les moyens qui consistent:

II.

The desirability of avoiding indirect means of artificially increasing the economic pressure upon populations to seek wage-earning employment, and particularly such means as:

a) à imposer aux populations des charges fiscales si lourdes qu'elles auraient pour effet de les amener à s'engager comme travailleurs salariés au profit d'entreprises privées;

b) à apporter de telles restrictions à la possession, à l'occupation ou à l'usage de la terre qu'il en résulterait de réelles difficultés pour le travailleur qui désirerait pourvoir à ses besoins par la culture libre;

c) à étendre d'une façon abusive la notion généralement acceptée du «vagabondage»;

d) à édicter des réglementations sur les «permis de circulation» qui auraient pour effet de placer les travailleurs au service d'autrui dans une position avantageuse par rapport aux autres travailleurs.

(a) imposing such taxation upon populations as would have the effect of compelling them to seek wage-earning employment with private undertakings;

(b) imposing such restrictions on the possession, occupation, or use of land as would have the effect of rendering difficult the gaining of a living by independent cultivation;

(c) extending abusively the generally accepted meaning of vagrancy;

(d) adopting such pass laws as would have the effect of placing workers in the service of others in a position of advantage as compared with that of other workers.

III.

Il convient de ne pas apporter à la libre circulation de la main-d'œuvre d'un emploi à un autre ou d'une région à une autre des restrictions qui pourraient avoir le résultat indirect de contraindre les travailleurs à rechercher un emploi dans certaines industries ou dans certaines régions déterminées, sauf dans les cas où de telles restrictions paraissent nécessitées par l'intérêt même de la population ou des travailleurs dont il s'agit.

III.

The desirability of avoiding any restrictions on the voluntary flow of labour from one form of employment to another or from one district to another which might have the indirect effect of compelling workers to take employment in particular industries or districts, except where such restrictions are considered necessary in the interest of the population or of the workers concerned.

Recommandation concernant la réglementation du travail forcé ou obligatoire.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930, en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la réglementation du travail forcé

Recommendation concerning the regulation of forced or compulsory labour.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the regulation of forced

ou obligatoire, question comprise dans le premier point de l'ordre du jour de la session, et

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, la recommandation ci-après à soumettre à l'examen des Membres de l'Organisation internationale du Travail, en vue de lui faire porter effet sous forme de loi nationale ou autrement, conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

Après avoir adopté un projet de convention concernant le travail forcé ou obligatoire,

Et désirant formuler certains principes et certaines règles relatifs au travail forcé ou obligatoire qui lui ont paru de nature à rendre plus efficace l'application dudit projet de convention,

La Conférence recommande à chaque Membre de prendre en considération les principes et règles suivants:

I.

Toute réglementation promulguée en application du projet de convention concernant le travail forcé ou obligatoire, ainsi que toutes autres dispositions législatives ou réglementaires relatives à l'emploi du travail forcé ou obligatoire, en vigueur au moment de la ratification dudit projet de convention ou promulguées ultérieurement, y compris toutes lois ou règlements concernant la réparation ou l'indemnisation en cas de maladie ou d'accident survenu au travailleur ou en cas de décès de ce dernier, devraient être imprimées par les soins des autorités compétentes dans une ou plusieurs langues indigènes de façon à ce que ces textes puissent être portés à la connaissance des travail-

or compulsory labour, which is included in the first item on the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a recommendation,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Recommendation, to be submitted to the Members of the International Labour Organisation for consideration with a view to effect being given to it by national legislation or otherwise, in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Having adopted a Draft Convention concerning forced or compulsory labour and

Desiring to give expression to certain principles and rules relating to forced or compulsory labour which appear to be of a nature to render the application of the said Draft Convention more effective,

The Conference recommends that each Member should take the following principles and rules into consideration:

I.

Any regulations issued in application of the Draft Convention concerning forced or compulsory labour, as well as any other legal provisions or administrative orders, existing at the time of the ratification of the said Draft Convention or thereafter enacted, governing the employment of forced or compulsory labour, including any laws or administrative orders concerning compensation or indemnification for sickness, injury to, or death of workers taken for forced or compulsory labour, should be printed by the competent authority in such one or more native languages as will convey their import to the workers concerned and to the population from which the workers are to be drawn.

leurs intéressés et de la population parmi laquelle ces travailleurs sont recrutés. Les textes ainsi imprimés devraient être largement distribués et, s'il était nécessaire, toutes dispositions devraient être prises pour que les travailleurs et la population intéressés en soient informés verbalement; on devrait également pouvoir se procurer des copies de ces textes au prix de revient.

Such printed texts should be widely exhibited and, if necessary, arrangements made for their oral communication to the workers and to the population concerned; copies should also be made available to the workers concerned and to others at cost price.

II.

Le recours au travail forcé ou obligatoire devrait être réglementé de manière à ne pas compromettre la production de la nourriture des collectivités intéressées.

II.

Recourse to forced or compulsory labour should be so regulated as not to imperil the food supply of the community concerned.

III.

Lorsqu'il est fait emploi de travail forcé ou obligatoire, toutes les mesures possibles devraient être prises pour s'assurer que l'exécution de ce travail n'aura jamais pour conséquence indirecte un recours illégal au travail forcé ou obligatoire des femmes et des enfants.

III.

When recourse is had to forced or compulsory labour all possible measures should be taken to ensure that the imposition of such labour in no case leads indirectly to the illegal employment of women and children on forced or compulsory labour.

IV.

Toutes les mesures possibles devraient être prises pour réduire la nécessité du recours au travail forcé ou obligatoire pour le transport de personnes ou de marchandises. Ce recours devrait être interdit dans tous les cas où il serait possible d'utiliser des moyens de traction animale ou mécanique.

IV.

All possible measures should be taken to reduce the necessity for recourse to forced or compulsory labour for the transport of persons or goods. Such recourse should be prohibited when and where animal or mechanical transport is available.

V.

Toutes les mesures possibles devraient être prises pour éviter que les travailleurs soumis au travail forcé ou obligatoire ne soient pas exposés à la tentation d'abuser de boissons alcooliques.

V.

All possible steps should be taken to see that no alcoholic temptations are placed in the way of workers engaged in forced or compulsory labour.

**Projet de convention concernant
la réglementation de la durée du
travail dans le commerce et dans
les bureaux.**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930, en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la réglementation de la durée du travail dans le commerce et dans les bureaux, question comprise dans le deuxième point de l'ordre du jour de la session, et

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un projet de convention internationale,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, le projet de convention ci-après à ratifier par les Membres de l'Organisation internationale du Travail conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

Article 1.

1. La présente convention s'applique au personnel des établissements suivants, qu'ils soient publics ou privés:

a) les établissements commerciaux y compris les postes, télégraphes et téléphones, ainsi que les services commerciaux de tous autres établissements;

b) les établissements et administrations dont le fonctionnement repose essentiellement sur un travail de bureau;

c) les établissements revêtant un caractère à la fois commercial et industriel, sauf s'ils sont considérés comme des établissements industriels.

**Draft convention concerning the
regulation of hours of work in
commerce and offices.**

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the regulation of hours of work in commerce and offices, which is included in the second item on the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a draft international convention,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Draft Convention for ratification by the Members of the International Labour Organisation, in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Article 1.

1. This Convention shall apply to persons employed in the following establishments, whether public or private:

(a) commercial or trading establishments, including postal, telegraph and telephone services and commercial or trading branches of any other establishments;

(b) establishments and administrative services in which the persons employed are mainly engaged in office work;

(c) mixed commercial and industrial establishments, unless they are deemed to be industrial establishments.

Dans chaque pays, l'autorité compétente devra établir la ligne de démarcation entre, d'une part, les établissements commerciaux et ceux dont le fonctionnement repose essentiellement sur un travail de bureau et, d'autre part, les établissements industriels et agricoles.

2. La convention ne s'appliquera pas au personnel des établissements suivants:

a) établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, des infirmes, des indigents et des aliénés;

b) hôtels, restaurants, pensions, cercles, cafés et autres établissements où sont servies des consommations;

c) entreprises de spectacles et de divertissements.

Toutefois, la convention sera applicable au personnel des dépendances des établissements énumérés aux alinéas *a)*, *b)* et *c)* du présent paragraphe dans le cas où ces dépendances, si elles étaient autonomes, seraient comprises parmi les établissements auxquels s'applique la convention.

3. L'autorité compétente dans chaque pays pourra exempter de l'application de la présente convention:

a) les établissements dans lesquels sont seuls occupés les membres de la famille de l'employeur;

b) les administrations publiques dans lesquelles le personnel employé agit comme organe de la puissance publique;

c) les personnes occupant un poste de direction ou de confiance;

d) les voyageurs et représentants dans la mesure où ils exercent leur travail en dehors de l'établissement.

Article 2.

Aux fins de la présente convention, est considéré comme durée du travail le temps pendant lequel le personnel est à la disposition de l'employeur; seront exclus les repos pendant les-

The competent authority in each country shall define the line which separates commercial and trading establishments, and establishments in which the persons employed are mainly engaged in office work, from industrial and agricultural establishments.

2. The Convention shall not apply to persons employed in the following establishments:

(a) establishments for the treatment or the care of the sick, infirm, destitute, or mentally unfit;

(b) hotels, restaurants, boarding-houses, clubs, cafés and other refreshment houses;

(c) theatres and places of public amusement.

The Convention shall nevertheless apply to persons employed in branches of the establishments mentioned in *(a)*, *(b)* and *(c)* of this paragraph in cases where such branches would, if they were independent undertakings, be included among the establishments to which the Convention applies.

3. It shall be open to the competent authority in each country to exempt from the application of the Convention:

(a) establishments in which only members of the employer's family are employed;

(b) offices in which the staff is engaged in connection with the administration of public authority;

(c) persons occupying positions of management or employed in a confidential capacity;

(d) travellers and representatives, in so far as they carry on their work outside the establishment.

Article 2.

For the purpose of this Convention the term »hours of work» means the time during which the persons employed are at the disposal of the employer; it does not include rest pe-

quels le personnel n'est pas à la disposition de l'employeur.

Article 3.

La durée du travail du personnel auquel s'applique la présente convention ne pourra pas dépasser quarante-huit heures par semaine et huit heures par jour, sous réserve des dispositions ci-après.

Article 4.

La durée hebdomadaire du travail prévue à l'article 3 pourra être répartie de manière que la durée journalière du travail ne dépasse pas dix heures.

Article 5.

1. En cas d'arrêt collectif du travail résultant *a)* de fêtes locales ou *b)* de causes accidentelles ou de force majeure (accidents survenus aux installations, interruption de force motrice, de lumière, de chauffage ou d'eau, sinistres), une prolongation de la durée journalière du travail pourra être appliquée, à titre de compensation des heures de travail perdues, dans les conditions suivantes:

a) les récupérations ne pourront être autorisées pendant plus de trente jours par an et devront être effectuées dans un délai raisonnable;

b) la prolongation de la durée journalière du travail ne pourra dépasser une heure;

c) la durée journalière du travail ne pourra dépasser dix heures.

2. L'autorité compétente devra être avisée de la nature, de la cause et de la date de l'arrêt collectif, du nombre d'heures de travail perdues et des modifications temporaires prévues à l'horaire.

Article 6.

Dans les cas exceptionnels où les conditions dans lesquelles le travail doit s'effectuer rendent inapplicables les dispositions des articles 3 et 4,

periods during which the persons employed are not at the disposal of the employer.

Article 3.

The hours of work of persons to whom this Convention applies shall not exceed forty-eight hours in the week and eight hours in the day, except as hereinafter otherwise provided.

Article 4.

The maximum hours of work in the week laid down in Article 3 may be so arranged that hours of work in any day do not exceed ten hours.

Article 5.

1. In case of a general interruption of work due to *(a)* local holidays, or *(b)* accidents or *force majeure* (accidents to plant, interruption of power, light, heating or water, or occurrences causing serious material damage to the establishments), hours of work in the day may be increased for the purpose of making up the hours of work which have been lost, provided that the following conditions are complied with:

(a) hours of work which have been lost shall not be allowed to be made up on more than thirty days in the year and shall be made up within a reasonable lapse of time;

(b) the increase in hours of work in the day shall not exceed one hour;

(c) hours of work in the day shall not exceed ten.

2. The competent authority shall be notified of the nature, cause and date of the general interruption of work, of the number of hours of work which have been lost, and of the temporary alterations provided for in the working time-table.

Article 6.

In exceptional cases where the circumstances in which the work has to be carried on make the provisions of Articles 3 and 4 inapplicable, re-

des règlements de l'autorité publique pourront autoriser la répartition de la durée du travail sur une période plus longue que la semaine, à la condition que la durée moyenne du travail calculée sur le nombre de semaines considérées ne dépasse pas quarante-huit heures par semaine et qu'en aucun cas la durée journalière ne dépasse dix heures.

Article 7.

Des règlements de l'autorité publique détermineront:

1. Les dérogations permanentes qu'il y aura lieu d'admettre pour

a) certaines catégories de personnes dont le travail est intermittent en raison même de sa nature, telles que les concierges, le personnel de garde et d'entretien des locaux et dépôts;

b) les catégories de personnes directement occupées à des travaux préparatoires ou complémentaires qui doivent être nécessairement exécutés en dehors des limites prévues pour la durée du travail du reste du personnel de l'établissement;

c) les magasins ou autres établissements lorsque la nature du travail, l'importance de la population ou le nombre de personnes occupées rendent inapplicable la durée du travail fixée aux articles 3 et 4.

2. Les dérogations temporaires qui pourront être accordées dans les cas suivants:

a) en cas d'accidents survenus ou imminents, en cas de force majeure ou de travaux urgents à effectuer aux machines ou à l'outillage, mais uniquement dans la mesure nécessaire pour éviter qu'une gêne sérieuse ne soit apportée à la marche normale de l'établissement;

b) pour prévenir la perte de matières périssables ou éviter de compromettre le résultat technique du travail;

c) pour permettre des travaux spéciaux tels que l'établissement d'inventaires et de bilans, les échéances, les liquidations et les arrêtés de comptes;

regulations made by public authority may permit hours of work to be distributed over a period longer than the week, provided that the average hours of work over the number of weeks included in the period do not exceed forty-eight hours in the week and that hours of work in any day do not exceed ten hours.

Article 7.

Regulations made by public authority shall determine:

1. The permanent exceptions which may be allowed for:

(a) certain classes of persons whose work is inherently intermittent, such as caretakers and persons employed to look after working premises and warehouses;

(b) classes of persons directly engaged in preparatory or complementary work which must necessarily be carried on outside the limits laid down for the hours of work of the rest of the persons employed in the establishment;

(c) shops and other establishments where the nature of the work, the size of the population or the number of persons employed render inapplicable the working hours fixed in Articles 3 and 4.

2. The temporary exceptions which may be granted in the following cases:

(a) in case of accident, actual or threatened, *force majeure*, or urgent work to machinery or plant, but only so far as may be necessary to avoid serious interference with the ordinary working of the establishment;

(b) in order to prevent the loss of perishable goods or avoid endangering the technical results of the work;

(c) in order to allow for special work such as stocktaking and the preparation of balance sheets, settlements days, liquidations, and the balancing and closing of accounts;

d) pour permettre aux établissements de faire face à des surcroîts de travail extraordinaires provenant de circonstances particulières pour autant que l'on ne puisse normalement attendre de l'employeur qu'il ait recours à d'autres mesures.

3. Sauf en ce qui concerne l'alinéa *a)* du paragraphe 2, les règlements établis conformément au présent article devront déterminer la prolongation de la durée du travail qui pourra être autorisée par jour, et, en ce qui concerne les dérogations temporaires, par année.

4. Le taux de salaire pour la prolongation prévue aux alinéas *b)*, *c)* et *d)* du paragraphe 2 du présent article sera majoré d'au moins vingt-cinq pour cent par rapport au salaire normal.

Article 8.

Les règlements prévus aux articles 6 et 7 devront être pris après consultation des organisations ouvrières et patronales intéressées, en tenant compte spécialement des conventions collectives, là où il en existe, conclues entre ces organisations.

Article 9.

Les dispositions de la présente convention peuvent être suspendues dans tout pays par ordre du Gouvernement en cas de guerre ou en cas d'événements présentant un danger pour la sécurité nationale.

Article 10.

Rien dans cette convention n'affectera toute coutume ou tout accord en vertu duquel la durée du travail est moindre ou le taux de rémunération plus élevé que ceux qui sont prévus par la présente convention.

Toute restriction imposée par la présente convention doit s'ajouter et non déroger à toutes autres restrictions imposées par toute loi, tout décret ou tout règlement qui fixe une durée du travail moindre ou un taux

(d) in order to enable establishments to deal with cases of abnormal pressure of work due to special circumstances, in so far as the employer cannot ordinarily be expected to resort to other measures.

3. Save as regards paragraph 2 *(a)*, the regulations made under this Article shall determine the number of additional hours of work which may be allowed in the day and, in respect of temporary exceptions, in the year.

4. The rate of pay for the additional hours of work permitted under paragraph 2 *(b)*, *(c)* and *(d)* of this Article shall not be less than one-and-a-quarter times the regular rate.

Article 8.

The regulations provided for in Articles 6 and 7 shall be made after consultation with the workers' and employers' organisations concerned, special regard being paid to collective agreements, if any, existing between such workers' and employers' organisations.

Article 9.

The operation of the provisions of this Convention may be suspended in any country by the Government in the event of war or other emergency endangering national safety.

Article 10.

Nothing in this Convention shall affect any custom or agreement whereby shorter hours are worked or higher rates of remuneration are paid than those provided by this Convention.

Any restrictions imposed by this Convention shall be in addition to and not in derogation of any other restrictions imposed by any law, order or regulation which fixes a lower maximum number of hours of employment

de rémunération plus élevé que ceux qui sont prévus dans la présente convention.

or a higher rate of remuneration than those provided by this Convention.

Article 11.

En vue de l'application effective des dispositions de la présente convention :

1. Des mesures appropriées devront être prises pour assurer une inspection adéquate;

2. Chaque employeur devra :

a) faire connaître, au moyen d'affiches apposées d'une manière apparente, dans l'établissement ou en tout autre lieu convenable ou selon tout autre mode approuvé par l'autorité compétente, les heures auxquelles commence et finit la durée du travail ou, si le travail s'effectue par équipes, les heures auxquelles commence et finit le tour de chaque équipe;

b) faire connaître, de la même façon, les repos accordés au personnel, repos qui, conformément à l'article 2, ne sont pas compris dans la durée du travail;

c) inscrire sur un registre, selon le mode approuvé par l'autorité compétente, toutes les prolongations de la durée du travail qui ont eu lieu en vertu du paragraphe 2 de l'article 7 ainsi que le montant de leur rétribution.

3. Sera considéré comme illégal le fait d'employer une personne en dehors de la durée du travail fixée en vertu de l'alinéa *a)* du paragraphe 2 ou pendant les heures fixées en vertu de l'alinéa *b)* du paragraphe 2 du présent article.

Article 12.

Tout Membre qui ratifie la présente convention devra prendre les mesures nécessaires au moyen d'un système de sanctions pour que les dispositions de la convention soient appliquées.

Article 13.

Les ratifications officielles de la présente convention, dans les condi-

Article 11.

For the effective enforcement of the provisions of this Convention:

1. The necessary measures shall be taken to ensure adequate inspection;

2. Every employer shall be required:

(a) to notify, by the posting of notices in conspicuous positions in the establishment or other suitable place, or by such method as may be approved by the competent authority, the times at which hours of work begin and end, and, where work is carried on by shifts, the times at which each shift begins and ends;

(b) to notify in the same way the rest periods granted to the persons employed which, in accordance with Article 2, are not included in the hours of work;

(c) to keep a record in the form prescribed by the competent authority of all additional hours of work performed in pursuance of paragraph 2 of Article 7 and of the payments made in respect thereof.

3. It shall be made an offence to employ any person outside the times fixed in accordance with paragraph 2 *(a)* or during the periods fixed in accordance with paragraph 2 *(b)* of this Article.

Article 12.

Each Member which ratifies this Convention shall take the necessary measures in the form of penalties to ensure that the provisions of the Convention are enforced.

Article 13.

The formal ratifications of this Convention under the conditions set forth

tions prévues à la Partie XIII du Traité de Versailles et aux Parties correspondantes des autres Traités de Paix, seront communiquées au Secrétaire général de la Société des Nations et par lui enregistrées.

Article 14.

La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée au Secrétariat.

Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Secrétaire général.

Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 15.

Aussitôt que les ratifications de deux Membres de l'Organisation internationale du Travail auront été enregistrées au Secrétariat, le Secrétaire général de la Société des Nations notifiera ce fait à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail. Il leur notifiera également l'enregistrement des ratifications qui lui seront ultérieurement communiquées par tous autres Membres de l'Organisation.

Article 16.

Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Secrétaire général de la Société des Nations, et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée au Secrétariat.

Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au

in Part XIII of the Treaty of Versailles and in the corresponding Parts of the other Treaties of Peace shall be communicated to the Secretary-General of the League of Nations for registration.

Article 14.

This Convention shall be binding only upon those Members whose ratifications have been registered with the Secretariat.

It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members of the International Labour Organisation have been registered with the Secretary-General.

Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 15.

As soon as the ratifications of two Members of the International Labour Organisation have been registered with the Secretariat, the Secretary-General of the League of Nations shall so notify all the Members of the International Labour Organisation. He shall likewise notify them of the registration of ratifications which may be communicated subsequently by other Members of the Organisation.

Article 16.

A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an Act communicated to the Secretary-General of the League of Nations for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered with the Secretariat.

Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years men-

paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article, sera lié pour une nouvelle période de cinq années, et par la suite pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de cinq années dans les conditions prévues au présent article.

Article 17.

A l'expiration de chaque période de dix années à compter de l'entrée en vigueur de la présente convention, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail devra présenter à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et décidera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 18.

Au cas où la Conférence générale adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit dénonciation de la présente convention sans condition de délai nonobstant l'article 16 ci-dessus, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur.

A partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

La présente convention demeurerait toutefois en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la nouvelle convention portant révision.

Article 19.

Les textes français et anglais de la présente convention feront foi l'un et l'autre.

tioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of five years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of five years under the terms provided for in this Article.

Article 17.

At the expiration of each period of ten years after the coming into force of this Convention, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this convention and shall consider the desirability of placing on the Agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 18.

Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve denunciation of this Convention without any requirement of delay, notwithstanding the provisions of Article 16 above, if and when the new revising Convention shall have come into force.

As from the date of the coming into force of the new revising Convention, the present Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

Nevertheless, this Convention shall remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 19.

The French and English texts of this Convention shall both be authentic.

Recommandation concernant la réglementation de la durée du travail dans les hôtels, restaurants et établissements similaires.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930 en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la réglementation de la durée du travail dans les hôtels, restaurants et établissements similaires, question comprise dans le deuxième point de l'ordre du jour de la session, et

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, la recommandation ci-après à soumettre à l'examen des Membres de l'Organisation internationale du Travail, en vue de lui faire porter effet sous forme de loi nationale ou autrement, conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

Après avoir adopté un projet de convention concernant la réglementation de la durée du travail dans le commerce et dans les bureaux, et

Désirant étendre ultérieurement l'application des règles dudit projet à autant de catégories d'établissements qu'il sera possible, notamment aux hôtels, restaurants et établissements similaires,

La Conférence recommande:

1. Que les Membres qui ne possèdent pas de réglementation sur la durée du travail du personnel occupé dans les hôtels, restaurants, pensions, cercles, cafés et autres établissements fournissant exclusivement ou princi-

Recommendation concerning the regulation of hours of work in hotels, restaurants and similar establishments.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to hours of work in hotels, restaurants and similar establishments, which is included in the second item of the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a recommendation,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Recommendation, to be submitted to the Members of the International Labour Organisation for consideration, with a view to effect being given to it by national legislation or otherwise, in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Having adopted a Draft Convention concerning the regulation of hours of work in commerce and offices, and

Wishing to extend subsequently the application of the rules laid down in the said Draft Convention to as many classes of establishments as possible, including hotels, restaurants and similar establishments,

The Conference recommends:

1. That those Members in which no statutory regulation yet exists of the hours of work of persons employed in hotels, restaurants, boarding houses, clubs, cafés and similar establishments which are exclusively or mainly

palement à leur clientèle le logement ou des aliments et des boissons, procèdent à une enquête spéciale sur les conditions qui existent dans lesdits établissements, en tenant compte des règles établies par le projet de convention ci-dessus mentionné;

2. Que les Membres possédant déjà une réglementation de la durée du travail du personnel occupé dans les établissements dont il s'agit entreprennent une enquête spéciale au sujet de l'application de cette réglementation, en tenant compte des règles établies dans ledit projet de convention;

3. Que, dans les deux cas, les Membres communiquent au Bureau international du Travail, dans un délai de quatre ans à partir de l'adoption de la présente recommandation et selon un plan uniforme approuvé par le Conseil d'administration, des informations détaillées sur les résultats de leurs enquêtes; ceci afin de permettre au Bureau de préparer un rapport spécial sur la base duquel pourrait être envisagée l'opportunité d'inscrire à l'ordre du jour d'une session ultérieure de la Conférence, la question de la durée du travail du personnel occupé dans lesdits établissements, en vue de l'adoption d'un projet de convention à ce sujet.

engaged in providing board and lodging or supplying refreshments for consumption on the premises, should make special investigations into the conditions obtaining in these establishments, in the light of the rules laid down in the above-mentioned Draft Convention.

2. That those Members in which statutory regulation of the hours of work of the said persons already exists should make special investigations into the application of the regulations, in the light of the rules laid down in the Draft Convention in question; and

3. That in both cases the Members should, within four years of the adoption of this Recommendation, communicate to the International Labour Office, on a uniform plan to be approved by the Governing Body, full information as to the results of the investigations, so that a special report may be prepared by the Office as a basis for considering the desirability of placing the question of the hours of work of persons employed in the establishments concerned on the Agenda of a subsequent Session of the Conference, with a view to the adoption of a Draft Convention.

Recommandation concernant la réglementation de la durée du travail dans les entreprises de spectacles et autres lieux de divertissements.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930, en sa quatorzième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la réglementation de la durée du travail dans les entreprises de spectacles et autres lieux de divertis-

Recommendation concerning the regulation of hours of work in theatres and other places of public amusement.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the regulation of hours of work in theatres and other places of public amusement, which

sements, question comprise dans le deuxième point de l'ordre du jour de la session et,

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, la recommandation ci-après à soumettre à l'examen des Membres de l'Organisation internationale du Travail, en vue de lui faire porter effet sous forme de loi nationale ou autrement, conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

Après avoir adopté un projet de convention concernant la réglementation de la durée du travail dans le commerce et dans les bureaux, et

Désirant étendre ultérieurement l'application des règles dudit projet à autant de catégories d'établissements qu'il sera possible, notamment aux entreprises de spectacles et autres lieux de divertissements,

La Conférence recommande:

1. Que les Membres qui ne possèdent pas de réglementation sur la durée du travail du personnel occupé dans les théâtres, music-halls, cinémas et, en général, dans les lieux de divertissements, qu'ils soient fermés ou en plein air, procèdent à une enquête spéciale sur les conditions qui existent dans lesdits établissements, en tenant compte des règles établies par le projet de convention ci-dessus mentionné;

2. Que les Membres possédant déjà une réglementation de la durée du travail du personnel occupé dans les établissements dont il s'agit entreprennent une enquête spéciale au sujet de l'application de cette réglementation en tenant compte des règles établies dans ledit projet de convention;

3. Que, dans les deux cas, les Membres communiquent au Bureau international du Travail, dans un délai de quatre ans à partir de l'adoption de la présente recommandation et selon un plan uniforme approuvé par le

is included in the second item on the Agenda of the Session, and

Having determined that these proposals should take the form of a recommendation,

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Recommendation, to be submitted to the Members of the International Labour Organisation for consideration with a view to effect being given to it by national legislation or otherwise, in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Having adopted a Draft Convention concerning the regulation of hours of work in commerce and offices, and

Wishing to extend subsequently the application of the rules laid down in the said Draft Convention to as many classes of establishments as possible, including theatres and other places of public amusement,

The Conference recommends:

1. That those Members in which no statutory regulation yet exists of the hours of work of persons employed in theatres, music halls, cinemas and places of public amusement generally, whether indoor or outdoor, should make special investigations into the conditions obtaining in these establishments, in the light of the rules laid down in the above-mentioned Draft Convention;

2. That those Members in which statutory regulation of the hours of work of the said persons already exists should make special investigations into the application of the regulations, in the light of the rules laid down in the Draft Convention in question; and

3. That in both cases the Members should, within four years of the adoption of this Recommendation, communicate to the International Labour Office, on a uniform plan to be approved by the Governing Body, full

Conseil d'administration, des informations détaillées sur les résultats de leurs enquêtes; ceci afin de permettre au Bureau de préparer un rapport spécial sur la base duquel pourrait être envisagée l'opportunité d'inscrire à l'ordre du jour d'une session ultérieure de la Conférence, la question de la durée du travail du personnel occupé dans lesdits établissements, en vue de l'adoption d'un projet de convention à ce sujet.

information as to the results of the investigations, so that a special report may be prepared by the Office as a basis for considering the desirability of placing the question of the hours of work of persons employed in the establishments concerned on the Agenda of a subsequent Session of the Conference, with a view to the adoption of a Draft Convention.

Recommandation concernant la réglementation de la durée du travail dans les établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, des infirmes, des indigents et des aliénés.

Recommendation concerning the regulation of hours of work in establishments for the treatment or the care of the sick, infirm, destitute or mentally unfit.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail de la Société des Nations.

The General Conference of the International Labour Organisation of the League of Nations,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 10 juin 1930, en sa quatorzième session,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fourteenth Session on 10 June 1930, and

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la réglementation de la durée du travail dans les établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, des infirmes, des indigents et des aliénés, question comprise dans le deuxième point de l'ordre du jour de la session, et

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the regulation of hours of work in establishments for the treatment or the care of the sick, infirm, destitute or mentally unfit, which is included in the second item on the Agenda of the Session, and

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

Having determined that these proposals shall take the form of a recommendation,

adopte, ce vingt-huitième jour de juin mil neuf cent trente, la recommandation ci-après à soumettre à l'examen des Membres de l'Organisation internationale du Travail, en vue de lui faire porter effet sous forme de loi nationale ou autrement, conformément aux dispositions de la Partie XIII du Traité de Versailles et des Parties correspondantes des autres Traités de Paix:

adopts, this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and thirty, the following Recommendation, to be submitted to the Members of the International Labour Organisation for consideration with a view to effect being given to it by national legislation or otherwise in accordance with the provisions of Part XIII of the Treaty of Versailles and of the corresponding Parts of the other Treaties of Peace:

Après avoir adopté un projet de convention concernant la réglementation de la durée du travail dans le commerce et dans les bureaux, et

Désirant étendre une telle réglementation à autant de catégories d'établissements qu'il sera possible, notamment aux établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, des infirmes, des indigents et des aliénés,

La Conférence recommande:

1. Que les Membres qui ne possèdent pas encore de réglementation sur la durée du travail du personnel occupé dans les établissements ayant pour objet le traitement ou l'hospitalisation des malades, des infirmes, des indigents et des aliénés, procèdent à une enquête spéciale sur les conditions qui existent dans lesdits établissements en tenant compte des règles établies par le projet de convention mentionné ci-dessus.

2. Que les Membres possédant déjà une réglementation de la durée du travail du personnel occupé dans les établissements dont il s'agit entreprennent une enquête spéciale au sujet de l'application de cette réglementation, en tenant compte des règles établies dans ledit projet de convention.

3. Que, dans les deux cas, les Membres communiquent au Bureau international du Travail, dans un délai de quatre ans à partir de l'adoption de la présente recommandation et selon un plan uniforme approuvé par le Conseil d'administration, des informations détaillées sur les résultats de leurs enquêtes; ceci afin de permettre au Bureau de préparer un rapport spécial sur la base duquel pourrait être envisagée l'opportunité d'inscrire à l'ordre du jour d'une session ultérieure de la Conférence, la question de la durée du travail du personnel occupé dans lesdits établissements, en vue de l'adoption d'un projet de convention à ce sujet.

Having adopted a Draft Convention concerning the regulation of hours of work in commerce and offices, and

Wishing to extend such regulations to as many classes of establishments as possible, including establishments for the treatment or the care of the sick, infirm, destitute or mentally unfit,

The Conference recommends:

1. That those Members in which no statutory regulations yet exist on the hours of work of persons employed in establishments for the treatment or the care of the sick, infirm, destitute or mentally unfit, should make special investigations into the conditions obtaining in these establishments, in the light of the rules laid down in the above-mentioned Draft Convention;

2. That those Members in which statutory regulation of the hours of work of the said persons already exists should make special investigations into the application of the regulations, in the light of the rules laid down in the Draft Convention in question; and

3. That in both cases the Members should, within four years of the adoption of this Recommendation, communicate to the International Labour Office, on a uniform plan to be approved by the Governing Body, full information as to the results of the investigations, so that a special report may be prepared by the Office as a basis for considering the desirability of placing the question of the hours of work of persons employed in the establishments concerned on the Agenda of a subsequent Session of the Conference, with a view to the adoption of a Draft Convention.

Bilaga B.

Översättning.

Förslag till konvention angående tvångs- eller obligatoriskt arbete.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående tvångs- eller obligatoriskt arbete, en fråga, vilken innefattas i den första punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av ett förslag till internationell konvention,

antager denna, den tjugutättonde dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande förslag till konvention att ratificeras av internationella arbetsorganisationens medlemmar jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

§ 1.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att inom kortast möjliga tid undertrycka användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla dess former.

I avvaktan på det fullständiga undertryckandet må tvångs- eller obligatoriskt arbete tillgripas allenast för offentliga ändamål och såsom en undantagsåtgärd samt under de betingelser och med iakttagande av de skydds-föreskrifter, som finnas angivna i efterföljande paragrafer.

Vid utgången av en tidrymd av fem år, räknat från denna konventions ikraftträdande, ävensom vid behandlingen av den i § 31 föreskrivna rapporten skall internationella arbetsbyråns styrelse undersöka möjligheten att utan ytterligare uppskov undertrycka tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla dess former samt taga under övervägande, huruvida det finnes anledning att uppföra denna fråga på konferensens dagordning.

§ 2.

Vid tillämpningen av denna konvention skall med beteckningen »tvångs- eller obligatoriskt arbete» förstås varje arbete eller tjänst, som avfordras en person under hot om något slag av straff och till vars utförande ifrågasvarande person icke erbjudit sig av fri vilja.

Dock skall vid tillämpningen av denna konvention beteckningen »tvångs- eller obligatoriskt arbete» icke avse:

a) arbete eller tjänst, som avfordras någon i kraft av lagar om obligatorisk militärtjänst och avser arbete av rent militär karaktär;

b) arbete eller tjänst, som ingår i de normala medborgarliga skyldigheterna för medborgarna i ett fullt självstyrande land;

c) arbete eller tjänst, som avfordras en person på grund av en i judiciell väg meddelad dom, för såvitt arbetet eller tjänsten utföres under tillsyn och kontroll av offentlig myndighet och personen i fråga icke utlejes eller ställes till förfogande för enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär;

d) arbete eller tjänst, som avfordras någon i fall av »force majeure», det vill säga vid krigstillfällen, katastrofer eller tillbud därtill, såsom eldsvådor, översvämningar, hungersnöd, jordbävningar, häftiga epidemier eller smittosamma djursjukdomar, invasioner av vilda djur, skadliga insekter eller växtparasiter och i allmänhet händelser, som äventyra eller hota att äventyra befolkningens liv eller de normala existensvillkoren för densamma i dess helhet eller till en avsevärd del;

e) smärre arbeten i en samfällighet, det vill säga arbeten, som utföras i samfällighetens omedelbara intresse av dess medlemmar och på denna grund kunna betraktas såsom normala medborgerliga skyldigheter, åliggande medlemmarna av samfälligheten ifråga, för såvitt befolkningen själv eller direkta representanter för densamma äro berättigade att uttala sig rörande behovet av dessa arbeten.

§ 3.

Vid tillämpningen av denna konvention skola med beteckningen »vederbörande myndigheter» förstås antingen moderlandets myndigheter eller det ifrågavarande områdets överordnade centrala myndigheter.

§ 4.

Vederbörande myndigheter må icke ålägga eller medgiva åläggande av tvångs- eller obligatoriskt arbete till förmån för enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär.

Där tvångs- eller obligatoriskt arbete till förmån för enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär förekommer vid den tidpunkt, då en medlemsstats ratifikation av denna konvention inregistreras av nationernas förbunds generalsekreterare, skall medlemsstaten fullständigt undertrycka nämnda tvångs- eller obligatoriska arbete från den dag, då denna konvention för dess del träder i kraft.

§ 5.

Koncession beviljad åt enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär må icke ha till följd, att någon form av tvångs- eller obligatoriskt arbete ålägges för att frambringa eller insamla produkter, vilka ifrågavarande enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär nyttja eller varmed de driva handel.

Om gällande koncessioner innehålla bestämmelser, som ha till följd, att sådant tvångs- eller obligatoriskt arbete ålägges, skola dessa bestämmelser så snart som möjligt upphävas till efterkommande av föreskrifterna i § 1 av denna konvention.

§ 6.

De förvaltande tjänstemännen må, även då de hava att uppmuntra befolkningen inom sina tjänsteområden att ägna sig åt något slags arbete, icke utöva något kollektivt eller individuellt tvång gent emot befolkningen för att förmå den att arbeta åt enskilda personer, bolag eller juridiska personer av privat karaktär.

§ 7.

Hövdingar, som ej utöva administrativa befogenheter, må icke ålägga tvångs- eller obligatoriskt arbete.

Hövdingar, som utöva administrativa befogenheter, må, med vederbörande myndigheters uttryckliga medgivande, tillgripa tvångs- eller obligatoriskt arbete under de förutsättningar, som angivas i § 10 av denna konvention.

Hövdingar, som vederbörligen erkänts och icke erhålla tillfyllestgörande gottgörelse i annan form, må, efter i behörig ordning utfärdade föreskrifter, tillgodogöra sig personliga tjänster, förutsatt att lämpliga åtgärder vidtagits till förebyggande av missbruk.

§ 8.

Ansvar för varje beslut att tillgripa tvångs- eller obligatoriskt arbete skall åvila vederbörande områdes överordnade civila myndigheter.

Dock må dessa myndigheter överlåta åt överordnade lokala myndigheter att ålägga tvångs- eller obligatoriskt arbete i sådana fall, då arbetarna icke förflyttas från sitt vanliga hemvist. Förstnämnda myndigheter må jämväl överlåta åt överordnade lokala myndigheter att för de tidsperioder och under de villkor, som stadgas i de uti § 23 av denna konvention föreskrivna bestämmelser, ålägga tvångs- eller obligatoriskt arbete, för vars utförande arbetarna nödgas förflytta sig från sitt vanliga hemvist, för såvitt därmed avses att underlätta förflyttning av förvaltningspersonal under tjänsteutövning eller transport av förvaltningens material.

§ 9.

Med förbehåll för de undantag, som angivas i § 10 av denna konvention, må myndighet, som har rätt att ålägga tvångs- eller obligatoriskt arbete, icke medgiva tillgripandet av sådant arbete, förrän den försäkrat sig om

a) att den tjänst, som skall förrättas, eller det arbete, som skall utföras, är av omedelbart och betydande intresse för den samfällighet, av vilken tjänsten eller arbetet utkräves;

b) att tjänsten eller arbetet påkallas av en förhandenvarande eller överhängande nödvändighet;

c) att det varit omöjligt att anskaffa frivillig arbetskraft för utförande av tjänsten eller arbetet, trots erbjudande av löner och arbetsvillkor, som äro åtminstone likvärdiga med dem, vilka inom området i fråga gälla för liknande arbeten eller tjänster; och

d) att arbetet eller tjänsten icke medför en alltför tung börda för den nu levande befolkningen med hänsyn till den tillgängliga arbetskraften och dennas lämplighet för arbetet i fråga.

§ 10.

Tvångs- eller obligatoriskt arbete, vilket utkräves såsom skatt, samt tvångs- eller obligatoriskt arbete, som för allmänna arbetens utförande ålägges av hövdingar, vilka utöva administrativa befogenheter, skola efter hand avskaffas.

Då i avvaktan härpå tvångs- eller obligatoriskt arbete utkräves såsom skatt eller ålägges av hövdingar, vilka utöva administrativa befogenheter, för utförande av allmänna arbeten, skola myndigheterna i förväg försäkra sig om

a) att den tjänst, som skall förrättas, eller det arbete, som skall utföras, är av omedelbart och betydande intresse för den samfällighet, av vilken tjänsten eller arbetet utkräves;

b) att tjänsten eller arbetet påkallas av en förhandenvarande eller överhängande nödvändighet;

c) att arbetet eller tjänsten icke medför en alltför tung börda för den nu levande befolkningen med hänsyn till den tillgängliga arbetskraften och dennas lämplighet för arbetet ifråga;

d) att utförandet av arbetet eller tjänsten icke nödgar arbetarna att förflytta sig från sitt vanliga hemvist;

e) att arbetets eller tjänstens utförande ledes med beaktande av religionens, det samhällseliga livets och jordbrukets krav.

§ 11.

Endast vuxna och arbetsföra personer av mankön, vilkas ålder kan antagas vara minst 18 år och högst 45 år, må åläggas tvångs- eller obligatoriskt arbete. Med undantag för de slag av arbeten, som åsyftas i § 10 av denna konvention, skola följande begränsningar och villkor iakttagas:

a) läkare, såvitt möjligt utsedd av förvaltningen, skall intyga att personen i fråga ej företer någon smittosam sjukdom samt är fysiskt lämpad för det arbete, som kräves, och de förhållanden, varunder detta skall utföras;

b) lärare och lärjungar i skolor, ävensom förvaltningspersonal i allmänhet fritagas;

c) inom varje samfällighet skall bibehållas det antal vuxna och arbetsföra män, som ovillkorligen kräves för familje- och det samhällseliga livet;

d) hänsyn skall tagas till äktenskaps- och familjeband.

För tillgodoseende av det i moment c) avsedda syftet skola de i § 23 av denna konvention föreskrivna bestämmelserna fastställa, huru stor del av den permanenta, arbetsföra, manliga befolkningen må tagas i anspråk för tvångs- eller obligatoriskt arbete; dock må denna del icke i något fall överstiga 25 % av befolkningen ifråga. Vid fastställandet av ifrågavarande del skola vederbörande myndigheter taga hänsyn till befolkningens täthet, dess sociala och fysiska utveckling, årstiden samt de arbeten, som skola utföras i hemorten och för egen räkning; och skola myndigheterna därvid i allmänhet respektera de ekonomiska och sociala betingelserna för vederbörande samfällighets normala liv.

§ 12

Den maximitidrymd, under vilken en individ kan hållas till tvångs- eller obligatoriskt arbete i någon form, må icke överstiga sextio dagar under en tidrymd av tolv månader, och skola i de sextio dagarna inräknas erforderliga resdagar till och från arbetsplatsen.

Varje arbetare, av vilken krävts tvångs- eller obligatoriskt arbete, skall förses med intyg, angivande tidrymderna för fullgjort dylikt arbete.

§ 13.

Den normala arbetstiden för envar, som är underkastad tvångs- eller obligatoriskt arbete, skall vara densamma som den, vilken allmänt tillämpas vid frivilligt arbete; och det arbete, som förekommer utöver den normala tiden, skall betalas efter samma lönesatser, som gälla för de fria arbetarnas övertidsarbete.

En vilodag i veckan skall beviljas alla, som äro underkastade någon form av tvångs- eller obligatoriskt arbete, och denna dag skall så vitt möjligt sammanfalla med den dag, som vunnit hävd genom tradition eller sedvänja i landet eller trakten.

§ 14.

Med undantag för det arbete, varom stadgas i § 10 av denna konvention, skall tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla former ersättas kontant och efter lönesatser, som icke understiga dem, vilka gälla i den trakt, där arbetarna användas, eller i den trakt, där de värvats.

Vid arbete, som åläggas av hövdingar under utövändet av deras administrativa befogenheter, skall lönebetalning i enlighet med bestämmelserna i föregående stycke införas snarast möjligt.

Lönerna skola utbetalas till varje enskild arbetare och icke till hans stamhövding eller annan myndighet.

De dagar, vilka erfordras för resor till och från arbetsplatserna, skola i fråga om avlöning räknas såsom arbetsdagar.

Utan hinder av vad som föreskrives i denna paragraf må arbetarna tillhandahållas vanliga livsmedelsransoner såsom en del av lönen, och skola dessa ransoner vara värda minst det penningbelopp, som de skola anses representera. Avdrag må icke göras å lönen för erläggande av utskylder eller för den särskilda kost, beklädnad eller bostad, varmed arbetaren förses för att kunna utöva sitt arbete under de speciella förhållanden, varunder han användes, och ej heller för tillhandahållande av redskap.

§ 15.

All lagstiftning rörande ersättning för olycksfall i arbete eller för av arbetet förorsakad sjukdom och all lagstiftning angående ersättning åt personer, som varit beroende av avlidna eller skadade arbetare, vilka gälla eller komma att gälla inom ifrågavarande område, skola jämväl äga tillämpning å personer underkastade tvångs- eller obligatoriskt arbete under samma villkor som beträffande fria arbetare.

I varje fall skall den myndighet, som använder en arbetare till tvångs- eller obligatoriskt arbete, vara förpliktad att trygga arbetarens uppehälle, därest olycksfall i arbetet eller sjukdom förorsakad av arbetet medför, att han helt eller delvis blir ur stånd att försörja sig. Likaledes skall myndigheten vara förpliktad att vid inträffad invaliditet eller dödsfall, som försakas av arbetet, vidtaga åtgärder till beredande av underhåll åt en var som för sitt uppehälle verkligen varit beroende av arbetaren ifråga.

§ 16.

Personer, som äro underkastade tvångs- eller obligatoriskt arbete, må icke, utom i fall av utomordentligt nödtvång, förflyttas till trakter, där närings- och klimatförhållandena till den grad skilja sig från dem, vid vilka arbetarna varit vana, att desamma skulle erbjuda fara för arbetarnas hälsa.

I intet fall må dylik förflyttning av arbetare medgivas, med mindre alla sådana hygieniska och inkvarteringsåtgärder, som fordras för deras anpassande efter de ändrade förhållandena och för bevarandet av deras hälsa, noggrant tillämpas.

För det fall, att en dylik förflyttning icke kan undvikas, skola på vederbörande läkares tillstyrkan vidtagas åtgärder, som äro ägnade att efter hand vänja arbetarna vid de nya kost- och klimatförhållandena.

I de fall, då arbetare, varom här är fråga, kallas att utföra ett regelbundet arbete, vid vilket de icke äro vana, skola åtgärder vidtagas, som trygga deras anpassande efter detta slags arbete, och skall därvid särskilt beaktas progressiv träning, arbetstid och beredande av raster under arbetet ävensom den förbättring eller ökning av livsmedelsransonen, som kan vara erforderlig.

§ 17.

Innan tillgripandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete medgives för byggnads- eller underhållsarbeten, som nödga arbetarna att uppehålla sig på arbetsplatsen under en längre tidrymd, skola vederbörande myndigheter försäkra sig om

1) att alla erforderliga åtgärder vidtagits för att vidmakthålla arbetarnas hälsa och tillförsäkra dem nödig läkarvård samt särskilt: a) att arbetarna underkastas läkarundersökning, innan de börja arbetet, ävensom förnyade läkarundersökningar med bestämda mellanrum under anställningstiden; b) att det sörjts för tillräcklig läkarpersonal ävensom för dispensärer, sjukrum, sjukhus och utrustning, tillfyllestgörande för alla behov; c) att det på ett

tillfredsställande sätt sörjts för god hygien på arbetsplatserna samt för arbetarnas förseende med vatten, föda, bränsle och köksredskap ävensom i fall av behov med tillfredsställande kläder och bostad;

2) att lämpliga åtgärder vidtagits till tryggnad av uppehållet för arbetarens familj, särskilt genom träffande av anstalter för översändande, med arbetarens samtycke eller på hans begäran, av en del av lönen på säkert sätt till hans familj;

3) att arbetarnas resor till och från arbetsplatsen ombesörjas av förvaltningen på dess ansvar och bekostnad samt att förvaltningen underlättar resorna genom att i vidast möjliga mån använda alla tillgängliga transportmedel;

4) att i händelse av sjukdom eller olycksfall, som medför arbetsförmåga av viss varaktighet, arbetarna hemförskaffas på förvaltningens bekostnad;

5) att varje arbetare, som vid utgången av tiden för tvångs- eller det obligatoriska arbetet önskar stanna på platsen som fri arbetare, skall hava möjlighet att göra detta med bevarande under en tid av två år av rätten till kostnadsfri hemförskaffning.

§ 18.

Tvångs- eller obligatoriskt arbete för transport av personer eller varor, såsom bäring och rodd, skall undertryckas inom kortast möjliga tid. I avvaktan härpå skola vederbörande myndigheter utfärda bestämmelser, vilka särskilt fastställa: a) förpliktelse att icke använda sådant arbete annat än för underlättande av förflyttning av förvaltningspersonal under tjänsteutövning eller av förvaltningens material; endast i fall av den mest trängande nödvändighet må dylikt arbete användas för transport av andra personer än tjänstemän; b) förpliktelse att till dylika transporter icke använda andra arbetare än sådana, som genom föregående läkarundersökning, där sådan är möjlig, konstaterats vara fysiskt lämpade för arbetet; i de fall, då dylik undersökning icke är möjlig, skall den, som använder arbetskraften, på eget ansvar försäkra sig om att de använda arbetarna äro i besittning av erforderliga fysiska egenskaper och icke lida av smittosam sjukdom; c) bördornas maxivikt; d) det längsta avstånd, som arbetarna må beordras tillryggalägga från sitt hemvist; e) det högsta antal dagar i månaden eller under annan tidrymd, under vilka arbetarna må anlitas, häri inräknat dagarna för återresan; f) de personer, som äga behörighet att påkalla detta slag av tvångs- eller obligatoriskt arbete, ävensom den utsträckning, i vilken de ha rätt därtill.

Vid fastställande av de maxima, varom fråga är i mom. c), d) och e) av denna paragraf, skola vederbörande myndigheter taga hänsyn till alla de faktorer, som böra komma i betraktande, såsom den fysiska lämpligheten hos den befolkning, från vilken arbetarna rekryteras, beskaffenheten av den väg, som skall tillryggaläggas, och de klimatiska förhållandena.

Vederbörande myndigheter skola vidare tillse, att den normala dagsresan icke överstiger ett avstånd, som svarar mot en genomsnittlig åtta timmars arbetsdag, och bör därvid hänsyn tagas icke blott till den börda, som skall transporteras, och den sträcka, som skall tillryggaläggas, utan även till vägens beskaffenhet, årstiden och övriga omständigheter av betydelse i förevarande avseende; om det är nödvändigt att ålägga bärarna extra gångtid, böra de ersättas därför efter lönesatser, som äro högre än de vanliga.

§ 19.

Vederbörande myndigheter må medgiva tillgripandet av obligatoriska odlingsarbeten allenast till förebyggande av hungersnöd eller brist på livs-

medel, och skall sådant medgivande alltid förbindas med det förbehåll, att de sålunda erhållna livsmedlen och produkterna skola stanna i de individers eller den samfällighets ägo, som frambringat dem.

Denna paragraf må icke ha till verkan, att, i fall då produktionen enligt lag eller sedvänja är grundad på gemensamhetssystem och produkterna eller av deras försäljning uppkommande vinst stannar i samfällighetens ägo, förpliktelsen för samfällighetens medlemmar att utföra sålunda ålagt arbete upphäves.

§ 20.

Lagstiftning om »kollektiv bestraffning», enligt vilken en hel samfällighet kan straffas för förseelse, som begåtts av några av dess medlemmar, må icke stadga tvångs- eller obligatoriskt arbete för samfälligheten såsom en av bestraffningsmetoderna.

§ 21.

Tvångs- eller obligatoriskt arbete må icke användas för arbete under jord i gruvor.

§ 22.

De årliga redogörelser, som medlemmar, vilka ratificera denna konvention, enligt bestämmelserna i art. 408 av Versaillesraktaten och motsvarande artiklar av de övriga fredsfördragen förbinda sig att avgiva till internationella arbetsbyrån rörande de åtgärder, som de vidtagit för genomförande av bestämmelserna i denna konvention, skola beträffande varje ifrågakommande område innehålla så fullständiga upplysningar som möjligt rörande den utsträckning, i vilken tvångs- eller obligatoriskt arbete tillgripits inom området, ävensom rörande följande punkter: det ändamål, för vilket arbetet utförts; sjukdoms- och dödsfallsfrekvens; arbetstid; avlöningsmetoder och lönesatser samt andra uppgifter av betydelse för bedömning av konventionens tillämpning.

§ 23.

För förverkligandet av bestämmelserna i denna konvention skola vederbörande myndigheter utfärda fullständiga och noggranna bestämmelser rörande användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete.

Särskilt skola dessa bestämmelser innehålla regler, vilka möjliggöra för en var, som underkastats tvångs- eller obligatoriskt arbete, att till myndigheterna framföra alla klagomål rörande arbetsförhållandena, och vilka bereda trygghet för att dessa klagomål prövas och vederbörligen beaktas.

§ 24.

Lämpliga åtgärder skola i varje fall vidtagas till tryggande av att bestämmelserna rörande användande av tvångs- eller obligatoriskt arbete noggrant tillämpas; och må detta ske vare sig genom att utsträcka den befogenhet, vilken tillkommer redan inrättade inspektionsorgan för övervakande av frivilligt arbete till att avse jämväl inspektion av tvångs- eller obligatoriskt arbete eller på annat ändamålsenligt sätt. Åtgärder böra även vidtagas för att berörda bestämmelser skola komma till de personers kännedom, som äro underkastade tvångs- eller obligatoriskt arbete.

§ 25.

Olagligt utkrävande av tvångs- eller obligatoriskt arbete skall vara hemfallet under straffpåföljd; och varje medlem, som ratificerar denna konvention, skall vara pliktig försäkra sig om, att de i lag föreskrivna straffbestämmelserna äro verkligt effektiva och strängt tillämpas.

§ 26.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att tillämpa densamma å områden underkastade dess suveränitet, jurisdiktion, protektion, suzeränitet, uppsikt eller myndighet, för såvitt den är berättigad att åtaga sig förpliktelser rörande frågor om inre rättskipning. Vill medlem begagna sig av bestämmelserna i art. 421 av Versaillestraktaten och motsvarande artiklar i de övriga fredsfördragen, skall den till ratifikationen foga en förklaring, vari angivas

1) de områden, inom vilka medlemmen har för avsikt att tillämpa denna konventions bestämmelser i deras helhet;

2) de områden, inom vilka den har för avsikt att tillämpa bestämmelserna i denna konvention med vissa modifikationer, jämte uppgift om, vari dessa modifikationer bestå;

3) de områden, beträffande vilka den förbehåller sig att fatta beslut.

Ovannämnda förklaring skall anses vara en integrerande del av ratifikationen och hava samma rättsverkan som denna. Det skall tillkomma varje medlem, som avgivit dylik förklaring, att genom en ny förklaring helt eller delvis avstå från de förbehåll, som enligt mom. 2) eller 3) av denna paragraf innehållas i den tidigare förklaringen.

§ 27.

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola, i enlighet med bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen, delgivas nationernas förbunds generalsekreterare och av honom inregistreras.

§ 28.

Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer inregistrerats hos sekretariatet.

Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer blivit inregistrerade av generalsekreteraren.

Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader från den dag, då dess ratifikation inregistrerats.

§ 29.

Så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats hos sekretariatet, skall nationernas förbunds generalsekreterare därom notificera alla medlemmarna av internationella arbetsorganisationen. Han skall likaledes notificera dem inregistreringen av ratifikationer, som senare delgivits honom av andra medlemmar av organisationen.

§ 30.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives nationernas förbunds generalsekreterare för inregistrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den inregistrerats hos sekretariatet.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående stycke nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna paragraf stadgade uppsägningsrätten, skall vara bunden för en ny period av fem år och kan därefter, med iakttagande av de i denna paragraf föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje femårsperiod.

§ 31.

Vid utgången av varje tidrymd av fem år, räknat från denna konventions ikraftträdande, skall internationella arbetsbyråns styrelse förelägga generalkonferensen en redogörelse för tillämpningen av denna konvention och taga under övervägande, huruvida det finnes anledning att uppföra frågan om dess revision helt eller delvis på konferensens dagordning.

§ 32.

I fall konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande revision helt eller delvis av förevarande konvention, skall en medlems ratifikation av den nya konventionen, för såvitt denna trätt i kraft, medföra uppsägning av förevarande konvention oberoende av vad i § 30 här ovan stadgas om tidsfrist.

Från den dag, då den nya konventionen träder i kraft, skall förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

Förevarande konvention skall likväl förbliva gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma och icke ratificera den nya konventionen.

§ 33.

De franska och engelska texterna till denna konvention skola båda äga vitsord.

Rekommendation angående indirekt arbetstvång.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrå samman kallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående indirekt tvång till arbete, en fråga, vilken innefattas i den första punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna, den tjuguoåttonde dagen i juni år ettuseniohundra och trettio efterföljande rekommendation att underställas internationella arbetsorganisationens medlemmar för att av dem tagas i övervägande med hänsyn till dess förverkligande genom nationell lagstiftning eller på annat sätt jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen:

Konferensen,

som antagit ett förslag till konvention angående tvångs- eller obligatoriskt arbete

och som önskar komplettera konventionsförslaget genom en framställning av de grundsater, vilka synas konferensen bäst ägnade att tjäna till ledning för medlemmarnas politik i deras strävan att undvika varje indirekt tvång till arbete, som skulle kunna medföra en alltför tung börda för befolkningen i de områden, där konventionsförslaget äger tillämpning,

hemställer till varje medlem att beakta följande grundsater:

I.

Tillgången på arbetskraft och befolkningens lämplighet för arbetet samt de menliga verkningar en alltför plötslig förändring i befolkningens levnads-

och arbetssätt kunde utöva på dess sociala tillstånd äro faktorer, vartill varje förvaltning bör taga hänsyn vid beslut i frågor, som röra den ekonomiska utvecklingen av föga framskridna områden, och särskilt vid beslut rörande:

- a) ökning till antal och omfattning av industri-, gruv- och jordbruksföretag inom områdena ifråga;
- b) eventuell bosättning inom områdena av icke infödda element;
- c) beviljande av koncessioner, vare sig med eller utan karaktären av monopol, beträffande skog eller andra föremål.

II.

Man bör undvika att tillgripa indirekta medel, vilka ha till verkan att på ett konstlat sätt öka det ekonomiska tryck, vilket redan pressar vissa element av en befolkning till lönat arbete, och särskilt sådana medel, som bestå i

- a) att pålägga befolkningen så tunga skattebördor, att de skulle kunna förmå densamma att taga anställning som lönarbetare hos enskilda företag;
- b) att pålägga sådana restriktioner å ägande, besittningstagande eller nyttjande av jord, att därigenom skulle uppstå verkliga svårigheter för arbetaren att täcka sina behov genom självständig odling;
- c) att på ett sätt, som innebär missbruk, vidga det allmänt godtagna begreppet »lösdrivare»;
- d) att utfärda sådana bestämmelser rörande »förflyttningstillstånd», som skulle medföra, att arbetare i andras tjänst ställdes i ett förmånsläge i förhållande till övriga arbetare.

III.

Det är olämpligt att pålägga sådana restriktioner å den fria omflyttningen av arbetskraft från en sysselsättning till en annan eller från en trakt till en annan, som skulle kunna ha till indirekt verkan att nödgå arbetarna att söka anställning i vissa industrier eller i vissa trakter; undantagsvis må dock så förfaras i fall, då dylika restriktioner anses nödvändiga i vederbörande befolknings eller arbetares eget intresse.

Rekommendation angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående reglering av tvångs- eller obligatoriskt arbete, en fråga, vilken innefattas i den första punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna, den tjugufjörde dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande rekommendation att underställas internationella arbetsorganisationens medlemmar för att av dem tagas i övervägande med hänsyn till dess förverkligande genom nationell lagstiftning eller på annat sätt jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

Konferensen,
som antagit ett förslag till konvention angående tvångs- eller obligatoriskt arbete

och som önskar giva uttryck åt vissa grundsatser och regler rörande tvångs- eller obligatoriskt arbete, vilka synts konferensen ägnade att göra tillämpningen av konventionsförslaget mer effektiv,

hemställer till varje medlem att beakta följande grundsatser och regler:

I.

Alla föreskrifter, som utfärdats med tillämpning av konventionsförslaget angående tvångs- eller obligatoriskt arbete likaväl som alla andra legislativa eller reglementariska föreskrifter rörande användande av tvångs- eller obligatoriskt arbete, vilka gälla vid tiden för ratifikationen av konventionsförslaget eller sedermera utfärdas, därunder inbegripna alla lagar och förordningar rörande ersättning eller skadestånd i händelse av sjukdom eller olycksfall, som drabbat arbetaren, eller i händelse av dödsfall, böra genom vederbörande myndigheters försorg tryckas på ett eller flera inhemska språk, så att innehållet av dem blir bekant för vederbörande arbetare och den befolkning, bland vilken arbetarna rekryteras. Åt de tryckta texterna bör givas en vidsträckt spridning, och i fall av behov böra anordningar vidtagas för deras muntliga delgivande åt respektive arbetare och befolkning; man bör även kunna förskaffa sig exemplar av dessa texter till självkostnadspris.

II.

Tillgripandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete bör regleras på sådant sätt, att icke vederbörande samfälligheters livsmedelsproduktion äventyras.

III.

Då tvångs- eller obligatoriskt arbete tillgripes, böra alla till buds stående åtgärder vidtagas till tryggande av att arbetets utförande icke i något fall verkar därhän, att kvinnor eller barn komma att olagligt användas till tvångs- eller obligatoriskt arbete.

IV.

Alla till buds stående åtgärder böra vidtagas till minskande av nödvändigheten att tillgripa tvångs- eller obligatoriskt arbete för transport av personer eller varor. Tillgripandet därav bör förbjudas i alla de fall, då det är möjligt att använda transportmedel, drivna med djur eller maskinkraft.

V.

Alla till buds stående åtgärder böra vidtagas till undvikande att arbetare, som underkastas tvångs- eller obligatoriskt arbete, utsättas för frestelsen att missbruka alkoholhaltiga drycker.

**Förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs-
och kontorsanställda.**

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda, en fråga, vilken innefattas i den andra punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av ett förslag till internationell konvention,

antager denna, den tjuguförte dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande förslag till konvention att ratificeras av internationella arbetsorganisationens medlemmar jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

§ 1.

1) Denna konvention äger tillämpning å personalen i följande företag, vare sig de äro offentliga eller enskilda:

a) handelsföretag, därunder inbegripna post-, telegraf- och telefonväsen samt de grenar av andra företag, vilka avse handelsverksamhet;

b) företag och förvaltningar, inom vilka personalen huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete;

c) företag av på en gång handels- och industriell karaktär, såvida de icke äro att anse såsom industriella företag.

I varje land skall vederbörande myndighet fastställa gränsen mellan handelsföretag och företag, i vilka personalen huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete, å ena sidan, samt industriella företag och jordbruksföretag, å andra sidan.

2) Konventionen äger icke tillämpning å personalen i följande företag:

a) företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka;

b) hotell, restauranger, pensionat, klubbar, kaféer och andra företag, där förtäring tillhandahålles;

c) teatrar och förlustelseställen.

Dock skall konventionen äga tillämpning å personalen i sådana avdelningar av de i a), b) och c) uppräknade företag, vilka, om de vore självständiga, skulle inbegripas bland de företag, å vilka konventionen äger tillämpning.

3) Vederbörande myndighet i varje land äger från konventionens tillämpning undantaga:

a) företag, i vilka endast medlemmar av arbetsgivarens familj äro sysselsatta;

b) offentliga förvaltningar, där den anställda personalen fungerar såsom organ för statsmakten;

c) personer i ledande ställning eller som bekläda förtroendeposter;

d) resande och representanter, i den mån de utföra sitt arbete utanför företaget.

§ 2.

I denna konvention avses med »arbetstid» den tid, under vilken perso-

nalen står till arbetsgivarens förfogande; i densamma inbegripas ej raster, under vilka personalen icke står till arbetsgivarens förfogande.

§ 3.

Arbetstiden för den personal, å vilken denna konvention äger tillämpning, må icke överstiga 48 timmar i veckan eller åtta timmar om dagen, med förbehåll dock för de undantag, varom stadgas i det följande.

§ 4.

Den i § 3 angivna veckoarbetstiden kan fördelas så, att den dagliga arbetstiden icke överstiger tio timmar.

§ 5.

1) I fall av allmänt inställande av arbetet på grund av a) högtider av lokal natur eller b) olyckshändelser eller fall av force majeure (olyckshändelser, som drabba driftsinrättningarna, avbrott i tillförseln av kraft, ljus, värme eller vatten, händelser, som förorsaka allvarliga materiella skador å anläggningar) må, för återtagande av de förlorade arbetstimmar, den dagliga arbetstiden utsträckas på följande villkor:

- a) återtagande av förlorad arbetstid må icke medgivas för mer än 30 dagar om året och skall äga rum inom skäligen tid;
 - b) ökningen av den dagliga arbetstiden må icke överstiga en timme;
 - c) den dagliga arbetstiden må icke överstiga tio timmar.
- 2) Vederbörande myndighet skall underrättas om arten av, orsaken till och tidpunkten för det allmänna inställandet av arbetet ävensom om antalet förlorade arbetstimmar och de tillfälliga ändringarna i arbetstidsplanen.

§ 6.

I undantagsfall, då de förhållanden, under vilka arbetet måste utföras, gör det omöjligt att tillämpa bestämmelserna i §§ 3 och 4, må genom författningar, utfärdade av offentlig myndighet, medgivas en fördelning av arbetstiden över en längre tidrymd än en vecka; dock må den genomsnittliga arbetstiden, beräknad med hänsyn till det avsedda antalet veckor, icke överstiga 48 timmar i veckan eller arbetstiden under någon dag överstiga tio timmar.

§ 7.

Av offentlig myndighet utfärdade författningar skola angiva:

- 1) de ständiga undantag, som kunna beviljas beträffande
 - a) vissa kategorier av personer, vilkas arbete är intermittert till själva sin natur, såsom portvakter och personal för övervakande eller underhåll av lokaler och lager;
 - b) kategorier av personer, som äro direkt sysselsatta med sådana förberedande eller avslutande arbeten, vilka nödvändigtvis måste utföras utom den för företagets övriga personal fastställda arbetstiden;
 - c) butiker och andra företag, där arbetets beskaffenhet, befolkningens storlek eller antalet sysselsatta personer gör det omöjligt att tillämpa den i §§ 3 och 4 fastställda arbetstiden.
- 2) de tillfälliga undantag, som kunna beviljas i följande fall:
 - a) då olyckshändelse inträffat eller hotar att inträffa samt i fall av force majeure eller då brådskande arbete behöver utföras i avseende å maskiner eller redskap, dock blott i den mån så är nödvändigt för att undvika allvarlig rubbning av företagets normala drift;
 - b) till förebyggande av att förstörbara ämnen gå förlorade eller till undvikande av att arbetets tekniska resultat äventyras;

c) för att möjliggöra utförande av särskilda arbeten, såsom upprättande av inventarieförteckning och balansräkning, ultimoregleringar, uppgörande och avslutande av konton;

d) för att möjliggöra för företagen att möta osedvanlig ökning av arbetet, förorsakad av särskilda omständigheter, för såvitt icke arbetsgivaren i vanliga fall kan väntas tillgripa andra åtgärder.

3) Utom vad beträffar mom. 2) a) skola de enligt denna paragraf utfärdade författningarna ange den förlängning av arbetstiden, som må kunna medgivas för dag samt, vad beträffar tillfälliga undantag, för år.

4) Lönen för övertid, som medgives enligt mom. 2) b), c) och d), skall utgå med minst 25 % tillägg till den normala lönen.

§ 8.

De i §§ 6 och 7 åsyftade författningarna skola utarbetas efter samråd med vederbörande arbetar- och arbetsgivarorganisationer samt med särskild hänsyn tagen till de kollektivavtal, som kunna vara gällande mellan dessa organisationer.

§ 9.

Bestämmelserna i denna konvention må i varje land av dess regering försättas ur kraft i händelse av krig eller annan händelse, som medför fara för landets säkerhet.

§ 10.

Ingen bestämmelse i denna konvention skall verka rubbning av sedvänja eller överenskommelse, enligt vilken arbetstiden är kortare eller lönen högre än som föreskrives i denna konvention.

Varje begränsning, som ålägges genom denna konvention, skall gälla utöver och icke rubba de begränsningar, som kunna ha ålagts genom lag, förordning eller annan författning, vilken fastställer kortare arbetstid eller högre lön än som föreskrives i denna konvention.

§ 11.

För en effektiv tillämpning av bestämmelserna i denna konvention:

1) skola lämpliga åtgärder vidtagas för att trygga en tillfredsställande inspektion;

2) skall varje arbetsgivare:

a) genom anslag på väl synlig plats i arbetslokalen eller på annat lämpligt ställe eller ock på annat av vederbörande myndighet godkänt sätt bekantgöra tiderna för arbetets början och slut eller, där skiftarbete förekommer, tiderna för varje skifts början och slut;

b) på samma sätt bekantgöra de åt personalen beviljade rasterna, vilka enligt § 2 icke inräknas i arbetstiden;

c) på sätt av vederbörande myndighet föreskrives föra anteckning över alla förlängningar av arbetstiden, som ägt rum enligt § 7 mom. 2), ävensom över beloppet av den härför erlagda betalningen.

3) Som lagöverträdelse skall anses att sysselsätta någon utöver den arbetstid, som fastställts enligt mom. 2) a), eller under de tider, som fastställts enligt mom. 2) b).

§ 12.

Varje medlem, som ratificerar denna konvention, skall vidtaga nödiga åtgärder i form av straffpåföljder till tryggande av konventionens tillämpning.

§ 13.

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola, i enlighet med bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar

av de övriga fredsfördragen, delgivas nationernas förbunds generalsekreterare och av honom inregistreras.

§ 14.

Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer inregistrerats hos sekretariatet.

Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer blivit inregistrerade av generalsekreteraren.

Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader från den dag, då dess ratifikation inregistrerats.

§ 15.

Så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats hos sekretariatet, skall nationernas förbunds generalsekreterare därom notificera alla medlemmarna av internationella arbetsorganisationen. Han skall likaledes notificera dem inregistreringen av ratifikationer, som senare delgivits honom av andra medlemmar av organisationen.

§ 16.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives nationernas förbunds generalsekreterare för inregistrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den inregistrerats hos sekretariatet.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående stycke nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna paragraf stadgade uppsägningsrätten, skall vara bunden för en ny period av fem år och kan därefter, med iakttagande av de i denna paragraf föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje femårsperiod.

§ 17.

Vid utgången av varje tidrymd av tio år, räknat från denna konventions ikraftträdande, skall internationella arbetsbyråns styrelse förelägga generalkonferensen en redogörelse för tillämpningen av denna konvention och taga under övervägande, huruvida det finnes anledning att uppföra frågan om dess revision helt eller delvis på konferensens dagordning.

§ 18.

I fall konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande revision helt eller delvis av förevarande konvention, skall en medlems ratifikation av den nya konventionen, för såvitt denna trätt i kraft, medföra uppsägning av förevarande konvention oberoende av vad i § 16 här ovan stadgas om tidsfrist.

Från den dag, då den nya konventionen träder i kraft, skall förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

Förevarande konvention skall likväl förbliva gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma och icke ratificera den nya konventionen.

§ 19.

De franska och engelska texterna till denna konvention skola båda äga vitsord.

**Rekommendation angående reglering av arbetstiden i hotell,
restauranger och liknande företag.**

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående reglering av arbetstiden i hotell, restauranger och liknande företag, en fråga, vilken innefattas i den andra punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna, den tjuguoåttonde dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande rekommendation att underställas internationella arbetsorganisationens medlemmar för att av dem tagas i övervägande med hänsyn till dess förverkligande genom nationell lagstiftning eller på annat sätt jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

Konferensen,

som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda

och som önskar framdeles utsträcka tillämpningen av reglerna i nämnda förslag till så många slag av företag som möjligt, däribland hotell, restauranger och liknande företag,

hemställer:

1) att de medlemmar, vilka sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen i hotell, restauranger, pensionat, klubbar, kaféer och andra företag, som uteslutande eller huvudsakligen ha till uppgift att tillhandahålla sina kunder bostad eller mat och dryck, måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i förut omförmälda konventionsförslag;

2) att de medlemmar vilka redan äga lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen uti ifrågavarande företag, måtte företaga en särskild undersökning rörande tillämpningen av denna reglering, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i nämnda konventionsförslag;

3) att i båda fallen medlemmarna måtte inom en tid av fyra år, räknat från antagandet av denna rekommendation, och enligt en av internationella arbetsbyråns styrelse godkänd enhetlig plan meddela arbetsbyrån utförliga upplysningar rörande resultatet av sina undersökningar i syfte att bereda arbetsbyrån tillfälle att utarbeta en särskild rapport, på grundval av vilken man skulle kunna överväga lämpligheten av att, för antagande av ett konventionsförslag i ämnet, på dagordningen för ett kommande konferenssammanträde uppföra frågan om arbetstiden för personal, anställd uti ifrågavarande företag.

**Rekommendation angående reglering av arbetstiden vid teatrar och
andra förlustelseställen.**

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående reglering av arbetstiden vid teatrar och andra förlustelseställen, en fråga, vilken innefattas i den andra punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna, den tjuguoåttonde dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande rekommendation att underställas internationella arbetsorganisationens medlemmar för att av dem tagas i övervägande med hänsyn till dess förverkligande genom nationell lagstiftning eller på annat sätt jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

Konferensen,

som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda

och som önskar framdeles utsträcka tillämpningen av reglerna i nämnda förslag till så många slag av företag som möjligt, däribland teatrar och andra nöjesföretag,

hemställer:

1) att de medlemmar, vilka sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen vid teatrar, varietéer, biografer och andra förlustelseställen, vare sig inom- eller utomhus, måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i förut omförmälda konventionsförslag;

2) att de medlemmar, vilka redan äga lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen uti ifrågavarande företag, måtte företaga en särskild undersökning rörande tillämpningen av denna reglering, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i nämnda konventionsförslag;

3) att i båda fallen medlemmarna måtte inom en tid av fyra år, räknat från antagandet av denna rekommendation, och enligt en av internationella arbetsbyråns styrelse godkänd enhetlig plan meddela arbetsbyrån utförliga upplysningar rörande resultatet av sina undersökningar i syfte att bereda arbetsbyrån tillfälle att utarbета en särskild rapport, på grundval av vilken man skulle kunna överväga lämpligheten av att, för antagande av ett konventionsförslag i ämnet, på dagordningen för ett kommande konferenssammanträde uppföra frågan om arbetstiden för personal, anställd uti ifrågavarande företag.

Rekommendation angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 10 juni 1930 till sitt fjortonde sammanträde,

samt beslutit antaga vissa förslag angående reglering av arbetstiden i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnesrubbade, en fråga, vilken innefattas i den andra punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna, den tjuguoåttonde dagen i juni år ettusenniohundra och trettio efterföljande rekommendation att underställas internationella arbetsorganisa-

tionens medlemmar för att av dem tagas i övervägande med hänsyn till dess förverkligande genom nationell lagstiftning eller på annat sätt jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

Konferensen,

som antagit ett förslag till konvention angående reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda

och som önskar utsträcka en dylik reglering till så många slag av företag som möjligt, däribland företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka,

hemställer:

1) att de medlemmar, vilka ännu sakna lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen i företag för behandling eller vård av sjuka, svaga, nödlidande eller sinnessjuka måtte företaga en särskild undersökning rörande de förhållanden, som råda inom nämnda företag, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i förut omnämnda konventionsförslag;

2) att de medlemmar, vilka redan äga lagstadgad reglering av arbetstiden för personalen uti ifrågavarande företag, måtte företaga en särskild undersökning rörande tillämpningen av denna reglering, varvid hänsyn bör tagas till reglerna i nämnda konventionsförslag;

3) att i båda fallen medlemmarna måtte inom en tid av fyra år, räknat från antagandet av denna rekommendation, och enligt en av internationella arbetsbyråns styrelse godkänd enhetlig plan meddela arbetsbyrån utförliga upplysningar rörande resultatet av sina undersökningar i syfte att bereda arbetsbyrån tillfälle att utarbete en särskild rapport, på grundval av vilken man skulle kunna överväga lämpligheten av att, för antagande av ett konventionsförslag i ämnet, på dagordningen för ett kommande konferenssammanträde uppföra frågan om arbetstiden för personal, anställd uti ifrågavarande företag.